

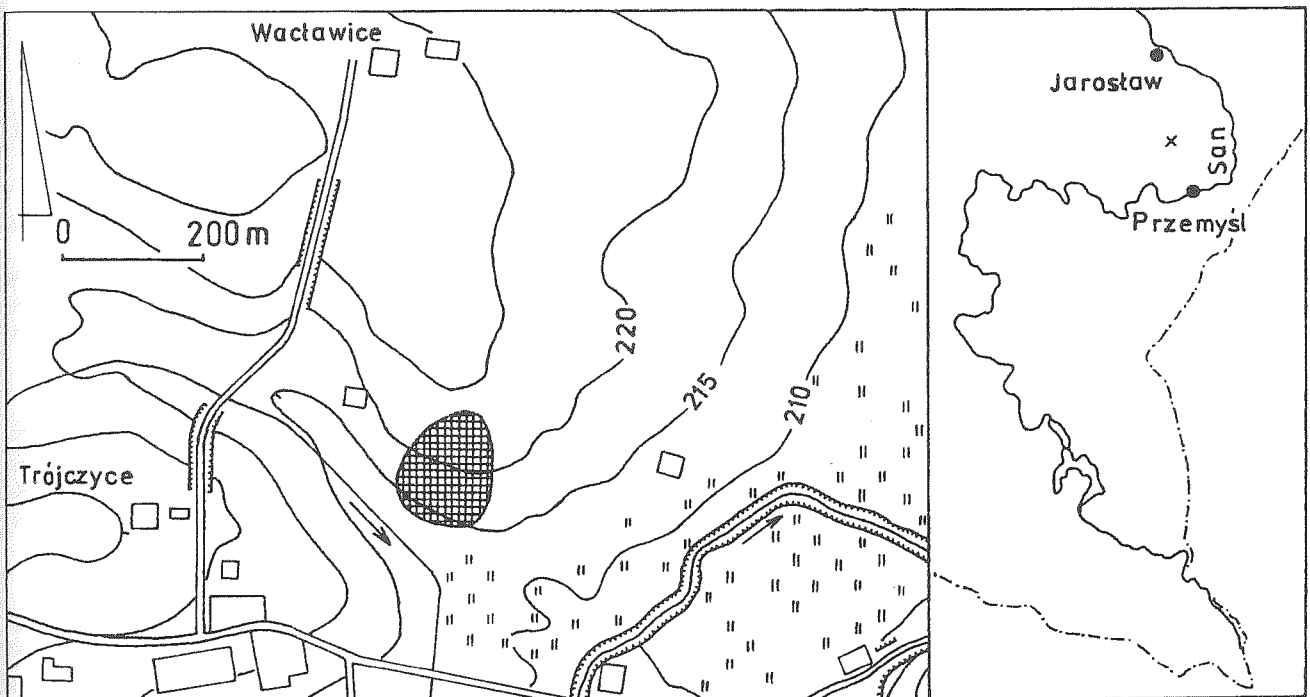
Wojciech Poradyło

Cmentarzysko ludności grupy tarnobrzeskiej w Trójczycach, gm. Orły, pow. Przemyśl*

W latach 1967–74 prowadzone były badania wykopaliskowe na stanowisku 1 w Trójczycach, gm. Orły, pow. Przemyśl. Informacja o stanowisku została przekazana przez Pana Karola Nykiela z Waclawic, który wyorywał na swoim polu gliniane naczynia z kośćmi wewnątrz, przeszłiki i żelazne noże. Część z tak pozyskanych zabytków (m.in. tabl. XIV, 25–29) została ofiarowana przez znalazcę do przemyskiego muzeum. Rozpoczętymi w październiku 1967 roku i prowadzonymi przez sześć sezonów badaniami wykopaliskowymi kierował mgr A. Koperski¹. Dokumentację i materiał z wykopalisk złożono w Muzeum Ziemi Przemyskiej w Przemyślu.

Stanowisko położone jest w północno-wschodniej części Trójczyc, po prawej stronie drogi do miejscowości Zablotce, w obrębie łagodnie opadającej, lewobrzeżnej terasy nadzalewowej Rady rozciętej od południa przez dolinkę niewielkiego potoku (ryc. 1). Geograficznie jest to obszar Podgórze Rzeszowskiego. Tereny te charakteryzują się urodzajnymi glebami wytworzonymi na lessach.

W trakcie sześciu sezonów wykopaliskowych przebadano powierzchnię 965 m². Wykopy zakładano w systemie ćwiartek o powierzchni 25 m² każda. Większość z nich zlokalizowano w południowej, niższej części stanowiska (ryc. 2),



Ryc. 1. Trójczycy, gm. Orły, stan. 1. Lokalizacja cmentarzyska
Abb. 1. Trójczycy, Gemeinde Orły, Fundstelle 1. Lokalisierung des Gräberfeldes
Рис. 1. Труйчиці, гм. Орлы, пам. 1. Местонахождение могильника

* Składam w tym miejscu serdeczne podziękowania Panu mgr A. Koperskiemu za udostępnienie mi materiałów z jego wieloletnich badań w Trójczycach.

gdzie stwierdzono największą koncentrację grobów. Znacznie słabiej rozpoznano północną część stanowiska. W wyniku prac wykopaliskowych odkryto dość duże cmentarzysko ludności grupy tarnobrzeskiej oraz nawarstwiającej się na nie cmentarzysko kultury przeworskiej. Oprócz grobów ciałopalnych odsłonięto bogato wyposażony grób szkieletowy z wczesnego okresu rzymskiego. Ponadto rozkopano odkrytą na północnych obrzeżach przebadanego terenu jamę kultury mierzanowickiej oraz zagadkowy obiekt rowkowy o kwadratowym zarysie, zapewne pochodzący z wczesnego okresu rzymskiego (A. Koperski 1975b, s. 67–71). W warstwie występowały też luźno pojedyncze skorupy kultury trzcinieckiej.

Groby grupy tarnobrzeskiej występowały w kilku zwartych skupiskach. Tylko nieliczne z nich stwierdzono w rozproszeniu poza koncentracjami. Na ogół były bardzo płytko wkopywane. Zazwyczaj odkrywano je na głębokości 25–30 cm od powierzchni gruntu w warstwie czarnej ziemi². Najczęściej były to partie przydenne popielnic. Ich górne partie zostały zniszczone przez orkę i pochówki kultury przeworskiej. Znacznie głębiej występowały groby odkrywane w obrębie

wypełniska obiektu rowkowego – z reguły na głębokości 40–60 cm, a wyjątkowo nawet 70 cm. Zniszczone naczynia, pełniące zapewne pierwotnie funkcję popielnic, najprawdopodobniej znajdowały się tam na złożu wtórnym (A. Koperski 1973, s. 91; 1975b, s. 67–68).

Groby ludności kultury przeworskiej były o wiele bardziej równomiernie rozmieszczone w obrębie przebadanej części cmentarzyska (ryc. 2). Wyraźnie ograniczały się jednak do niższej, południowej strefy stanowiska. Częściowo groby z okresu rzymskiego nawarstwiały się na skupiska pochówków grupy tarnobrzeskiej. Niejednokrotnie miały formę nawet dość dużych jam grobowych wkopanych w calec.

Wyniki badań w Trójczycach były publikowane w formie mniej lub bardziej wyczerpujących sprawozdań (A. Koperski 1968; 1969; 1971a; 1971b; 1972; 1973; 1974; 1975a; 1975b; 1975c). Najobszerniejsze z nich dotyczyły pierwszego i czwartego sezonu badań (A. Koperski 1971a; 1975c). Dokładniejszego opracowania doczekał się również zagadkowy obiekt rowkowy (A. Koperski 1975b, s. 67–71).

Niniejszy artykuł stanowi prezentację wyłącznie materiałów grupy tarnobrzeskiej.

MATERIAŁY

Zamieszczone w części materiałowej opisy grobów zostały sporządzone w oparciu o informacje zawarte w dziennikach wykopalisk. Zawsze starano się skonfrontować je z wyklejonymi i opracowanymi inwentarzami grobów. Niejednokrotnie konfrontacja umożliwiała uzupełnienie powyższych opisów. Pojawiały się jednak też pewne rozbieżności.

Nierzadko poważną trudność w trakcie opracowywania materiałów sprawiało właściwe określenie charakteru grobów. Przyczyną tego było bardzo silne zniszczenie cmentarzyska. Oprócz pewnych i mniej pewnych grobów popielnicowych wyróżniono groby ciałopalne bezpopielnicowe oraz przemieszane. Nie można wykluczyć, że część grobów bezpopielnicowych w rzeczywistości była resztkami zniszczonych i mocno rozwleczonych pochówków popielnicowych. Na pewno charakter taki posiadały natomiast wszystkie groby określone jako przemieszane. W ich inwentarzach występowały skorupy z różnych naczyń. W przeciwieństwie do grobów bezpopielnicowych nie zawierały też większej ilości przepalonych kości. Groby o numerach od 1 do 12 określono zgodnie z wcześniejszą publikacją. Z analizy ich inwentarzy wynika, że nie zawsze mogły to być określenia trafne. Całkowicie zaginął inwentarz grobu 72. Wydaje się, że nie dysponujemy ponadto kompletnymi inwentarzami grobów 39, 55, 67 i 93.

Grób 1 – publikowany jako jamowy

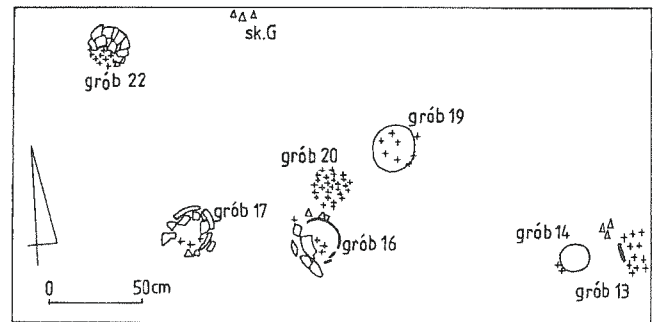
Na głębokości 20–40 cm i na przestrzeni o średnicy 30 cm odkryto skupienie fragmentów ceramiki (1–2) i przepalonych kości.

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowana misa półkulista; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. wylewu 19 cm (tabl. I, 1). 2. Kilkanaście drobnych, niecharakterystycznych fragmentów naczyń kultury przeworskiej? 3. Przepalone kości.

Grób 2 – publikowany jako jamowy

Na głębokości 20–40 cm i na przestrzeni o średnicy 30 cm odkryto skupienie fragmentów ceramiki (1) i przepalonych kości.

² Calec występował z reguły na głębokości 40 cm.



Ryc. 3. Trójczyce, gm. Orly, stan. 1. Fragment ćwiartki 7: plan grobów i skupisk ceramiki

Abb. 3. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Fragment des Viertels Nr. 7: Plan der Gräber und Keramikanhäufungen

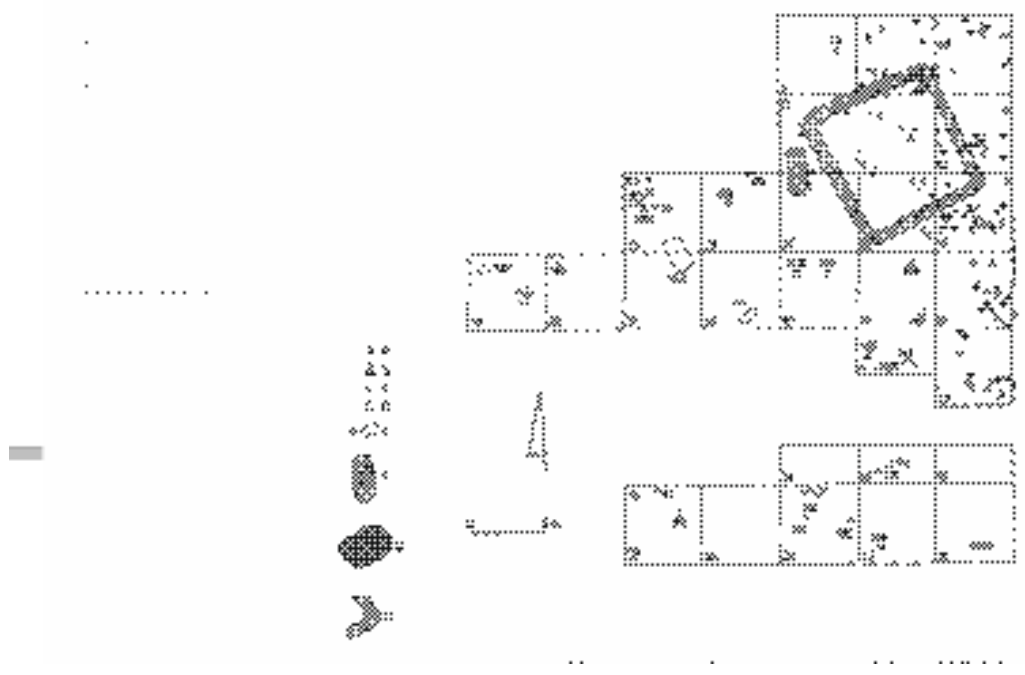
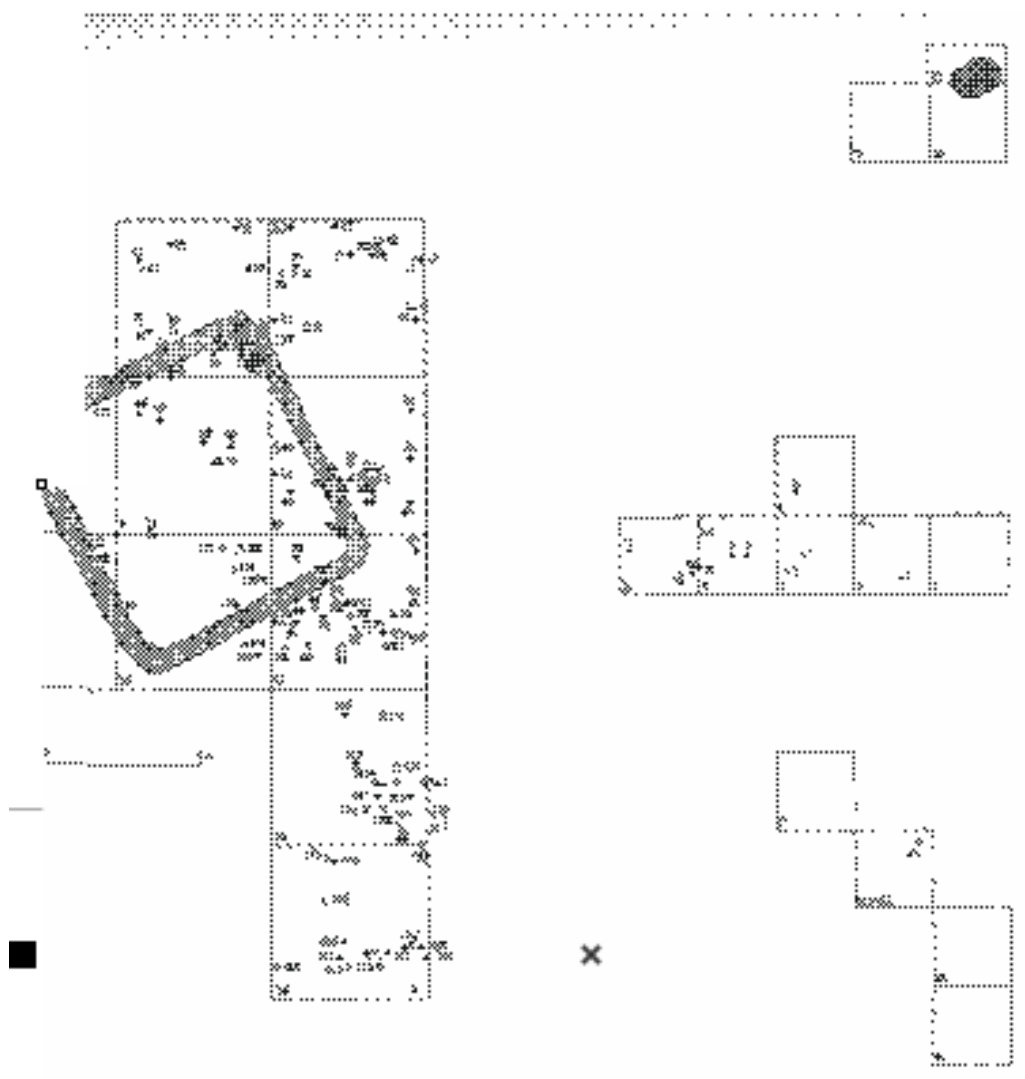
Рис. 3. Тройчицы, гм. Орлы, пам. 1. Фрагмент сектора 7: план погребений и скоплений керамики

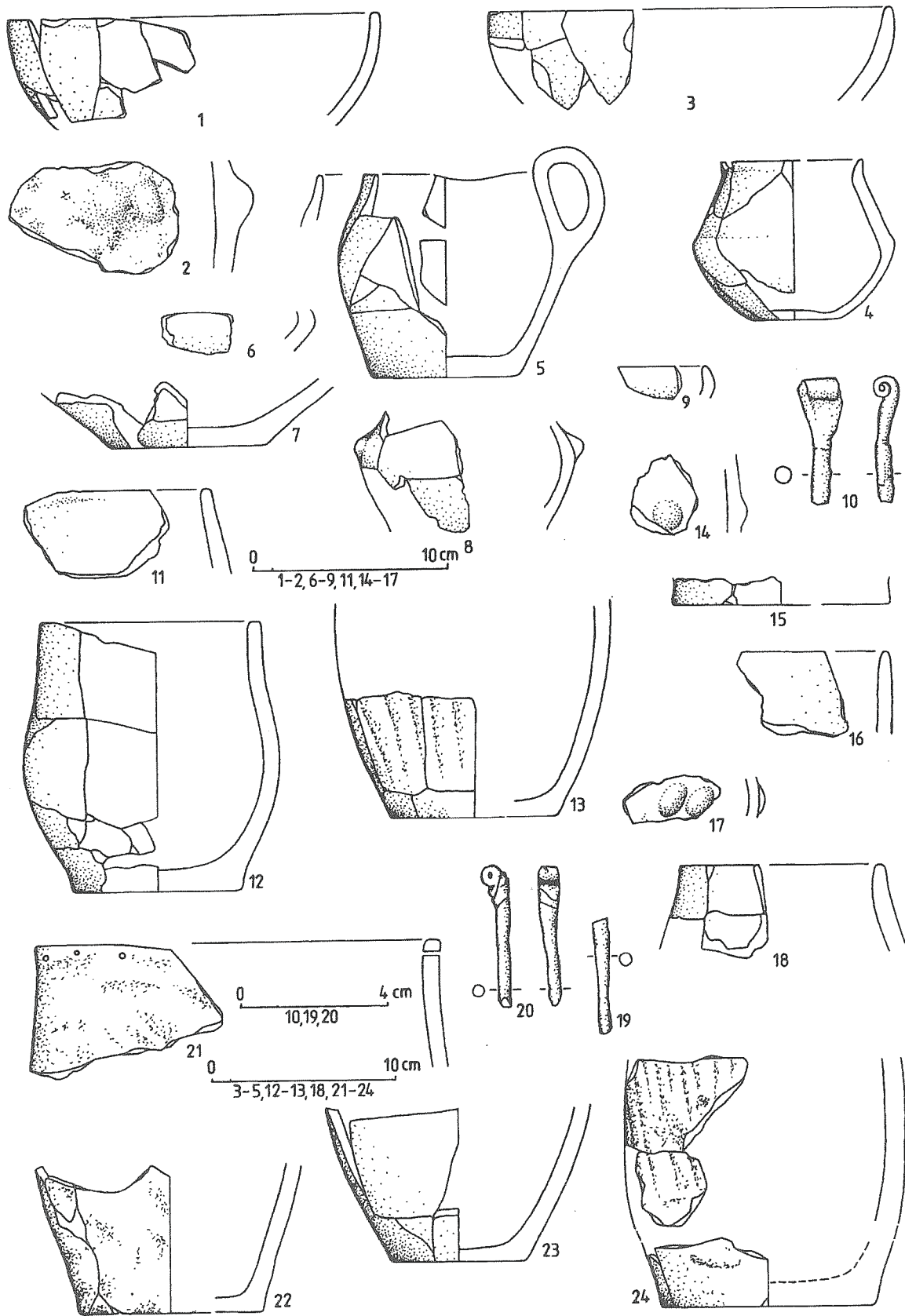
Inwentarz: 1. Kilkanaście grubościennych fragmentów ceramiki, przynajmniej w znacznej części z jednego naczynia, w tym fragment ornamentowany parą guzków; powierzchnie szarobrunatne, gładkie, zewnętrzna nierówna; domieszka tłucznia kamiennego i ceramicznego (tabl. I, 2). 2. Nieliczne przepalone kości.

Grób 3 – publikowany jako jamowy

Na głębokości 15–27 cm i na przestrzeni o średnicy 35 cm natrafiono na skupienie fragmentów ceramiki (1–2) oraz przepalonych kości. Wśród nich znaleziono dwa fragmenty żelaznej szpili (3) oraz retuszowany odlupek (4).

Inwentarz: 1. Fragmenty misy półkulistej; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna przy krawędzi i wewnętrzna gładkie, zewnętrzna poniżej nieco szorstka; domieszka tłucznia ceramicznego i kamiennego; średn. wylewu 21,7 cm (tabl. I, 3). 2. Pojedyncze fragmenty ceramiki kultury przeworskiej? 3. Dwa fragmenty silnie skorodowanej żelaznej szpili o główce rozklepanej i zwiniętej w uszko; dłu-





Tabl. I. Trójczyce, gm. Orly, stan. 1. Inwentarze grobów: 1 (1), 2 (2), 3 (3, 19-20), 4 (4-5), 6 i 7 (6-8), 11 (9-10), 13 (11), 16 (12), 17 (13), 18 (14-16), 19 (17), 22 (18), 24 (21-22), 25 (24), 29 (23); 10, 19, 20 – żelazo, pozostałe ceramika
 Taf. I. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Grabinventare: 1 (1), 2 (2), 3 (3, 19-20), 4 (4-5), 6 und 7 (6-8), 11 (9-10), 13 (11), 16 (12), 17 (13), 18 (14-16), 19 (17), 22 (18), 24 (21-22), 25 (24), 29 (23); 10, 19, 20 – Eisen, restliche – Keramik
 Табл. I. Тройчицы, гм. Орлы, пам. 1. Инвентарь погребений: 1 (1), 2 (2), 3 (3, 19-20), 4 (4-5), 6 и 7 (6-8), 11 (9-10), 13 (11), 16 (12), 17 (13), 18 (14-16), 19 (17), 22 (18), 24 (21-22), 25 (24), 29 (23); 10, 19, 20 – железо, остальное – керамика

ewnętrzną
 i kamien-
 fragmenty
 korodowa-
 szkło; dłu-

gość fragmentów odpowiednio 3,8 cm i 3,1 cm, szerokość główki 0,6 cm, średnica trzonka szpili 0,3 cm (tabl. I, 19–20). 4. Duży odłupek krzemienisty z retuszem. 5. Nieliczne przepalone kości.

Grób 4 – popielnicowy

Na głębokości 30–50 cm stała popielnica (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz. W górnej części popielnicy umieszczona była fragmentarycznie zachowana przystawka (2).

Inwentarz: 1. Kubek beczułkowaty z taśmowatym uchem łączącym zaokrąglony brzusiec z krawędzią naczynia; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna z ceglasytymi plamami, nieco szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego; średn. dna 7,7 cm, brzuśca 12,3 cm, wylewu 10 cm, wys. 11 cm (tabl. I, 5). 2. Fragmentarycznie zachowane, niewielkie naczynie wazowate o zaokrąglonym załomie oraz lekko wyodrębnionej, stożkowej szyjce z rozchylonym na zewnątrz wylewem; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia kamiennego i miki; średn. dna 4,5 cm, brzuśca 10,7 cm, wylewu 7,7 cm, wys. 8,6 cm (tabl. I, 4). 3. Przepalone kości.

Grób 5 – publikowany jako popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 20–35 cm odkryto skupienie przepalonych kości i fragmentów ceramiki, w tym źle zachowaną partię przydenną naczynia – popielnicy? Skupienie zajmowało przestrzeń o średnicy 35 cm.

Inwentarz: 1. Bardzo nieliczne, drobne i niecharakterystyczne fragmenty ceramiki grupy tarnobrzeskiej, przynajmniej w części z różnych naczyń oraz co najmniej 1 fragment ceramiki kultury przeworskiej. 2. Nieliczne przepalone kości.

Groby 6 i 7 – publikowane jako jamowe

Obydwa groby rozpoznano jako skupienia przepalonych kości i fragmentów ceramiki, zajmujące przestrzenie o średnicach 35 cm. Odległość między grobami wynosiła zaledwie 20–30 cm. Grób 6 odkryto na głębokości 20–35 cm, natomiast grób 7 na głębokości 10–20 cm. Z przeprowadzonej analizy wynika, że w inwentarzach obydwu grobów znajdują się fragmenty z trzech naczyń. M.in. w kilku przypadkach wyklejają się skorupy z grobu 6 i 7. Dwa naczynia (1–2) można zaliczyć do grupy tarnobrzeskiej. Trzecie (3) zapewne związane jest z kulturą przeworską. Z tą ostatnią kulturą należy przypuszczalnie identyfikować też drobne przedmioty żelazne (4–6) znalezione w obydwu grobach. Na podstawie powyższych informacji można ostrożnie wnioskować, że w rzeczywistości były to dwa różne kulturowo, ale przemieszane groby, z których młodszy mógł częściowo zniszczyć starszy.

Inwentarz: 1. 24 fragmenty być może z naczynia wazowatego lub misy; powierzchnie gładkie, zewnętrzna w partii przydennej szarobrunatna, na załomie i wewnątrz czarna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 8 cm (tabl. I, 6–7). 2. 19 fragmentów niewielkiego naczynia zdobionego na zaokrąglonym załomie brzuśca guzkami; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. brzuśca 11 cm (tabl. I, 8). 3. Fragmenty garnka o esowatym profilu – kultura przeworska? 4. Fragment żelaznej blaszki. 5. Żelazny grocik strzały. 6. Pokryty patyną ogniową szpic żelaznego noża. 7. Przepalone kości.

Grób 8 – publikowany jako jamowy, silnie zniszczony

Na głębokości 10–25 cm odkryto skupienie przepalonych kości i fragmentów ceramiki, wśród których znaleziono fragment z tocznej na kole garncarskim misy przekazanej przez K. Nykiela (tabl. XIV, 27). Na tej podstawie wnioskowano, że misa ta mogła pierwotnie znajdować się w grobie 8. Wyróżnione skupienie zajmowało przestrzeń o średnicy 35 cm.

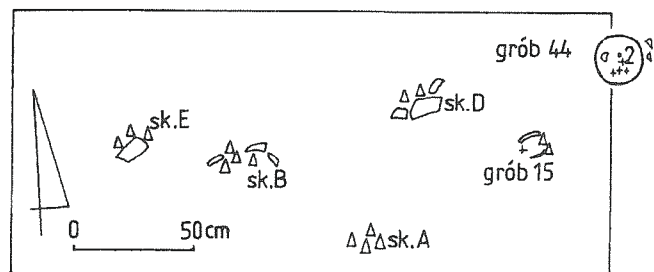
Inwentarz: 1. Kilkanaście drobnych i niecharakterystycznych fragmentów ceramiki grupy tarnobrzeskiej?, być może pochodzących z jednego naczynia; powierzchnie szarobrunatne, gładkie, nierówne; domieszka tłucznia ceramicznego. 2. Ułamek z tocznej na kole

garncarskim misy (tabl. XIV, 27) – opis w dalszej części opracowania. 3. Przepalone kości.

Grób 9 – grób kultury przeworskiej?

Groby 10 i 12 – być może stanowiły jeden grób kultury przeworskiej?

W inwentarzach obydwu grobów występują skorupy, które najprawdopodobniej pochodzą z jednego naczynia.



Ryc. 4. Trójczyce, gm. Orły, stan. 1. Fragment ćwiartki 7: plan grobów i skupisk ceramiki

Abb. 4. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Fragment des Viertels Nr. 7: Plan der Gräber und Keramikanhäufungen

Рис. 4. Труйчыцы, гм. Орлы, пам. 1. Фрагмент сектора 7: план погребений и скоплений керамики

Grób 11 – publikowany jako popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 20? cm odkryto spękaną partię przydenną popielnicy z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Przy popielnicy znaleziono drobny przedmiot metalowy (?).

Inwentarz: 1. Nieliczne, bardzo drobne i niecharakterystyczne fragmenty ceramiki z jednego naczynia; powierzchnie bardzo nierówne, zewnętrzna jasnobrunatna, wewnętrzna szarobrunatna; domieszka tłucznia kamiennego i pojedynczych ziaren tłucznia ceramicznego. 2. 10 drobnych fragmentów misy o brzegu zagiętym do środka; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia kamiennego i pojedynczych ziaren tłucznia ceramicznego (tabl. I, 9). 3. Żelazna szpila o główce silnie rozklepanej i zwiniętej w uszko; trzonek szpili ułamany; zachowana długość 3,4 cm, szerokość główki 1,1 cm, średnica trzonka szpili 0,5 cm (tabl. I, 10). 4. Kilka przepalonych kości.

Grób 13 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 35–45 cm odkryto skupienie przepalonych kości i drobnych fragmentów naczynia (1), zajmujące przestrzeń o średnicy około 30 cm (ryc. 3).

Inwentarz: 1. Kilkanaście, najczęściej bardzo drobnych fragmentów naczynia, zapewne wazowatego, w tym większy fragment stożkowej szyjki z lukowatym wcięciem w krawędzi; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego i drobiutkiej miki (tabl. I, 11). 2. Przepalone kości.

Grób 14 – grób kultury przeworskiej?

Grób 15 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 30–35 cm natrafiono na niewielkie skupienie pojedynczych przepalonych kości i fragmentów ceramiki (1–2), zajmujące przestrzeń o średnicy 13 cm. W trakcie eksploracji wyraźnie zarysowała się partia przydenna naczynia (ryc. 4).

Inwentarz: 1. Nieliczne, drobne fragmenty z jednego naczynia; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia kamiennego i miki. 2. Pojedyncze fragmenty z innych naczyń. 3. Kilka drobnych, przepalonych kości.

Grób 16 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

Na głębokości 20–30 cm odkryto zniszczoną w górnej partii popielnicę (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 3).

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowane naczynie wazowate o zaokrąglonym brzuścu i krótkiej, stożkowej szyjce; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 9 cm, brzuśca 13,7 cm, wylewu 11,8 cm, wys. 14,6 cm (tabl. I, 12). 2. Nieliczne, drobne fragmenty z innych naczyń. 3. Przepalone kości z torebki z napisem „przemieszane grób 14 i 16”.

Grób 17 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 20–30 cm znaleziono zniszczoną partię przydennej popielnicy (1) z nielicznymi przepalonymi kośćmi wewnątrz oraz częściowo rozrzuconymi poza naczyniem (ryc. 3).

Inwentarz: 1. Fragmenty dolnej partii garnka; powierzchnie szarobrunatne lub brunatne, zewnętrzna nierówna, ze śladami obmazywania palcami, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 9 cm, zachowana wys. 11,5 cm (tabl. I, 13). 2. Kilkanaście przepalonych kości.

Grób 18 – przemieszany?

Na głębokości 20 cm zarejestrowano skupienie przepalonych kości zajmujące przestrzeń o średnicy około 20 cm, pod którym na głębokości ok. 30 cm pojawiły się fragmenty partii przydennej naczynia. Kości rozrzucone były również na zewnątrz zarysu dna (ryc. 6).

Inwentarz: 1. Około 20 drobnych fragmentów ceramiki, przynajmniej w znacznej części z różnych naczyń, w tym: przepalony w ogniu fragment zdobiony guzkiem; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. I, 14); trzy wyklejone fragmenty wyodrębnionego dna; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, gładka, wewnętrzna niezachowana; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 11 cm (tabl. I, 15) oraz fragment cylindrycznej szyjki naczynia; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. I, 16). 2. Przepalone kości.

Grób 19 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 30–40 cm odkryto fragmenty silnie zniszczonej popielnicy? (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz i częściowo rozrzuconymi na zewnątrz naczynia (ryc. 3).

Inwentarz: 1. Nieliczne, drobne i na ogół niecharakterystyczne fragmenty naczynia, zapewne wazowatego, zdobionego na zalomie parami nieco podłużnych guzków; powierzchnie szarobrunatne lub ciemnoszare, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. I, 17). 2. Kilkanaście drobnych, przepalonych kości.

Grób 20 – ciałopalny bezpopielnicowy

Na głębokości 25–35 cm zarejestrowano skupienie przepalonych kości, wśród których znaleziono tylko trzy okruchy ceramiki (1). Skupienie kości zajmowało przestrzeń o średnicy 20 cm (ryc. 3).

Inwentarz: 1. 3 okruchy ceramiki. 2. Przepalone kości.

Grób 21 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

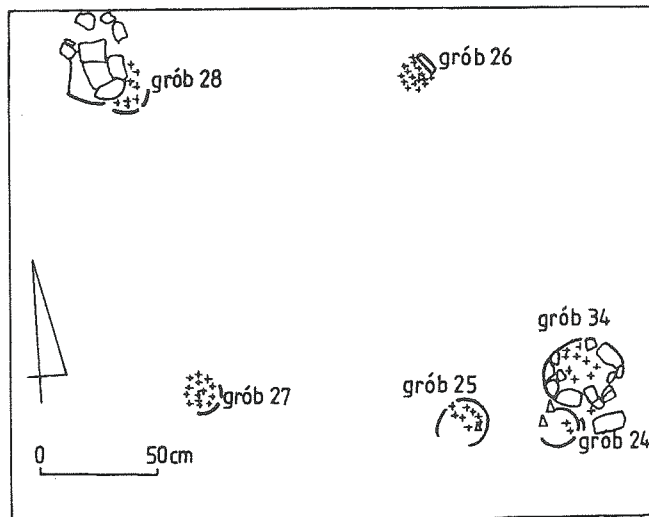
Na głębokości 35–45 cm stwierdzono skupienie dużej ilości przepalonych kości, częściowo otoczone na zewnątrz fragmentami ceramiki, być może ze zniszczonej partii przydennej popielnicy (1) (ryc. 6).

Inwentarz: 1. Najczęściej drobne i niecharakterystyczne fragmenty z jednego naczynia; powierzchnie czarne lub ciemnoszare, gładkie, ale nierówne; domieszka tłucznia ceramicznego i drobnoułkowej miki. 2. Duża ilość przepalonych kości.

Grób 22 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 25–35 cm odkryto skupienie skorup, pochodzących przypuszczalnie z silnie zniszczonej popielnicy (1) oraz przepalone kości. Nie znaleziono w grobie partii przydennej naczynia (ryc. 3).

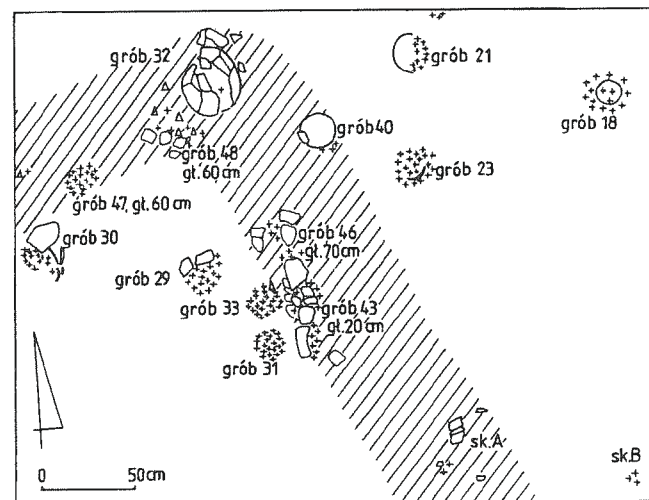
Inwentarz: 1. Niezbyt liczne fragmenty górnej partii naczynia wazowatego o stożkowej szyjce; powierzchnie czarne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. wylewu 11 cm (tabl. I, 18). 2. Przepalone kości.



Ryc. 5. Trójczyce, gm. Orly, stan. 1. Fragmenty ćwiartek 7 i 8: plan grobów

Abb. 5. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Fragment der Viertel Nr. 7 und 8: Plan der Gräber

Рис. 5. Тройчицы, гм. Орлы, пам. 1. Фрагменты секторов 7 и 8: план погребений



Ryc. 6. Trójczyce, gm. Orly, stan. 1. Fragmenty ćwiartek 7, 8, 10 i 11: plan grobów oraz skupisk ceramiki i przepalonych kości

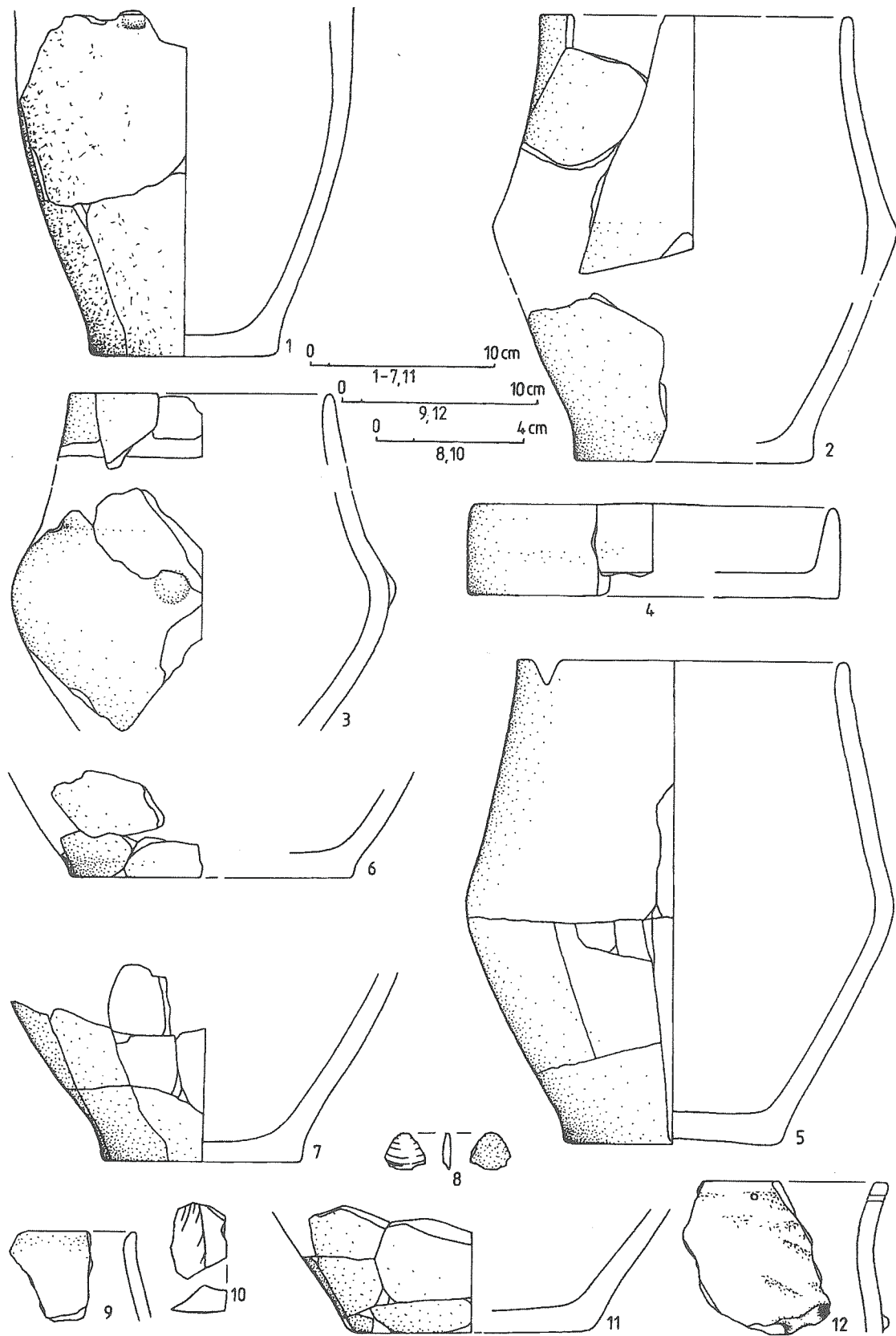
Abb. 6. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Fragment der Viertel Nr. 7, 8, 10 und 11: Plan der Gräber, Anhäufungen der Keramik und der durchgebrannten Knochen

Рис. 6. Тройчицы, гм. Орлы, пам. 1. Фрагменты секторов 7, 8, 10 и 11: план погребений, скоплений керамики и пережженных костей

Grób 23 – przemieszany lub bezpopielnicowy

Na głębokości 25–35 cm natrafiono na skupienie przepalonych kości i nielicznych drobnych skorup (1), zajmujące przestrzeń o średnicy 25 cm. Nie uchwycono zarysu jamy grobowej (ryc. 6).

Inwentarz: 1. Kilkanaście bardzo drobnych, niecharakterystycznych fragmentów ceramiki grupy tarnobrzeskiej ewidentnie z różnych naczyń oraz jeden fragment ceramiki kultury przeworskiej. 2. Nieliczne przepalone kości.



Tabl. II. Trójczyce, gm. Orly, stan. 1. Inwentarze grobów: 27 (1), 28 (2), 30 (3), 32 (4-5), 34 (6, 12), 35 (7), 36 (8-9), 37 (10), 38 (11); 8, 10 - krzemień, pozostałe ceramika

Taf. II. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Grabinventare: 27 (1), 28 (2), 30 (3), 32 (4-5), 34 (6, 12), 35 (7), 36 (8-9), 37 (10), 38 (11); 8, 10 - Feuerstein, restliche - Keramik

Табл. II. Труйчицы, gm. Орлы, пам. 1. Инвентарь погребений: 27 (1), 28 (2), 30 (3), 32 (4-5), 34 (6, 12), 35 (7), 36 (8-9), 37 (10), 38 (11); 8, 10 - кремьень, остальное - керамика

Grób
N
pielni
były r
nadto
Inwen
zewne
i gład
dna 9
menty
wierz
wnętr
22 cm
nielic
funkc
Grób
N
przyd
Inwen
partii
gładk
cu chr
nego
2. Du
Grób
N
nych
uchw
w sku
ułamk
Inwen
ceram
nych
Grób
N
nych
popie
Inwen
lipanc
kiem;
szorst
średn.
1). 2.
Grób
N
popie
rozrz
(ryc. 5
Inwen
o dość
wierz
i cien
domie
wylew
styczn
szarob
go. 3.
Grób
N
ści ora

Grób 24 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 25 cm zauważono zarys partii przydennej popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Kości rozrzucone były również na zewnątrz naczynia, wokół którego znaleziono ponadto fragmenty dwóch dalszych naczyń (2, 3) (ryc. 5).

Inwentarz: 1. Partia przydennej garnka; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna nierówna, silnie szorstka, wewnętrzna bardziej równa i gładka; domieszka tłucznia kamiennego i ceramicznego; średn. dna 9,8 cm, zachowana wys. 8 cm (tabl. I, 22). 2. Pojedyncze fragmenty brzegu garnka jajowatego? z dziurkami pod krawędzią; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna nierówna, szorstka, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. wylewu 22 cm (tabl. I, 21). 3. W inwentarzu grobu 24 znalazły się również nieliczne i drobne fragmenty naczynia wazowatego, pełniącego funkcję popielnicy w grobie 34 (1). 4. Przepalone kości.

Grób 25 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 25 cm natrafiono na zarys silnie zniszczonej partii przydennej popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 5).

Inwentarz: 1. Niezbyt liczne i najczęściej drobne fragmenty głównie partii przydennej garnka; powierzchnia wewnętrzna szarobrunatna, gładka, zewnętrzna brunatna, przy dnie gładka, powyżej, na brzusku chropowata, obmazywana palcami; domieszka tłucznia ceramicznego i kamiennego; średn. dna 11,2 cm, brzuśca 15 cm (tabl. I, 24). 2. Duża ilość przepalonych kości.

Grób 26 – ciałopalny bezpopielnicowy

Na głębokości 25–35 cm odkryto zwarte skupienie przepalonych kości, zajmujące przestrzeń o średnicy 15 cm. Choć nie uchwycono zarysu jamy grobowej, zauważono, że kości zalegały w skupisku o nieckowatym dnie. Wśród kości natrafiono na drobne ułamki ceramiki (1) (ryc. 5).

Inwentarz: 1. Kilka drobnych, niecharakterystycznych fragmentów ceramiki ewidentnie z różnych naczyń. 2. Większa ilość przepalonych kości.

Grób 27 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

Na głębokości 30–40 cm odkryto zwarte skupienie przepalonych kości oraz zniszczone naczynie (1), pełniące zapewne funkcję popielnicy (ryc. 5).

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowany garnek, być może o tulipanowatej formie (brak brzegu), zdobiony w górnej partii guzkiem; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna bardzo nierówna, szorstka, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 10 cm, brzuśca 18 cm, zachowana wys. 18,5 cm (tabl. II, 1). 2. Niezbyt liczne przepalone kości.

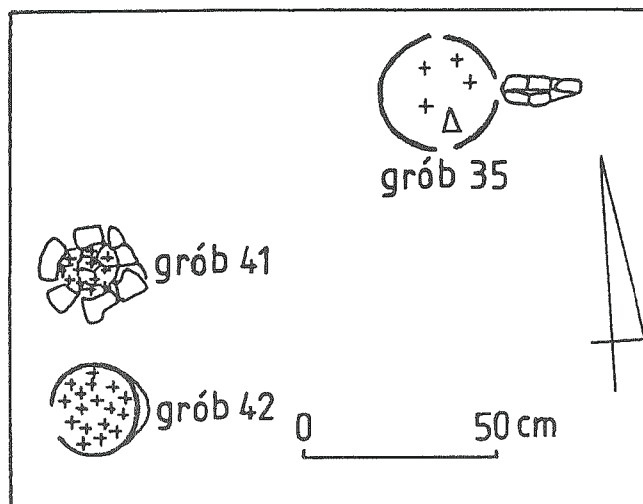
Grób 28 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 35–45 cm znaleziono resztki silnie zniszczonej popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Fragmenty naczynia rozrzucone były w kierunku północnym na długości około 40 cm (ryc. 5).

Inwentarz: 1. Fragmenty dwustożkowatego naczynia wazowatego o dość ostrym załomie brzuśca oraz lekko wyodrębnionym dnie; powierzchnia zewnętrzna przy dnie ciemnoszara, wyżej brunatna i ciemnoszara, gładka, wewnętrzna szarobrunatna, nieco szorstka; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 13 cm, brzuśca 22 cm, wylewu 16 cm (tabl. II, 2). 2. Kilkanaście drobnych, niecharakterystycznych fragmentów zapewne z jednego naczynia; powierzchnie szarobrunatne, gładkie, nierówne; domieszka tłucznia ceramicznego. 3. Przepalone kości.

Grób 29 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 25 cm natrafiono na skupienie przepalonych kości oraz dwóch większych skorup, pod którymi odkryto fragmenty



Ryc. 7. Trójczyce, gm. Orły, stan. 1. Fragment ćwiartki 8: plan grobów

Abb. 7. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Fragment des Viertels Nr. 8: Plan der Gräber

Рис. 7. Труйчицы, гм. Орлы, пам. 1. Фрагмент сектора 8: план погребений

partii przydennej popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 6).

Inwentarz: 1. Fragmenty partii przydennej naczynia wazowatego?; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 7,3 cm, zachowana wys. 8,2 cm (tabl. I, 23). 2. Przepalone kości.

Grób 30 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 25 cm odkryto nieregularnie rozrzucone fragmenty naczynia (1), zapewne popielnicy, wśród których występowały przepalone kości (ryc. 6).

Inwentarz: 1. Fragmenty naczynia wazowatego o silnie zaokrąglonym brzusku oraz o wyodrębnionej, stożkowatej szyjce, zdobionego na brzusku płaskimi guzami; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. brzuśca 20 cm, wylewu 14 cm (tabl. II, 3). 2. Trzy wyklejone fragmenty wyodrębnionego dna z naczynia kultury przeworskiej? 3. Przepalone kości.

Grób 31 – ciałopalny bezpopielnicowy

Na głębokości 40–50 cm odkryto skupienie przepalonych kości oraz drobnych okruchów ceramiki (1), zajmujące przestrzeń o średnicy 20 cm (ryc. 6).

Inwentarz: 1. Około 25 drobnych, niecharakterystycznych okruchów ceramiki, pochodzących przynajmniej w większości z jednego naczynia. 2. Przepalone kości.

Grób 32 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

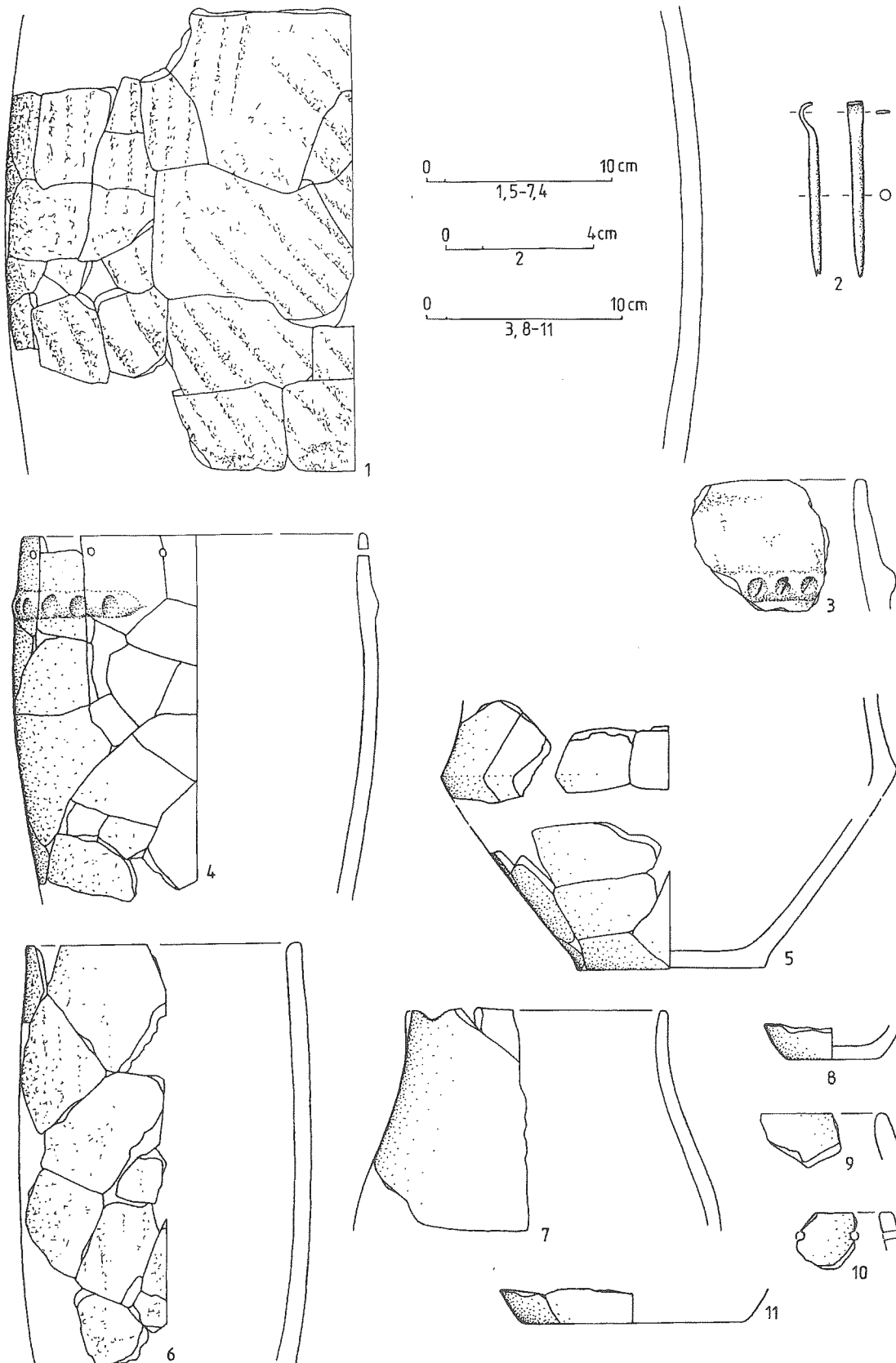
W obrębie wypełnika obiektu rowkowego, na głębokości 40–60 cm natrafiono na duże fragmenty zniszczonej popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Kości i skorupy rozrzucone były również na zewnątrz na przestrzeni o średnicy około 30 cm (ryc. 6).

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowane, dwustożkowate naczynie wazowate o łagodnym załomie brzuśca z lukowatym wcięciem w krawędzi wylewu; powierzchnie szarobrunatne, gładkie, nierówne; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 11,6 cm, brzuśca 22,8 cm, wylewu 17,8 cm, wys. 25,8 cm (tabl. II, 5). 2. Fragmentarycznie zachowana pokrywa? obejmująca z pionowymi ściankami bocznymi; powierzchnie szarobrunatne, gładkie, nierówne; do-

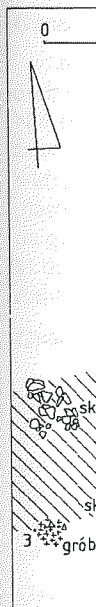
(11); 8,

(10), 38

(10), 38

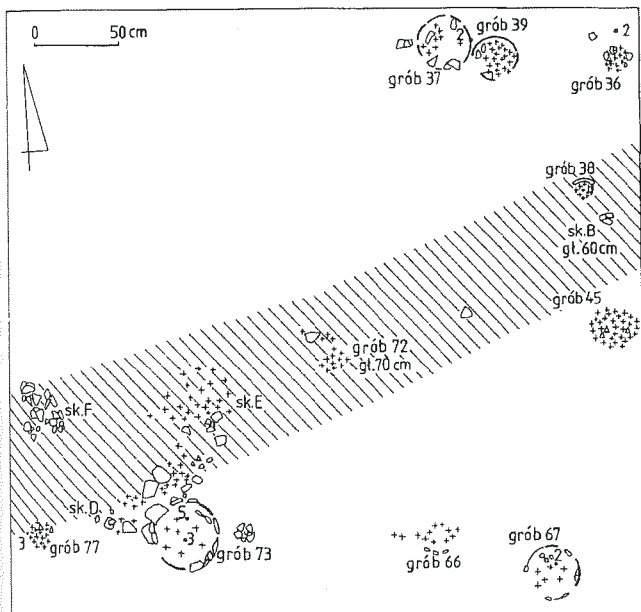


Tabl. III. Trójczyce, gm. Orly, stan. 1. Inwentarze grobów: 35 (1), 40 (3), 41 (4), 42 (5), 43 (6-7), 44 (2), 55 (8-11); 2 - brąz, pozostałe ceramika
 Taf. III. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Grabinventare: 35 (1), 40 (3), 41 (4), 42 (5), 43 (6-7), 44 (2), 55 (8-11); 2 - Bronze, restliche - Keramik
 Табл. III. Тройчицы, гм. Орлы, пам. 1. Инвентарь погребений: 35 (1), 40 (3), 41 (4), 42 (5), 43 (6-7), 44 (2), 55 (8-11); 2 - бронза, остальное - керамика



Ryc. 8.
 Abb. 8.
 Рис. 8.

mieszka
 wys. 4.8
Grób 3.
 Na
 lonych k
 mujące
Inventa
 ście prz
Grób 3.
 Na
 zniszczo
 lone kos
 inwenta
Inwenta
 watego;
 brunatn
 średn. d
 czy frag
 dzią, ze
 wierzch
 ramiczn
 12). 3. I
Grób 3.
 Na
 pielnicz
 wnętrz.
 (1), sięg
 również
Inwenta
 czynia



Ryc. 8. Trójczyce, gm. Orly, stan. 1. Fragmenty ćwiartek 8, 9, 11 i 12: plan grobów oraz skupiska ceramiki i przepalonych kości
 Abb. 8. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Fragment der Viertel Nr. 8, 9, 11 und 12: Plan der Gräber, Anhäufungen der Keramik und der durchgebrannten Knochen
 Рис. 8. Тройчицы, гм. Орлы, пам. 1. Фрагменты секторов 8, 9, 11 и 12: план погребений, скоплений керамики и пережженных костей

mieszka tłucznia ceramicznego; średnica dna 20 cm, wylewu 19,6 cm, wys. 4,8 cm (tabl. II, 4). 3. Przepalone kości.

Grób 33 – ciałopalny bezpopielnicowy

Na głębokości 45–50 cm odkryto skupienie kilkunastu przepalonych kości oraz nielicznych drobnych okruchów ceramiki (1), zajmujące przestrzeń o średnicy 15 cm (ryc. 6).

Inwentarz: 1. Nieliczne, drobnutkie okruchy ceramiki. 2. Kilkanaście przepalonych kości.

Grób 34 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 30–40 cm znaleziono fragmenty bardzo silnie zniszczonej popielnicy (1), w tym jej partii przydenna, oraz przepalone kości (ryc. 5). Skorupy z tego naczynia znajdują się również w inwentarzu grobu 24 (3).

Inwentarz: 1. Fragmenty, głównie partii przydenna, naczynia wazowatego; powierzchnia zewnętrzna czarna, wewnętrzna ciemnoszarobrunatna, z obydwu stron gładka; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 15 cm, zachowana wys. 5,7 cm (tabl. II, 6). 2. Pojedynczy fragment garnka o esowatym profilu z dziurkami pod krawędzią, zdobionego listwą plastyczną z dołkami palcowymi; powierzchnie szarobrunatne, bardzo nierówne; domieszka tłucznia ceramicznego i pojedynczych ziaren tłucznia kamiennego (tabl. II, 12). 3. Przepalone kości.

Grób 35 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 30 cm natrafiono na zarys silnie zniszczonej popielnicy o średnicy ponad 30 cm (2?) z przepalonymi kośćmi wewnątrz. W profilu zarejestrowano całą partię przydenna naczynia (1), sięgającą do głębokości 45 cm. Liczne skorupy rozrzucone były również w kierunku wschodnim (ryc. 7).

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowana partia przydenna naczynia wazowatego; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; do-

mieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 10,7 cm, zachowana wys. 10,5 cm (tabl. II, 7). 2. Fragmenty brzośca bardzo dużego naczynia, zapewne typu garnek jajowaty; powierzchnie szarobrunatne, wewnętrzna gładka, zewnętrzna ze śladami pionowego i skośnego obmazywania; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. brzośca około 37 cm (tabl. III, 1). 3. 5 wyklejonych fragmentów brzośca naczynia; powierzchnie gładkie, zewnętrzna czarna, wewnętrzna ciemnoszarobrunatna; domieszka głównie drobnej miki oraz nielicznego tłucznia ceramicznego i kamiennego. 4. Przepalone kości.

Grób 36 – przemieszany?

Na głębokości 25–35 cm i na przestrzeni o średnicy 15 cm natrafiono na skupienie niewielkiej ilości przepalonych kości i drobnych fragmentów ceramiki (1). Około 10 cm na północ od grobu, na głębokości 25 cm znaleziono odłupek krzemieny (2) (ryc. 8).

Inwentarz: 1. Kilkanaście drobnych i niecharakterystycznych fragmentów ceramiki z różnych naczyń, w tym: fragment stożkowatej szyjki naczynia wazowatego o lekko rozchylonej na wewnątrz krawędzi; powierzchnie gładkie, zewnętrzna czarna, wewnętrzna czarna i szarobrunatna; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. II, 9). 2. Drobny odłupek krzemieny z korą na stronie górnej (tabl. II, 8). 3. Niewielka ilość przepalonych kości.

Grób 37 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 25 cm uchwyciono zarys mocno zniszczonej przez orkę popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz. W profilu widoczna była partia przydenna popielnicy. W pobliżu grobu, na głębokości 25 cm znaleziono odłupek krzemieny (2) oraz przypuszczalnie kości zwierzęce (ryc. 8).

Inwentarz: 1. Niecharakterystyczne fragmenty naczynia wazowatego; powierzchnie czarne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego. 2. Odłupek krzemieny (tabl. II, 10). 3. Przepalone kości.

Grób 38 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

W obrębie wypełnika obiektu rowkowego, na głębokości 40–45 cm znaleziono duży fragment partii przydenna naczynia – popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 8).

Inwentarz: 1. Fragmenty partii przydenna naczynia wazowatego; powierzchnie gładkie, zewnętrzna ciemnoszarobrunatna, wewnętrzna szarobrunatna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 13 cm, zachowana wys. 6,8 cm (tabl. II, 11). 2. Przepalone kości.

Grób 39 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

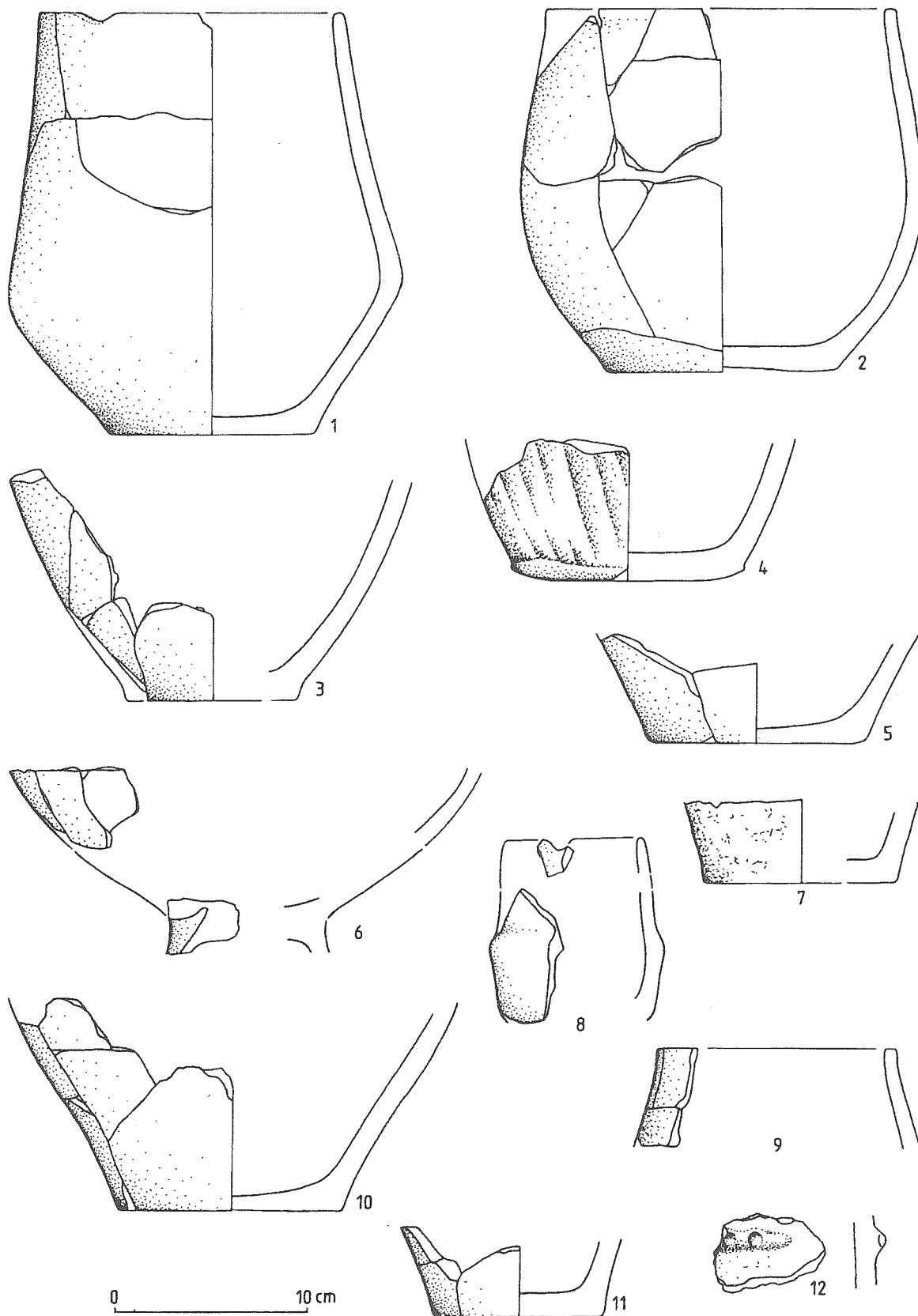
Według informacji z dziennika wykopalisk, na głębokości 25 cm leżały duże fragmenty ceramiki wyznaczające przypuszczalnie zarys popielnicy z przepalonymi kośćmi wewnątrz. W profilu widoczna była partia przydenna popielnicy (ryc. 8).

Inwentarz: 1. W przeciwieństwie do informacji z dziennika wykopalisk w zachowanym inwentarzu grobu znajduje się zaledwie 16 drobnych, niecharakterystycznych fragmentów ceramiki, przynajmniej w większości pochodzących z różnych naczyń. 2. Przepalone kości.

Grób 40 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 30 cm natrafiono na zarys silnie zniszczonej popielnicy, a 12 cm niżej na dno naczynia. Rozrzucone przepalone kości występowały wyłącznie na zewnątrz naczynia (ryc. 6).

Inwentarz: 1. Około 20, najczęściej drobnych fragmentów garnka jajowatego, zdobionego poziomą listwą plastyczną z dołkami palcowymi, w tym jeden fragment brzośca; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna nierówna, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. III, 3). 2. 13 drobnych fragmentów z różnych naczyń. 3. Przepalone kości.



Tabl. IV. Trójczyce, gm. Orły, stan. 1. Inwentarze grobów: 44 (1), 46 (2), 48 (3), 49 (4), 51 (5), 52 (6), 53 (7), 56 (8), 57 (9), 59 (10), 60 (11-12); 1-12 - ceramika

Taf. IV. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Grabinventare: 44 (1), 46 (2), 48 (3), 49 (4), 51 (5), 52 (6), 53 (7), 56 (8), 57 (9), 59 (10), 60 (11-12); 1-12 - Keramik

Табл. IV. Труйчицы, гм. Орлы, пам. 1. Инвентарь погребений: 44 (1), 46 (2), 48 (3), 49 (4), 51 (5), 52 (6), 53 (7), 56 (8), 57 (9), 59 (10), 60 (11-12); 1-12 - керамика

Grób

N
oraz s
Nie zr
Inwen
waty,
plasty
na gł
ki tłuc
(tabl.

Grób

N
pielnie
Inwen
kował
gładki
tłucz
ca 24,

Grób

W
50-60
pienie
ści (ry
Inwen
wierz
scami
domie
wu 14
okrąg
wierz
nosza
średn.
ne kos



Рис. 9
Abb. 9

Рис. 9

Grób 41 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

Na głębokości 25–30 cm odkryto skupienie przepalonych kości oraz skorup zalegających w układzie zniszczonego naczynia (1). Nie znaleziono partii przydennej naczynia (ryc. 7).

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowany (brak dna) garnek jajowaty, zdobiony pod krawędzią rzędem dziurek oraz poziomą listwą plastyczną z dołkami palcowymi; powierzchnie brunatne, zewnętrzna gładka, nierówna, wewnętrzna gładka; niewielka ilość domieszki tłucznia ceramicznego; średn. brzuśca 19,5 cm, wylewu 18,5 cm (tabl. III, 4). 2. Niewielka ilość przepalonych kości.

Grób 42 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

Na głębokości 25 cm natrafiono na zarys partii przydennej popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 7).

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowane (brak brzeżu), dwustożkowate naczynie wazowate o ostrym załamie brzuśca; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego i drobniotkwej miki; średn. dna 10 cm, brzuśca 24,5 cm (tabl. III, 5). 2. Przepalone kości.

Grób 43 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

W obrębie wypełnika obiektu rowkowego, na głębokości 50–60 cm i na przestrzeni o wymiarach 50 x 15 cm odkryto skupienie dużych fragmentów ceramiki (1–2) oraz przepalonych kości (ryc. 6).

Inwentarz: 1. Fragmenty wysmukłego garnka jajowatego; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna nierówna, szorstka, miejscami ze słabymi śladami obmazywania, wewnętrzna nierówna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. brzuśca 15,5 cm, wylewu 14,7 cm (tabl. III, 6). 2. Fragment górnej partii naczynia o zaokrąglonym brzuścu i z łukowatym wcięciem w krawędzi; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, gładka, wewnętrzna ciemnoszara, nieco szorstka; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. brzuśca 19,7 cm, wylewu 14 cm (tabl. III, 7). 3. Przepalone kości.

Grób 44 – ciałopalny popielnicowy

Na głębokości 30–50 cm stała dobrze zachowana popielnica (1) z brązową szpilą (2) i przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 4).

Inwentarz: 1. Nieco asymetryczne naczynie dwustożkowate o łagodnym załamie brzuśca i z łukowatym wcięciem w krawędzi wylewu; powierzchnie szarobrunatne, gładkie, przy dnie ciemnoszarobrunatne, szorstkie; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 10,5 cm, brzuśca 20,4 cm, wylewu 15,8 cm, wys. 21,8 cm (tabl. IV, 1). 2. Brązowa szpila o główce rozklepanej i zwiniętej w uszko (częściowo główka szpili odłamana); długość 4,6 cm, szerokość główki 0,4 cm, średnica przekroju trzonka 0,3 cm (tabl. III, 2). 3. Przepalone kości.

Grób 45 – ciałopalny bezpopielnicowy

Na głębokości 30–40 cm i na przestrzeni o średnicy 35 cm natrafiono na skupienie dużej ilości przepalonych kości i pojedynczych okruchów ceramiki (1) (ryc. 8).

Inwentarz: 1. Dwie drobne skorupy oraz kilkanaście okruchów ceramiki. 2. Duża ilość przepalonych kości.

Grób 46 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

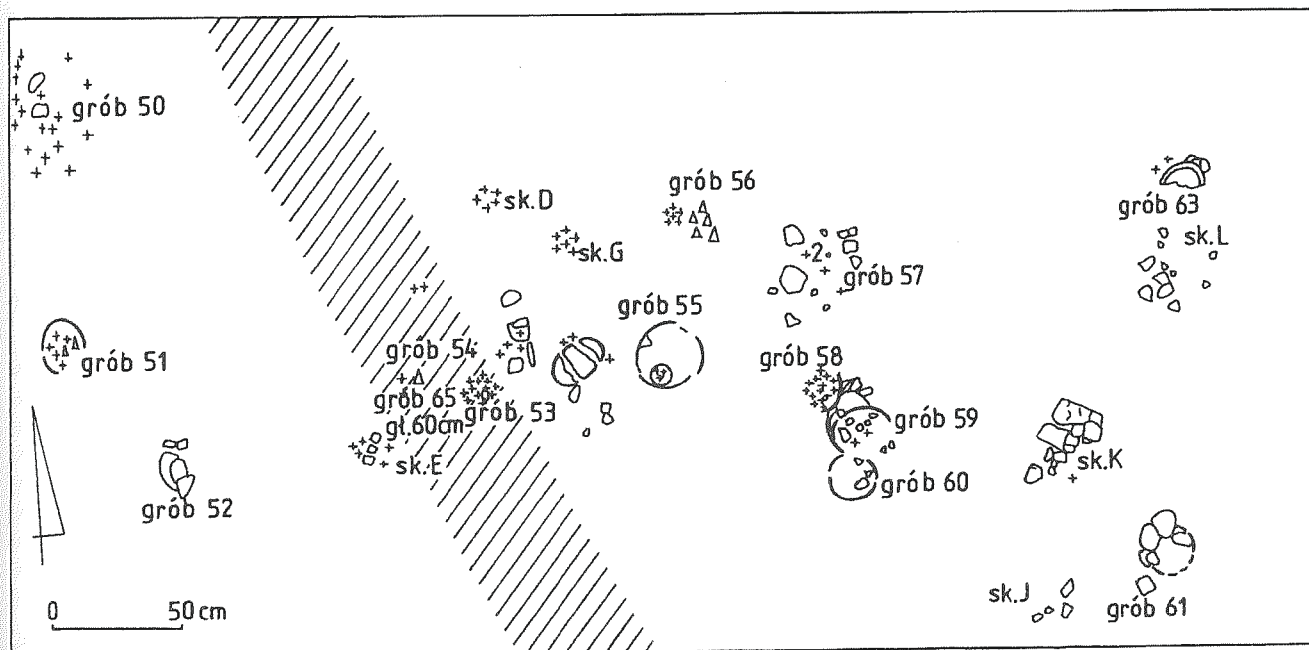
W obrębie wypełnika obiektu rowkowego, na głębokości 70 cm odkryto skupienie przepalonych kości oraz dużych fragmentów naczynia (1). Materiał rozrzucony był wzdłuż pasa czarnej ziemi na długości 70 cm (ryc. 6).

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowane naczynie o baniastym brzuścu; powierzchnie szarobrunatne, na zewnątrz z czarną plamą, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 11,7 cm, brzuśca 20,7 cm, wylewu 18 cm, wys. 18,8 cm (tabl. IV, 2). 2. Przepalone kości.

Grób 47 – ciałopalny bezpopielnicowy

W obrębie wypełnika obiektu rowkowego, na głębokości 60–70 cm i na przestrzeni o średnicy 25 cm natrafiono na skupienie przepalonych kości (ryc. 6).

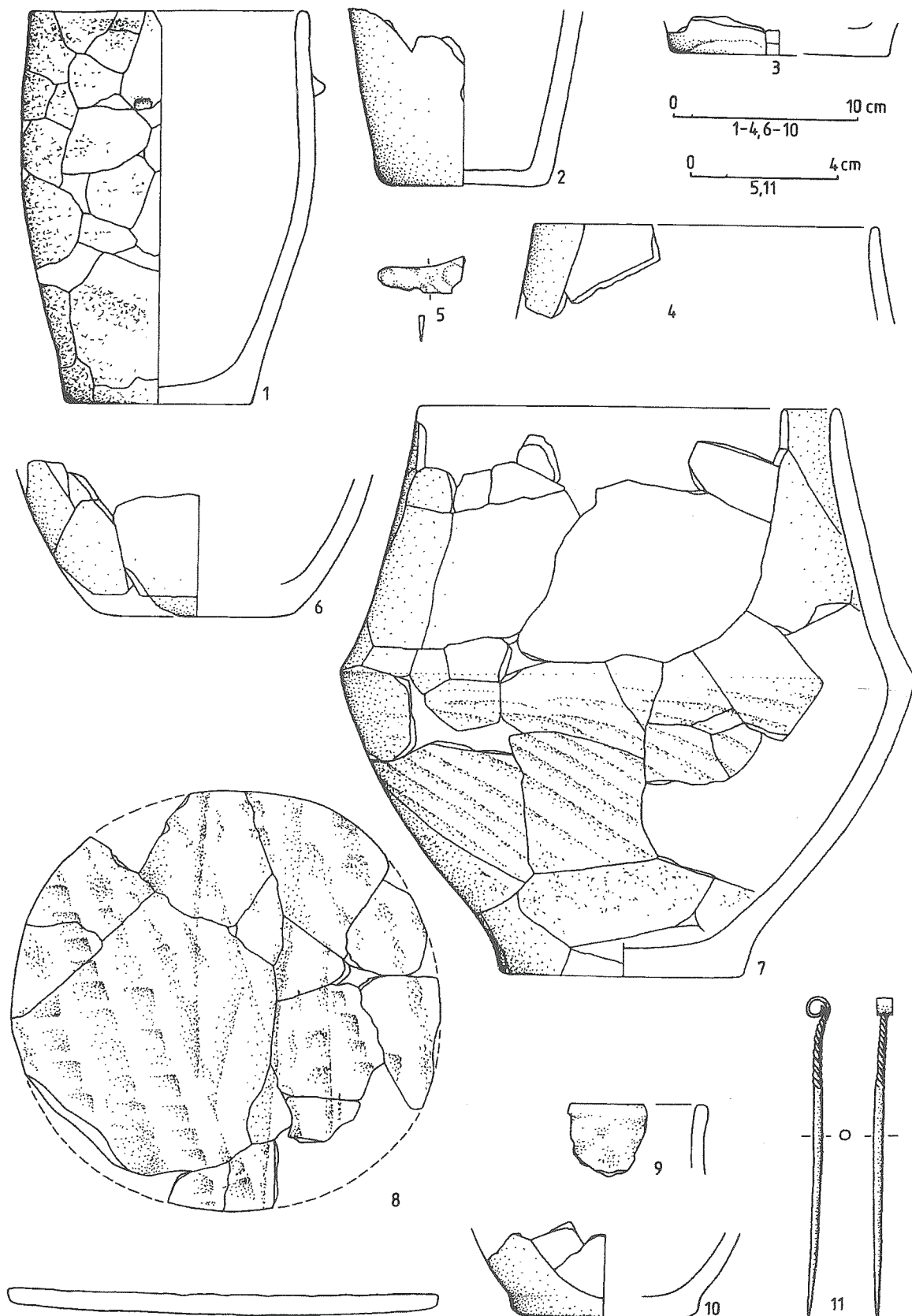
Inwentarz: 1. Przepalone kości.



Ryc. 9. Trójczyce, gm. Orly, stan. 1. Fragment ćwiartki 10; plan grobów oraz skupisk ceramiki i przepalonych kości

Abb. 9. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Fragment des Viertels Nr. 10; Plan der Gräber, Anhäufungen der Keramik und der durchgebrannten Knochen

Рис. 9. Тройчицы, гм. Орлы, пам. 1. Фрагмент сектора 10: план погребений, скоплений керамики и пережженных костей



Tabl. V. Trójczyce, gm. Orły, stan. 1. Inwentarze grobów: 61 (1), 63 (2), 66 (3-4), 67 (5), 68 (6), 73 (7-8, 11), 76 (9-10); 5 - żelazo, 11 - brąz, pozostałe ceramika

Taf. V. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Grabinventare: 61 (1), 63 (2), 66 (3-4), 67 (5), 68 (6), 73 (7-8, 11), 76 (9-10); 5 - Eisen, 11 - Bronze, restliche - Keramik

Табл. V. Тройчицы, гм. Орлы, пам. 1. Инвентарь погребений: 61 (1), 63 (2), 66 (3-4), 67 (5), 68 (6), 73 (7-8, 11), 76 (9-10); 5 - железо, 11 - бронза, остальное - керамика

Grób 48

W o-
natrafion
ceramik
fragmen
Inwenta
nia wazo
kie, zew
ka tłucz
(tabl. IV)

Grób 49

Na
popielni
Inwenta
ka; pow
głębokie
tłuczni
nego; śn
2. Przep

Grób 50

Na
potkano
palony
Inwenta
nych nar
skiej. 2.

Grób 51

Na
popielni
wały fra
Inwenta
powierz
noszara
chowan
kości.

Grób 52

Na
rozzuc
przepal
Inwenta
stej nóż
noszara
go (tabl

Grób 53

Na
ment pa
rozzuc
rupami
przepal
Inwenta
szarobr
tłuczni
(tabl. IV
ści z ró

Grób 54

Na

Grób 55

Na
pielnica
lonymi

Grób 48 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

W obrębie wypełniska obiektu rowkowego, na głębokości 60 cm natrafiono na skupienie nielicznych przepalonych kości i ułamków ceramiki, pod którymi na głębokości 70 cm znaleziono większe fragmenty partii przydennej naczynia (1) (ryc. 6).

Inwentarz: 1. 5–7 fragmentów partii przydennej, zapewne z naczynia wazowatego o lekko wyodrębnionym dnie; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna ciemnoszara; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 9 cm, zachowana wys. 11,8 cm (tabl. IV, 3).

Grób 49 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 20–25 cm stała zachowana w partii przydennej popielnica (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz.

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowana partia przydennej garnka; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna szorstka, ze śladami głębokiego obmazywania palcami, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia kamiennego, miki i pojedynczych ziaren tłucznia ceramicznego; średn. dna 12,3 cm, zachowana wys. 7,2 cm (tabl. IV, 4). 2. Przepalone kości.

Grób 50 – przemieszany

Na głębokości 30–40 cm i na przestrzeni o długości 50 cm natopkano na skupienie kilku drobnych skorup (1) i nielicznych przepalonych kości (ryc. 9).

Inwentarz: 1. 8 drobnych fragmentów ceramiki ewidentnie z różnych naczyń, w tym co najmniej jeden z naczynia kultury przeworskiej. 2. Nieliczne przepalone kości.

Grób 51 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 35–40 cm stała zachowana w partii przydennej popielnica (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Powyżej występowały fragmenty ze zniszczonej popielnicy (ryc. 9).

Inwentarz: 1. Fragmenty partii przydennej naczynia wazowatego?; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna ciemnoszara; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 11 cm, zachowana wys. 5,6 cm (tabl. IV, 5). 2. Niewielka ilość przepalonych kości.

Grób 52 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 30 cm natrafiono na skupienie kilku skorup (1) rozrzuconych na przestrzeni o średnicy 23 cm oraz na nieliczne przepalone kości (ryc. 9).

Inwentarz: 1. Nieliczne drobne fragmenty naczynia (misy?) na pustej nóżce; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna i ciemnoszara u góry, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. IV, 6). 2. Kilkanaście drobnych, przepalonych kości.

Grób 53 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

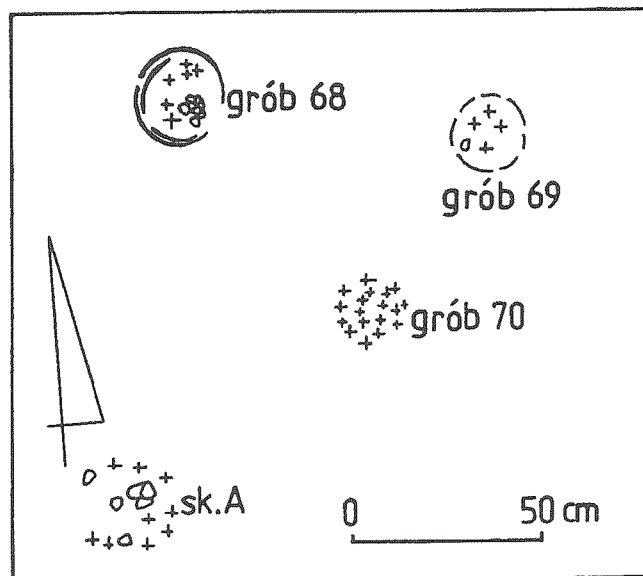
Na głębokości 30 cm odkryto odwrócony dnem do góry fragment partii przydennej naczynia – popielnicy? (1). Dalsze skorupy rozrzucone były głównie w kierunku południowym. Pomiedzy skorupami, a zwłaszcza pod nimi do głębokości 40 cm występowały przepalone kości (ryc. 9).

Inwentarz: 1. Fragment partii przydennej naczynia; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna szorstka, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 9,7 cm, zachowana wys. 4,3 cm (tabl. IV, 7). 2. Drobne, niecharakterystyczne fragmenty w większości z różnych naczyń. 3. Przepalone kości.

Grób 54 – grób kultury przeworskiej?

Grób 55 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

Na głębokości 30–50 cm stała zniszczona w górnej partii popielnica o dużych rozmiarach (1) z małym naczynkiem (2) i przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 9).



Ryc. 10. Trójczycze, gm. Orły, stan. 1. Fragment ćwiartki 11: plan grobów oraz skupisk ceramiki i przepalonych kości

Abb. 10. Trójczycze, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Fragment des Viertels Nr. 11: Plan der Gräber, Anhäufungen der Keramik und der durchgebrannten Knochen

Рис. 10. Тройчицы, гм. Орлы, пам. 1. Фрагмент сектора 11: план погребений, скоплений керамики и пережженных костей

Inwentarz: 1. W zachowanym inwentarzu grobu brak naczynia, które odpowiadałoby opisanej w dzienniku wykopalisk popielnicy. Sądząc po rozmiarach, nie można wykluczyć, że było to naczynie nie posiadające obecnie metryczki (tabl. XIV, 24). Opis naczynia zamieszczono w dalszej części opracowania. 2. Fragment partii przydennej małego naczynia; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, gładka, wewnętrzna brunatna, szorstka; domieszka piasku i tłucznia kamiennego; średn. dna 4,7 cm, zachowana wys. 1,9 cm (tabl. III, 8). 3. Ponad 30 drobnych, niecharakterystycznych fragmentów w większości z różnych naczyń, głównie grupy tarnobrzezkiej, ale też kultury przeworskiej, w tym: fragment stożkowatej szyjki naczynia wazowatego; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. III, 9); fragment brzegu naczynia wazowatego? z dziurkami pod krawędzią; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. III, 10); 3 wyklejone fragmenty dna; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, gładka; domieszka tłucznia kamiennego; średn. dna 12 cm, zachowana wys. 1,8 cm (tabl. III, 11). 4. Kilka przepalonych kości.

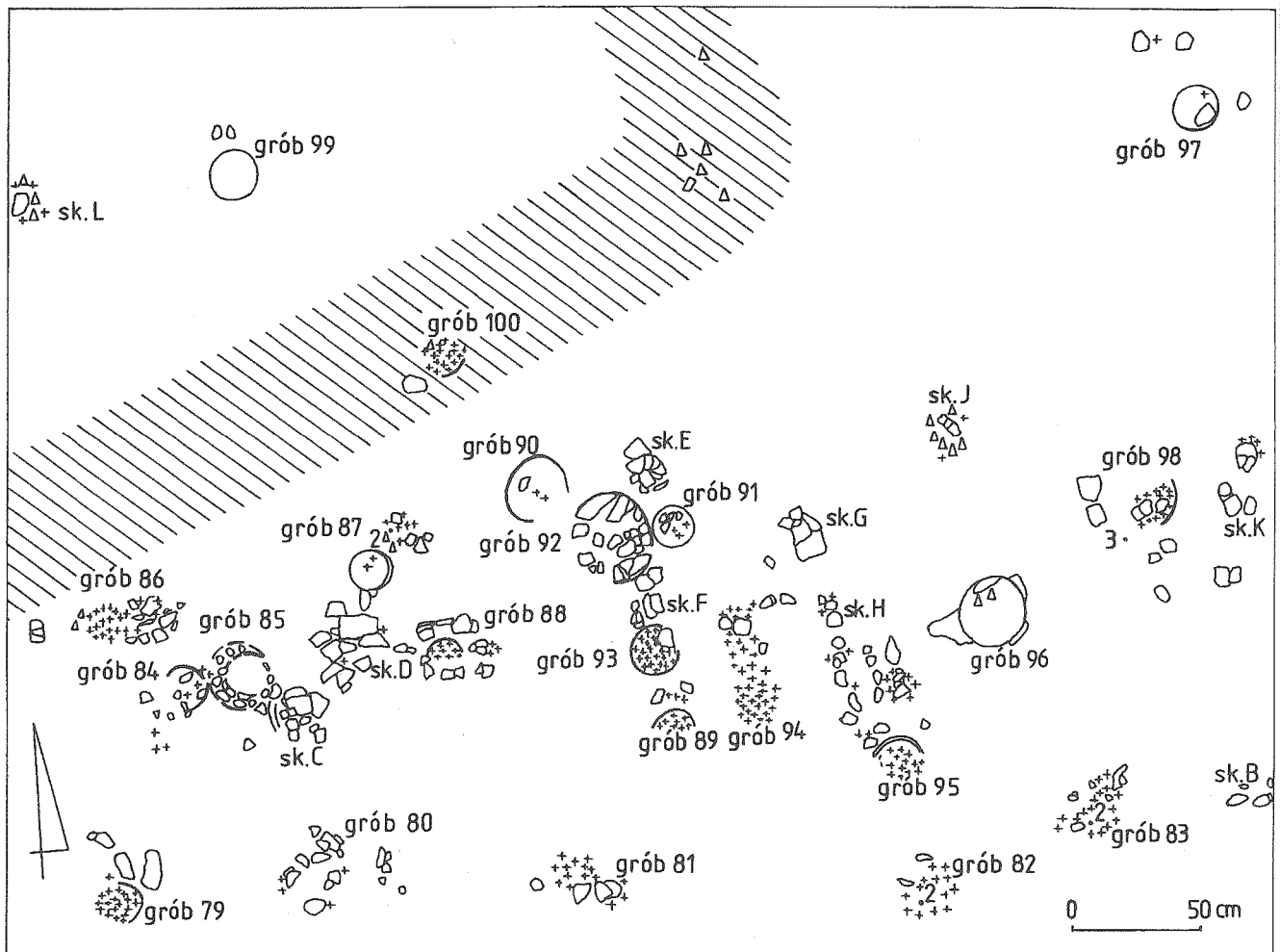
Grób 56 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 40–45 cm i na przestrzeni o średnicy 10 cm odkryto skupienie kilku skorup (1) i nielicznych przepalonych kości (ryc. 9).

Inwentarz: 1. 4–5 drobnych fragmentów niewielkiego naczynia garnkowego z zaznaczonym w formie zgrubienia przejściem brzuśca w szyjkę oraz z łukowatym wcięciem w krawędzi wylewu; powierzchnie szarobrunatne, gładkie, nierówne; domieszka tłucznia ceramicznego i kamiennego; średn. brzuśca 9 cm (tabl. IV, 8). 2. Nieliczne przepalone kości.

Grób 57 – przemieszany

Na głębokości 35–40 cm i na przestrzeni około 40 cm natrafiono na skupienie rozrzuconych fragmentów ceramiki (1) i pojedyn-



Ryc. 11. Trójczyce, gm. Orly, stan. 1. Fragment ćwiartki 13: plan grobów oraz skupisk ceramiki i przepalonych kości

Abb. 11. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Fragment des Viertels Nr. 13: Plan der Gräber, Anhäufungen der Keramik und der durchgebrannten Knochen

Рис. 11. Тройчицы, гм. Орлы, пам. 1. Фрагмент сектора 13: план погребений, скоплений керамики и пережженных костей

czuch przepalonych kości, wśród których znaleziono odłupek krzemieny (2) (ryc. 9).

Inwentarz: 1. Kilkanaście niecharakterystycznych fragmentów, przynajmniej w większości z różnych naczyń, w tym: 3 wyklejone fragmenty stożkowej szyjki naczynia wazowatego; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna ceglasta, przy krawędzi szarobrunatna; nieliczna domieszka tłucznia ceramicznego; średn. wylewu 12,3 cm (tabl. IV, 9). 2. Odłupek krzemieny. 3. Kilka drobnych, przepalonych kości.

Grób 58 – przemieszany?

Na głębokości 25–30 cm i na przestrzeni o średnicy 15 cm natrafiono na skupienie przepalonych kości, pod którymi zalegały fragmenty ceramiki (1) (ryc. 9).

Inwentarz: 1. Nieliczne, bardzo drobne i niecharakterystyczne fragmenty ceramiki. 2. Nieliczne przepalone kości.

Grób 59 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 25 cm zarejestrowano fragmenty zniszczonej górnej partii naczynia, pod którymi na głębokości 40–50 cm stała lepiej zachowana partia przydenne popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 9).

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowana partia przydenne naczynia wazowatego; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szara, we-

wnętrzna szarobrunatna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 11,5 cm, zachowana wys. 11 cm (tabl. IV, 10). 2. Przepalone kości.

Grób 60 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

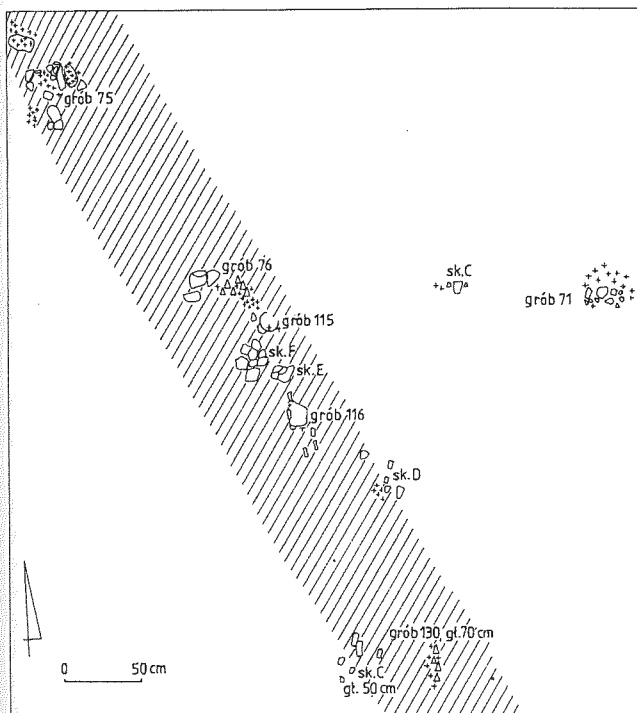
Na głębokości 25 cm uchwycono zarys silnie zniszczonej popielnicy (1), której dno leżało na głębokości 35 cm (ryc. 9).

Inwentarz: 1. Fragmenty, głównie partii przydennej, garnka zdobionego poziomą listwą plastyczną z dołkami; powierzchnie szarobrunatne, gładkie, nierówne; domieszka tłucznia ceramicznego i pojedynczych ziaren tłucznia kamiennego; średn. dna 8,7 cm, zachowana wys. partii przydennej 4,7 cm (tabl. IV, 11–12). 2. Przepalone kości.

Grób 61 – ciałopalny popielnicowy

Na głębokości 35–50 cm stała zniszczona w górnej partii popielnica (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 9).

Inwentarz: 1. Nieco asymetryczny garnek jajowaty, zdobiony w górnej części brzuśca pojedynczym guzkiem; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna bardzo nierówna, szorstka, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia kamiennego i ceramicznego; średn. dna 10 cm, brzuśca 16 cm, wylewu 15,2 cm, wys. 21,4 cm (tabl. V, 1). 2. Z głębokości 30 cm zebrano kilkanaście drobnych, niecharakterystycznych fragmentów ceramiki w większości z różnych naczyń. 3. Przepalone kości.



Ryc. 12. Trójczyce, gm. Orły, stan. 1. Fragmenty ćwiartek 11, 12, 26 i 27: plan grobów oraz skupisk ceramiki i przepalonych kości

Abb. 12. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Fragment der Viertel Nr. 11, 12, 26 und 27: Plan der Gräber, Anhäufungen der Keramik und der durchgebrannten Knochen

Рис. 12. Тройчицы, гм. Орлы, пам. 1. Фрагменты секторов 11, 12, 26 и 27: план погребений, скоплений керамики и пережженных костей

Grób 62 – ciałopalny bezpopielnicowy?

W obrębie wypełniska obiektu rowkowego, na głębokości 50 cm odkryto skupienie przepalonych kości oraz drobnych okruchów ceramiki (1), zajmujące przestrzeń o średnicy 15 cm.

Inwentarz: 1. Jedna drobna skorupa oraz okruchy ceramiki. 2. Niewielka ilość przepalonych kości.

Grób 63 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 40 cm odkryto zarys zniszczonej górnej partii popielnicy oraz rozrzucone na zewnątrz drobne skorupy i przepalone kości. Poniżej natrafiono na lepiej zachowaną partię przydenną popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 9).

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowana partia przydenna garnka; powierzchnie gładkie, nierówne, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna brunatna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 9,6 cm, zachowana wys. 9,6 cm (tabl. V, 2).

Grób 64 – grób kultury przeworskiej

Grób 65 – grób kultury przeworskiej?

Grób 66 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 25 cm i na przestrzeni o średnicy 20 cm natrafiono na skupienie przepalonych kości i pojedynczych skorup, pod którymi na głębokości 28 cm zalegało dno naczynia – popielnicy? (ryc. 8).

Inwentarz: 1. Kilkadziesiąt, najczęściej bardzo drobnych fragmentów ceramiki z co najmniej 2–3 naczyń, w tym wyklejone fragmenty dna; powierzchnie gładkie, zewnętrzna brunatna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 11,7 cm, za-

chowana wys. 2,1 cm (tabl. V, 3) oraz dwa wyklejone fragmenty stożkowatej szyjki naczynia wazowatego; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego i miki; średn. wylew 19 cm (tabl. V, 4). 2. Niewielka ilość przepalonych kości.

Grób 67 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 25 cm odkryto skupienie przepalonych kości otoczonych na zewnątrz fragmentami ceramiki, wyznaczającymi zarys popielnicy o średnicy 30 cm. W profilu widoczna była zachowana do wysokości 10 cm partia przydenna popielnicy o wyodrębnionym dnie z przepalonymi kośćmi wewnątrz. W wypełnisku grobu, na głębokości 30 cm znaleziono fragment ostrza żelaznej brzytwy? (2) (ryc. 8).

Inwentarz: W zachowanym inwentarzu grobu brak jest naczyń, o którym mowa w dzienniku wykopalsk. Dysponujemy jedynie dość licznymi okruskami ceramiki, pochodzącymi zapewne z tego naczynia. 2. Fragment szablowato wygiętego ostrza żelaznej brzytwy lub noża; zachowana długość 2,3 cm, maksymalna szerokość ostrza 0,8 cm, grubość w części grzbietowej 0,1 cm (tabl. V, 5). 3. Bardzo duża ilość przepalonych kości.

Grób 68 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 30–42 cm znaleziono partię przydenną popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 10).

Inwentarz: 1. Fragmenty dolnej partii naczynia wazowatego; powierzchnie szarobrunatne, nierówne; domieszka tłucznia ceramicznego i pojedynczych ziaren tłucznia kamiennego; średn. dna 10,5 cm, zachowana wys. 8,4 cm (tabl. V, 6). 2. Przepalone kości.

Grób 69 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 30 cm odsłonięto zarys bardzo silnie zniszczonej popielnicy z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Na głębokości 40 cm pojawiły się fragmenty mocno zniszczonej partii przydennej naczynia (ryc. 10).

Inwentarz: 1. 10 drobnych, niecharakterystycznych fragmentów ceramiki, być może w większości z jednego naczynia. 2. Jedna przepalona kość.

Grób 70 – ciałopalny bezpopielnicowy

Na głębokości 30–45 cm odkryto niewielkie skupienie przepalonych kości, zajmujące przestrzeń o średnicy 20 cm (ryc. 10).

Inwentarz: 1. Niewielka ilość przepalonych kości.

Grób 71 – przemieszany

Na głębokości 25–30 cm natrafiono na skupienie przepalonych kości i ułamków ceramiki (1), zajmujące przestrzeń o średnicy 20 cm (ryc. 12).

Inwentarz: 1. Kilkanaście bardzo drobnych i niecharakterystycznych fragmentów ceramiki, przynajmniej w części z różnych naczyń. 2. Bardzo niewielka ilość przepalonych kości.

Grób 72 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

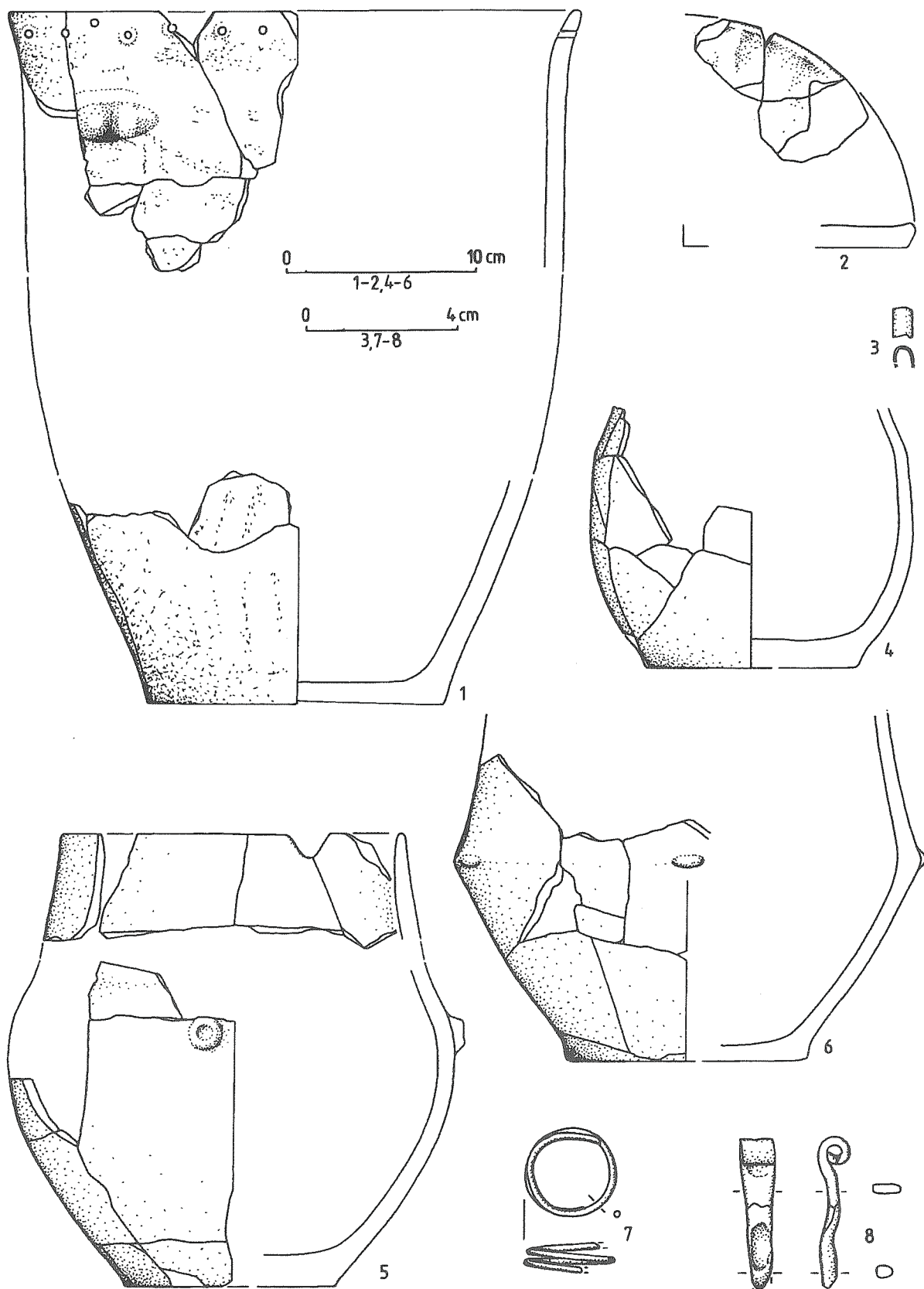
W obrębie wypełniska obiektu rowkowego, na głębokości 70–75 cm odkryto skupienie licznych przepalonych kości, pod którymi zalegały większe fragmenty ceramiki, być może pochodzące z popielnicy, rozrzucone na przestrzeni 40 cm (ryc. 8).

Inwentarz: Materiał zaginął.

Grób 73 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

Na głębokości 30–43 cm stała zniszczona w górnej partii popielnica (1). Wewnątrz niej na głębokości 35 cm leżał zapewne wgnieciony tam płacek gliniany (2), pod którym znajdowały się liczne przepalone kości oraz brązowa szpila (3). Nad grobem znaleziono fragment zapinki z okresu rzymskiego (5) (ryc. 8).

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowane, dwustożkowate naczynie wazowate o dość ostrym załamie brzuśca i lekko wyodrębnio-



Tabl. VI. Trójczyce, gm. Orly, stan. 1. Inwentarze grobów: 74 (1), 75 (6), 77 (2-3), 80 (5), 82 (7), 83 (8), 84 (4); 3, 7 - brąz, 8 - żelazo, pozostałe ceramika

Taf. VI. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Grabinventare: 74 (1), 75 (6), 77 (2-3), 80 (5), 82 (7), 83 (8), 84 (4); 3, 7 - Bronze, 8 - Eisen, restliche - Keramik

Табл. VI. Тройчицы, гм. Орлы, пам. 1. Инвентарь погребений: 74 (1), 75 (6), 77 (2-3), 80 (5), 82 (7), 83 (8), 84 (4); 3, 7 - бронза, 8 - железо, остальное - керамика

nym dn
 dnie gł
 wana,
 nego i
 lewu 2
 wany g
 ga pow
 domies
 23,4 cm
 niętej
 szeroko
 4. Frag
 profilo
 6. Prze
Grób
 Na
 (1) z p
 nocny
 wego,
 wystap
Inwen
 tii brzo
 rozchy
 z guzka
 natne,
 chropo
 sku; śr
 przepa
Grób
 W
 odkryt
 w kier
 niej w
Inwen
 nie wa
 ma gu
 przy d
 fluczni
 wana
Grób
 W
 natrafi
 rozrzu
 ści 50
 (1) zap
Inwen
 o jajow
 brunat
 domie
 wys. p
Grób
 N
 -70 cm
 dyncz
 60 cm
 (3). ŚH
Inwen
 wierzo
 nierów
 (tabl.

nym dnie; powierzchnia zewnętrzna czarna, powyżej załomu i przy dnie gładka, poniżej załomu chropowata – głównie skośnie obmazywana, wewnętrzna brunatna, gładka; domieszka tłucznia ceramicznego i drobniotkwej miki; średn. dna 13,3 cm, brzuśca 31,3 cm, wylewu 23 cm, wys. 30,8 cm (tabl. V, 7). 2. Niemał w całości zachowany gliniany płacek z odciskami plecionki na jednej ze stron; druga powierzchnia gładka, brunatna i szarobrunatna; niewielka ilość domieszki tłucznia ceramicznego i drobniotkwej miki; średn. placka 23,4 cm (tabl. V, 8). 3. Brązowa szpila o główce rozklepanej i zwiniętej w uszko oraz o tordowanej części trzonka; długość 8,6 cm, szerokość główki 0,4 cm, średnica trzonka szpili 0,25 cm (tabl. V, 11). 4. Fragmenty małego naczynka kultury przeworskiej w typie ostroprofilowanej czarki. 5. Fragment zapinki z okresu rzymskiego. 6. Przepalone kości.

Grób 74 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

Na głębokości 30–42 cm odkryto partię przydenną popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz. W odległości 20 cm na północny wschód od grobu, już w obrębie wypełniska obiektu rowkowego, na głębokości 45 cm zarejestrowano skupienie C, w którym wystąpiły fragmenty brzegowe z popielnicy z grobu 74.

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowany (brak środkowych partii brzuśca) garnek o tulipanowatej formie z rzędem dziurek pod rozchylnym wylewem, zdobiony krótkimi, poziomymi listwami z guzkami; powierzchnie szarobrunatne, na zewnątrz miejscami brunatne, zwłaszcza zewnętrzna szorstka, nierówna, przy dnie nawet chropowata; domieszka tłucznia kamiennego, ceramicznego i piasku; średn. dna 15,5 cm, wylewu 30 cm (tabl. VI, 1). 2. Nieliczne przepalone kości.

Grób 75 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

W obrębie wypełniska obiektu rowkowego, na głębokości 40 cm odkryto duże fragmenty naczynia – popielnicy? (1) rozrzucone w kierunku E-W na długości ponad 70 cm. Przepalone kości najliczniej występowały w okolicach partii przydennej naczynia (ryc. 12). *Inwentarz:* 1. Fragmentarycznie zachowane, dwustożkowate naczynie wazowate o podkreślonym załomie brzuśca zdobionym czterema guzkami; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna i brunatna, przy dnie bardzo nierówna, wewnętrzna czarna, gładka; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 12,5 cm, brzuśca 24,3 cm, zachowana wys. 18 cm (tabl. VI, 6). 2. Przepalone kości.

Grób 76 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

W obrębie wypełniska obiektu rowkowego, na głębokości 35 cm natrafiono na skupienie przepalonych kości i fragmentów ceramiki, rozrzuconych głównie w kierunku północnym. Poniżej, na głębokości 50 cm znaleziono duże fragmenty ceramiki, w tym m.in. z dna (1) zapewne zniszczonej popielnicy (ryc. 12).

Inwentarz: 1. Fragmenty głównie partii przydennej garnka zapewne o jajowatej formie z wyodrębnionym dnem; powierzchnie jasnoszarobrunatne, zewnętrzna nierówna, nieco szorstka, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 10,3 cm, zachowana wys. partii przydennej 5,2 cm (tabl. V, 9–10). 2. Przepalone kości.

Grób 77 – ciałopalny bezpopielnicowy?

Na granicy obiektu rowkowego i żółtej gliny, na głębokości 40–70 cm odkryto skupienie dużej ilości przepalonych kości oraz pojedynczych fragmentów ceramiki (1–2), wśród których na głębokości 60 cm znaleziono fragment walcowato skręconej blaszki brązowej (3). Skupienie zajmowało przestrzeń o średnicy 20 cm (ryc. 8).

Inwentarz: 1. Trzy wyklejone fragmenty placka glinianego; powierzchnia z jednej strony szara, gładka, z drugiej szarobrunatna, nierówna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. placka 24 cm (tabl. VI, 2). 2. Nieliczne, drobne i niecharakterystyczne fragmenty

ceramiki w większości z różnych naczyń. 3. Fragment walcowato skręconej blaszki brązowej – przypuszczalnie część paciorka rurkowego; długość 0,8 cm, szerokość 0,5 cm (tabl. VI, 3). 4. Duża ilość przepalonych kości.

Grób 78 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 25–30 cm odkryto zwarte skupienie przepalonych kości otoczonych od dołu i na zewnątrz fragmentami naczynia, przypuszczalnie części przydennej popielnicy (1).

Inwentarz: 1. Nieliczne, drobne i niecharakterystyczne fragmenty głównie partii przydennej naczynia; powierzchnie gładkie, zewnętrzna czarna, wewnętrzna brunatna i szarobrunatna; domieszka tłucznia kamiennego i miki. 2. Nieliczne przepalone kości.

Grób 79 – grób kultury przeworskiej?

Grób 80 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 25–35 cm odkryto rozrzucone na długości około 40 cm fragmenty naczynia (1), wśród których występowały pojedyncze przepalone kości. 60 cm na północ od grobu, na głębokości 25 cm natrafiono na skupienie (D) nielicznych przepalonych kości oraz dużych skorup wyklejających się z naczyniem z grobu 80 (ryc. 11).

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowane naczynie wazowate o silnie zaokrąglonym brzuścu oraz o słabo wyodrębnionej, stożkowatej szyjce z wcięciem w krawędzi, zdobione na brzuścu guzkami z miseczkowatymi wklęsłościami; powierzchnie szare lub szarobrunatne, gładkie, na zewnątrz przy dnie nieco nierówne; domieszka tłucznia ceramicznego, pojedynczych ziaren tłucznia kamiennego i drobnej miki; średn. dna 11 cm, brzuśca 23,3 cm, wylewu 18 cm (tabl. VI, 5). 2. Kilkanaście przepalonych kości.

Grób 81 – przemieszany

Na głębokości 25–30 cm znaleziono skupienie drobnych fragmentów ceramiki (1) i przepalonych kości, zajmujące przestrzeń o średnicy 20–30 cm (ryc. 11).

Inwentarz: 1. Kilkanaście drobnych i niecharakterystycznych fragmentów ceramiki ewidentnie z różnych naczyń. 2. Niewielka ilość przepalonych kości.

Grób 82 – przemieszany

Na głębokości 25–30 cm odkryto skupienie przepalonych kości i pojedynczych fragmentów ceramiki (1), wśród których znaleziono zwój z drutu brązowego (2). Skupienie zajmowało przestrzeń o średnicy 20 cm (ryc. 11).

Inwentarz: 1. 12 drobnych i niecharakterystycznych fragmentów ceramiki pochodzących z różnych naczyń. 2. Skręt z drutu brązowego o prawie dwóch zwojach i ułamanych obydwu końcach; średnica skrętu 2,3–2,4 cm (tabl. VI, 7). 3. Niewielka ilość przepalonych kości.

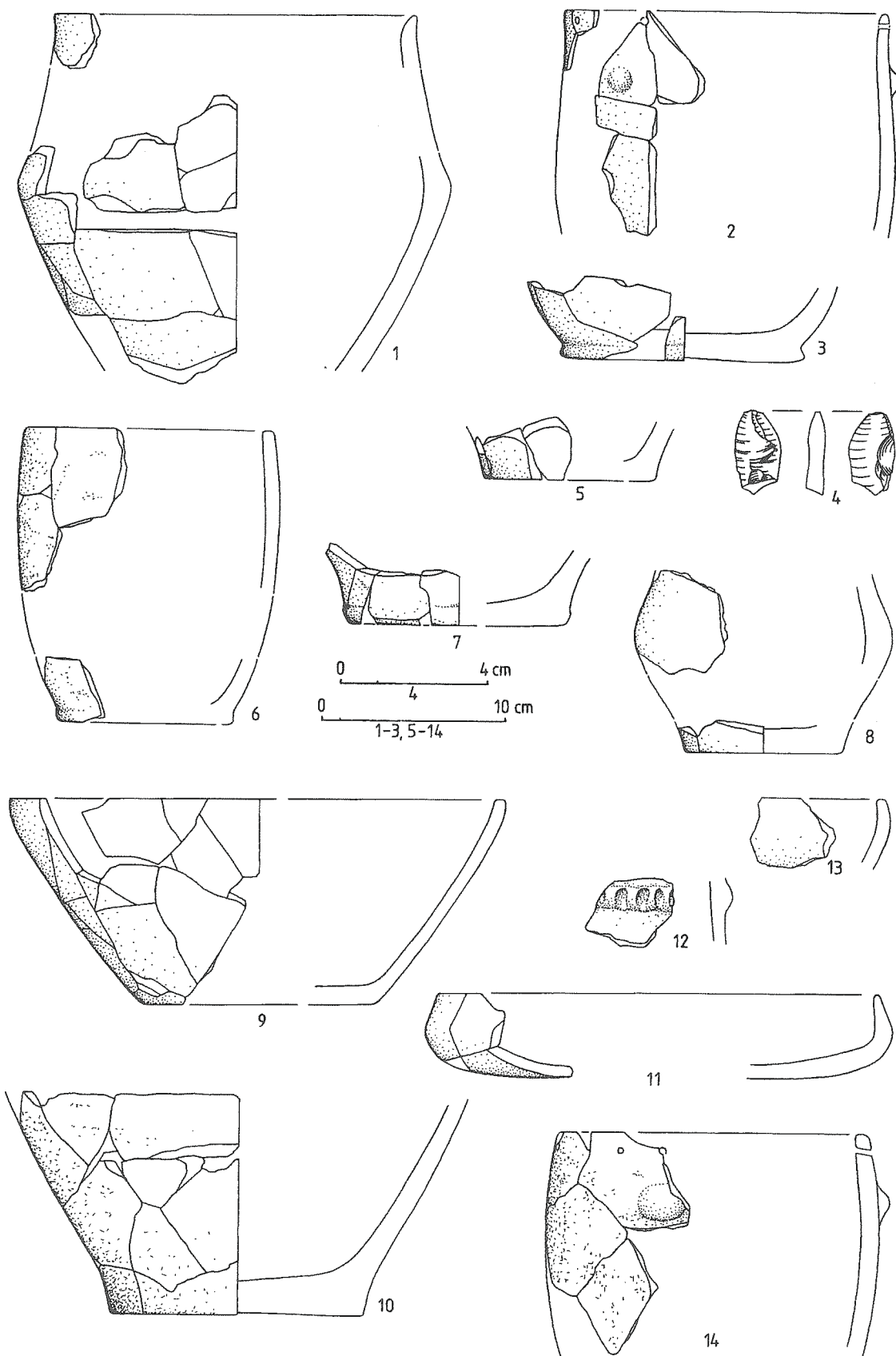
Grób 83 – przemieszany?

Na głębokości 25–40 cm odkryto skupienie przepalonych kości oraz pojedynczych fragmentów ceramiki (1), wśród których na głębokości 25 cm znaleziono żelazną szpilę (2). Kości liczniejsze były w spągowej partii skupienia, które było tam również bardziej zwarte (ryc. 11).

Inwentarz: 1. Kilka drobnych i niecharakterystycznych fragmentów ceramiki grupy tarnobrzesckiej, pochodzących z różnych naczyń oraz dwa fragmenty ceramiki kultury przeworskiej. 2. Żelazna szpila o główce rozklepanej i zwiniętej w uszko; zachowana długość 3,9 cm, szerokość główki 0,9 cm, średnica owalnego w przekroju trzonka szpili 0,3–0,4 cm (tabl. VI, 8). 3. Przepalone kości.

Grób 84 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

Na głębokości 20–30 cm stała silnie zniszczona popielnica (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 11).



Tabl. VII. Trójczyce, gm. Orly, stan. 1. Inwentarze grobów: 85 (1), 86 (2), 87 (3-4), 88 (5-6), 89 (7), 91 (8), 92 (9-10), 93 (11), 94 (12-13), 95 (14); 4 - krzemień, pozostałe ceramika

Taf. VII. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Grabinventare: 85 (1), 86 (2), 87 (3-4), 88 (5-6), 89 (7), 91 (8), 92 (9-10), 93 (11), 94 (12-13), 95 (14); 4 - Feuerstein, restliche - Keramik

Табл. VII. Труйчицы, гм. Орлы, пам. 1. Инвентарь погребений: 85 (1), 86 (2), 87 (3-4), 88 (5-6), 89 (7), 91 (8), 92 (9-10), 93 (11), 94 (12-13), 95 (14); 4 - кремь, остальное - керамика

Inwentar
brzūscu
wierzch
mieszka
miczneg
chowan
kiego, c
załomie
kie; dom
mieneg

Grób 85

Na
zniszcz
Inwentar
te naczy
nie szar
miczneg
Przepal

Grób 86

Na
conych
Inwentar
nie roz
bioneg
zewętr
mieszka
lewu 1
i brzeg
wnętr
nieco sz
ramiczn
lone ko

Grób 87

Na
(1) z pr
rozrzuc
nich zna
Inwentar
wyodrę
szorstki
średn. d
krzemie

Grób 88

Na
lonych
menty m
palonym
Inwentar
brunatn
gładka;
tłuczni
13,3 cm
w tym
wierzch
domiesz
3,3 cm

Grób 89

Na
nicy? or
palonym

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowane naczynie o baniastym brzuścu z charakterystycznym załamaniem jego górnej partii; powierzchnie ciemnoszarobrunatne z czarnymi plamami, gładkie; domieszka drobniotkłej miki oraz pojedynczych ziaren tłucznia ceramicznego i kamiennego; średn. dna 10,8 cm, brzuśca 16,8 cm, zachowana wys. 13,5 cm (tabl. VI, 4). 2. Nieliczne fragmenty niewielkiego, dwustożkowatego naczynka wazowatego o podkreślonym załomie brzuśca; powierzchnie czarne i ciemnoszarobrunatne, gładkie; domieszka drobniotkłej miki i pojedynczych ziaren tłucznia kamiennego. 3. Nieliczne przepalone kości.

Grób 85 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 20–35 cm występowały fragmenty bardzo silnie zniszczonej popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 11).
Inwentarz: 1. Bardzo fragmentarycznie zachowane, dwustożkowate naczynie wazowate o podkreślonym załomie brzuśca; powierzchnie szarobrunatne z czarną plamą, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego i drobniotkłej miki; średn. brzuśca 23 cm (tabl. VII, 1). 2. Przepalone kości.

Grób 86 – ciałopalny silnie zniszczony, przemieszany?

Na głębokości 30–35 cm natrafiono na skupienie silnie rozrzuconych fragmentów ceramiki (1–3) i przepalonych kości (ryc. 11).
Inwentarz: 1. Nieliczne fragmenty garnka jajowatego o minimalnie rozchylonym brzegu z dziurkami pod krawędzią wylewu, zdobionego guzkami w górnej partii brzuśca; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna ciemnoszarobrunatna; domieszka tłucznia ceramicznego i miki; średn. brzuśca 18 cm, wylewu 17,5 cm (tabl. VII, 2). 2. Fragmenty naczynia (brak dna i brzegu) o podkreślonym załomie brzuśca; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, powyżej załomu gładka, niżej nierówna, nieco szorstka, wewnętrzna czarna, gładka; domieszka tłucznia ceramicznego. 3. Pojedyncze fragmenty z innych naczyń. 4. Przepalone kości.

Grób 87 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 30 cm znaleziono partię przydenną popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Kości i skorupy z naczynia rozrzucone były również w kierunku północno-wschodnim. Wśród nich znaleziono odłupek krzemienisty (2) (ryc. 11).
Inwentarz: 1. Fragmenty partii przydennej naczynia o wyraźnie wyodrębnionym dnie; powierzchnie szarobrunatne, nierówne, nieco szorstkie; domieszka piasku, tłucznia ceramicznego i drobnej miki; średn. dna 13 cm, zachowana wys. 4,4 cm (tabl. VII, 3). 2. Odłupek krzemienisty (tabl. VII, 4). 3. Kilka przepalonych kości.

Grób 88 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 25 cm odkryto skupienie skorup (1–2) i przepalonych kości, zajmujące przestrzeń o średnicy 30 cm. Niektóre fragmenty mogły wyznaczać zarys silnie zniszczonego naczynia z przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 11).
Inwentarz: 1. Fragmenty garnka jajowatego; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna nierówna, miejscami szorstka, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia ceramicznego i pojedynczych ziaren tłucznia kamiennego; średn. dna 9,5 cm, brzuśca 14 cm, wylewu 13,3 cm (tabl. VII, 6). 2. Nieliczne fragmenty z różnych naczyń, w tym 3 wyklejone fragmenty partii przydennej naczynia; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 9 cm, zachowana wys. 3,3 cm (tabl. VII, 5). 3. Przepalone kości.

Grób 89 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 30 cm znaleziono połowę dna naczynia – popielnicy? oraz kilka rozrzuconych w kierunku północnym skorup i przepalonych kości (ryc. 11).

Inwentarz: 1. Fragmenty partii przydennej naczynia; powierzchnie czarne lub ciemnoszarobrunatne, nierówne, nieco szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego i ceramicznego oraz drobniotkłej miki; średn. dna 11,7 cm, zachowana wys. 4,3 cm (tabl. VII, 7). 2. Kilka przepalonych kości.

Grób 90 – grób kultury przeworskiej

Grób 91 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 30–42 cm odkryto silnie zniszczoną popielnicę (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 11).
Inwentarz: 1. Fragmenty niewielkiego naczynia wazowatego o zaokrąglonym brzuścu; powierzchnie gładkie, zewnętrzna czarna lub ciemnoszarobrunatna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 8 cm, brzuśca 14 cm (tabl. VII, 8). 2. Kilkanaście przepalonych kości.

Grób 92 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 30–45 cm odkryto partię przydenną popielnicy (1) (ryc. 11).
Inwentarz: 1. Partia przydenna naczynia wazowatego?; powierzchnie szarobrunatne, nierówne; domieszka tłucznia kamiennego i ceramicznego?; średn. dna 13,5 cm, zachowana wys. 11,8 cm (tabl. VII, 10). 2. Fragmentarycznie zachowana, głęboka misa stożkowata; powierzchnie gładkie, zewnętrzna przy krawędzi czarna, poniżej szarobrunatna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 12,3 cm, wylewu 26,5, wys. 11 cm (tabl. VII, 9). 3. Nieliczne fragmenty z różnych naczyń, w tym fragmenty dna kolejnego naczynia. 4. Przepalone kości.

Grób 93 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

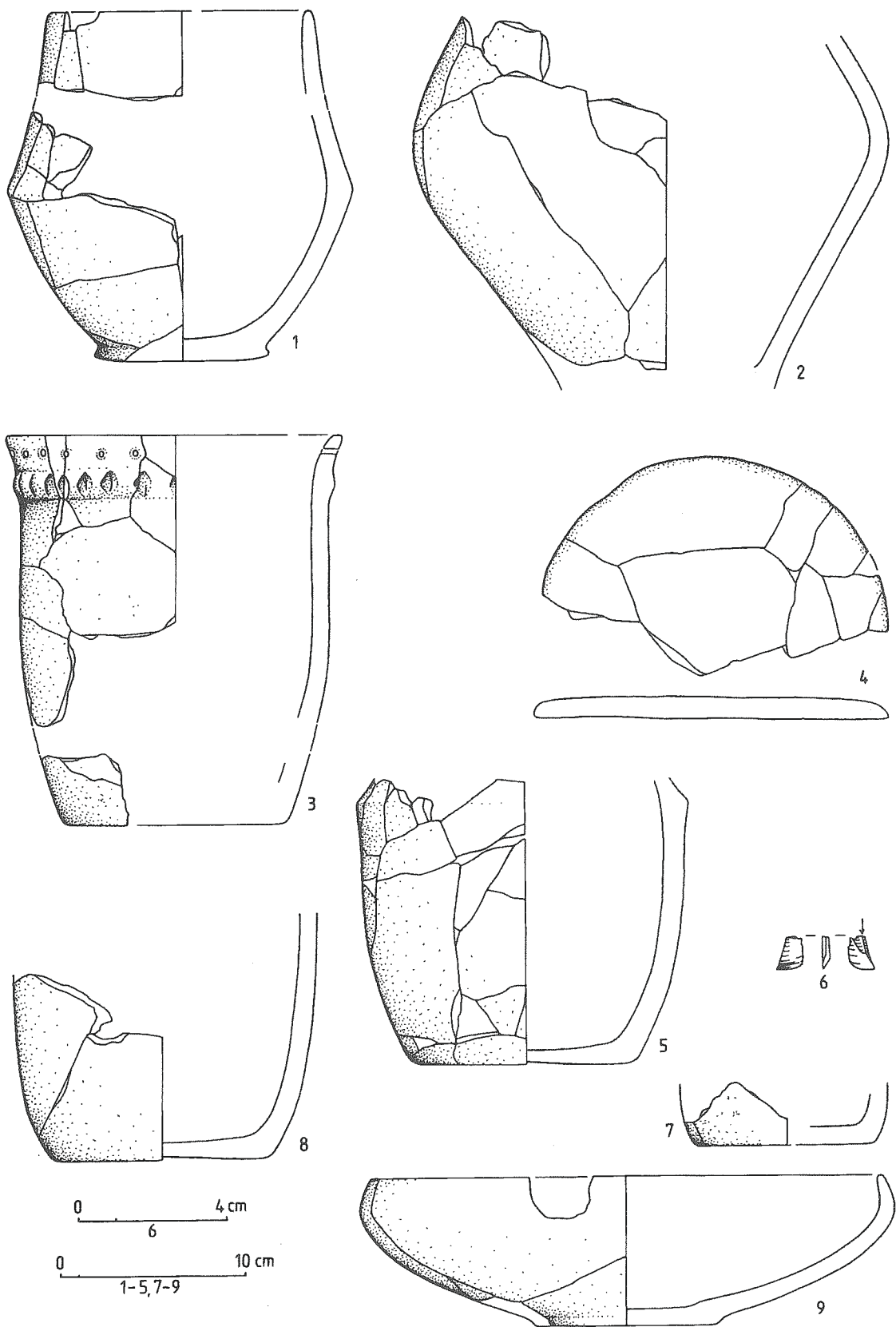
Na głębokości 35–45 cm zachowała się partia przydenna zniszczonej popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 11).
Inwentarz: 1. W zachowanym inwentarzu grobu brak jest naczynia – popielnicy wzmiankowanej w dzienniku wykopalisk. 2. 4–5 fragmentów płytkiej misy o brzegu zagiętym do środka; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szara i szarobrunatna, wewnętrzna ciemnoszara; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. wylewu 23,7 cm (tabl. VII, 11). 3. 14 niecharakterystycznych fragmentów ceramiki z różnych naczyń. 4. Przepalone kości.

Grób 94 – przemieszany

Na głębokości 30–40 cm natrafiono na skupienie dużej ilości przepalonych kości i pojedynczych fragmentów ceramiki (1). Skupienie było silnie rozciągnięte w kierunku północ – południe na długości 45 cm (ryc. 11).
Inwentarz: 1. Kilkanaście fragmentów ceramiki, przynajmniej w zdecydowanej większości pochodzących z różnych naczyń, w tym: fragment misy o brzegu minimalnie zagiętym do środka; powierzchnie czarne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. VII, 13) oraz fragment garnka? zdobiony poziomą listwą plastyczną z dolkami palcowymi; powierzchnie szarobrunatne, nierówne; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. VII, 12). 2. Przepalone kości.

Grób 95 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

Na głębokości 25–43 cm stała zniszczona w górnej partii popielnica (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Kości i skorupy rozrzucone były również na zewnątrz naczynia w kierunku północnym (ryc. 11).
Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowane, dwustożkowate naczynie wazowate o podkreślonym załomie brzuśca i wyodrębnionym dnie; powierzchnia wewnętrzna i zewnętrzna powyżej załomu brzuśca szarobrunatna, gładka, zewnętrzna w partii poniżej załomu czarna, nierówna, szorstka; domieszka tłucznia ceramicznego i drobniotkłej miki; średn. dna 9,2 cm, brzuśca 18,5 cm, wylewu 14 cm (tabl. VIII, 1). 2. Kilka fragmentów garnka jajowatego z dziurkami



Tabl. VIII. Trójczyce, gm. Orły, stan. 1. Inwentarze grobów: 95 (1), 96 (2-3), 97 (4-5), 98 (6-7), 100 (8), 101 (9); 6 – krzemień, pozostałe ceramika

Taf. VIII. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Grabinventare: 95 (1), 96 (2-3), 97 (4-5), 98 (6-7), 100 (8), 101 (9); 6 – Feuerstein, restliche – Keramik

Табл. VIII. Тройчицы, гм. Орлы, пам. 1. Инвентарь погребений: 95 (1), 96 (2-3), 97 (4-5), 98 (6-7), 100 (8), 101 (9); 6 – кремь, остальное – керамика

pod
syw
wnę
mic
3. P
Gró
piel
(2).
głęb
Inw
czy
robi
śca
o tu
pod
pow
mie
kam
(tab
Gró
piel
plac
pop
Inw
gar
ścu
natr
ram
zacz
war
tłuc
ka i
Gró
lub
45 o
ce z
wev
pop
dro
Inw
wie
wnę
zacz
py
czy
kon
pale
Gró
Gró
-55
sko
cy
Inw
gła
szar
war

pod krawędzią wylewu, zdobionego w górnej części brzuśca masywnymi guzami; powierzchnie ciemnoszarobrunatne i czarne, zewnętrzna szorstka, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. brzuśca 18 cm, wylewu 16,5 cm (tabl. VII, 14). 3. Przepalone kości.

Grób 96 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

Na głębokości 30 cm odkryto zniszczoną w górnej partii popielnicę (1), obok której leżały duże fragmenty drugiego naczynia (2). Dno popielnicy oraz zapewne też drugiego naczynia zalegało na głębokości 45 cm (ryc. 11).

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowane (brak dna i brzegu) naczynie wazowate o silnie zaokrąglonym brzuścu; powierzchnie szarobrunatna, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. brzuśca 25,5 cm (tabl. VIII, 2). 2. Fragmentarycznie zachowany garnek o tulipanowatej formie z rzędem dziurek pod krawędzią, zdobiony pod rozchylonym wylewem karbowaną, poziomą listwą plastyczną; powierzchnie szarobrunatne i wewnątrz brunatne, nierówne; domieszka tłucznia ceramicznego oraz pojedynczych ziaren tłucznia kamiennego; średn. dna 12 cm, brzuśca 16,5 cm, wylewu 18 cm (tabl. VIII, 3). 3. Przepalone kości.

Grób 97 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

Na głębokości 35 cm natrafiono na zarys partii przydennej popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz oraz na fragmenty placka glinianego (2), przypuszczalnie pierwotnie nakrywającego popielnicę (ryc. 11).

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowane (brak brzegu) naczynie gankowate z podkreślonym załomem w postaci zgrubienia na brzuścu (forma wyciągniętej listwy plastycznej); powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna z czarną plamą, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego i drobniutkiej miki; średn. dna 12 cm, brzuśca 18 cm, zachowana wys. 15,2 cm (tabl. VIII, 5). 2. Fragmentarycznie zachowany placek gliniany; powierzchnie ceglaste, gładkie; domieszka tłucznia kamiennego; średn. placka 19 cm (tabl. VIII, 4). 3. Niewielka ilość przepalonych kości.

Grób 98 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy? lub przemieszany?

Na głębokości 30 cm odkryto skorupy rozrzucone na długości 45 cm, pod którymi występowały fragmenty ceramiki wyznaczające zapewne zarys zniszczonej popielnicy z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Na głębokości 35 cm znaleziono silnie zniszczone dno popielnicy (1). Wśród skorup, na głębokości 30 cm natrafiono na drobny odłupek krzemienisty (3) (ryc. 11).

Inwentarz: 1. Nieliczne fragmenty partii przydennej garnka; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna nierówna, szorstka, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 9,5 cm, zachowana wys. 3,3 cm (tabl. VIII, 7). 2. Fragmenty ceramiki grupy tarnobzeskiej (przynajmniej w znacznej części z różnych naczyń), kultury przeworskiej i kultury mierzanowickiej. 3. Rylec wykonany na drobnym odłupku krzemienistym (tabl. VIII, 6). 4. Przepalone kości.

Grób 99 – grób kultury przeworskiej

Grób 100 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

W obrębie wypełniska obiektu rowkowego, na głębokości 40–55 cm odkryto skupienie przepalonych kości oraz kilka dużych skorup (1), przypuszczalnie pochodzących ze zniszczonej popielnicy (ryc. 11).

Inwentarz: 1. Fragmenty partii przydennej garnka; powierzchnie gładkie, zewnętrzna brunatna, wewnętrzna jasnobrunatna i ciemnoszara; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 11,3 cm, zachowana wys. 13 cm (tabl. VIII, 8). 2. 4 przepalone kości.

Grób 101 – ciałopalny popielnicowy

Na głębokości 30–50 cm odkryto popielnicę (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz, którą nakrywała misa (2). Obydwa naczynia były silnie zgniecione.

Inwentarz: 1. Waza o dwustożkowatym brzuścu i rozchylonym na zewnątrz wylewie, zdobiona w górnej partii szyjki trzema poziomymi zgrubieniami oraz na załomie parą symetrycznie rozmieszczonych, krótkich listewek z guzkami i dwoma dalszymi guzkami pomiędzy listewkami; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia kamiennego i miki; średn. dna 8,4 cm, brzuśca 22,4 cm, wylewu 15 cm, wys. 25,3 cm (tabl. IX, 1). 2. Misa o brzegu zagiętym do środka i wyodrębnionym dnie; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 9,7 cm, brzuśca 28,7 cm, wylewu 27,6 cm, wys. 8 cm (tabl. VIII, 9). 3. Przepalone kości.

Grób 102 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

Na głębokości 35–44 cm znaleziono rozgniecioną partię przydennej popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Wśród kości przemieszanych z pojedynczymi węglami drzewnymi odkryto 3 grociiki strzał typu scytyjskiego (2), fragmenty żelaznego noża (3) oraz krzemień (4).

Inwentarz: 1. Fragmenty nieco asymetrycznej partii przydennej naczynia; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 13 cm, zachowana wys. 9,7 cm (tabl. IX, 6). 2. Trzy brązowe, trójskrzydłkowe grociiki typu scytyjskiego; odpowiednio długości: 2 cm, 1,7 cm i 1,9 cm oraz szerokości: 0,8 cm, 0,8 cm i 0,5 cm (tabl. IX, 2–4). 3. Trzy fragmenty żelaznego noża z kolcem do rękojeści i z łukowato wygiętym grzbietem; szerokość ostrza 1,3 cm, grubość w partii grzbietowej 0,4 cm (tabl. IX, 5). 4. Krzemień bez wyraźnych odbić intencjonalnych. 5. Węgle drzewne. 6. Przepalone kości.

Groby 103–113 – groby kultury przeworskiej

Grób 114 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

W roku 1970 w trakcie jesiennej orki Karol Nykiel wydobyl zachowaną w partii przydennej popielnicę (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Brak jest dokładnej lokalizacji grobu na cmentarzysku.

Inwentarz: 1. Fragmenty partii przydennej naczynia wazowatego; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 13,5 cm, zachowana wys. 6,6 cm (tabl. IX, 7). 2. Przepalone kości.

Grób 115 – ciałopalny zniszczony, popielnicowy?

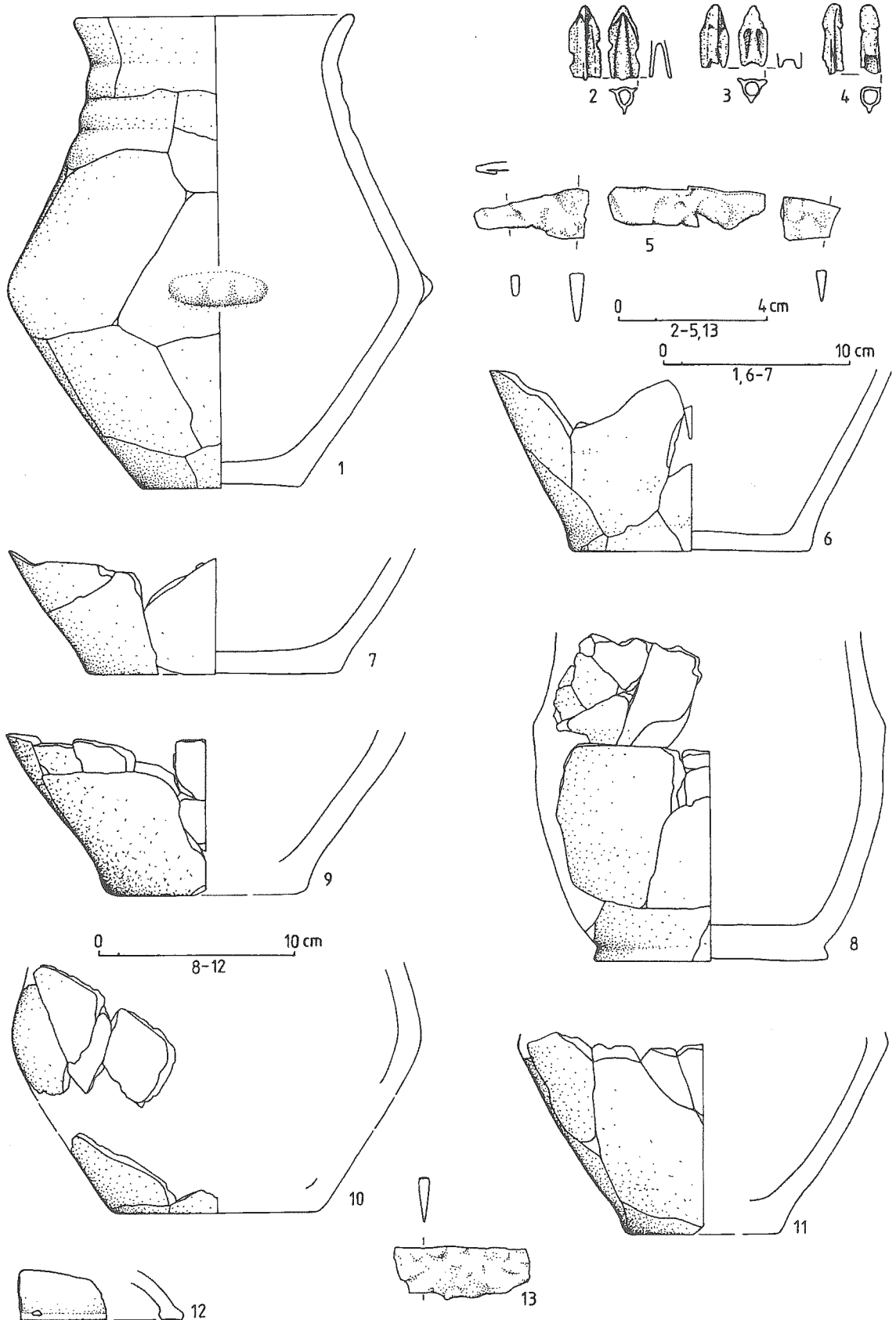
W obrębie wypełniska obiektu rowkowego, na głębokości 52–55 cm odkryto lekko przechyloną ku północy partię przydennej popielnicy (1). Dalsze fragmenty naczynia oraz przepalone kości rozrzucone były wokół na przestrzeni 20 cm. Około 20 cm na południe od grobu, na głębokości 60 cm zidentyfikowano skupienie F, z którego fragmenty ceramiki wyklejają się z naczyniem z grobu 115 (ryc. 12).

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowane (brak brzegu) naczynie gankowate o wyodrębnionym dnie i podkreślonym załomie w postaci zgrubienia na brzuścu (forma wyciągniętej listwy plastycznej); powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna z czarną plamą, wewnątrz i przy dnie szorstkie, wyżej gładkie; domieszka drobniutkiej miki, grubego tłucznia ceramicznego i pojedynczych ziaren tłucznia kamiennego; średn. dna 12 cm, brzuśca 18 cm, zachowana wys. 16,7 cm (tabl. IX, 8). 2. Przepalone kości.

Grób 116 – grób kultury przeworskiej?

Grób 117 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 25–30 cm znaleziono partię przydennej naczynia (1), zapewne popielnicy, z przepalonymi kośćmi i węglami drzewnymi wewnątrz. Wokół rozrzucone były dalsze skorupy i przepalone kości (ryc. 13).



Tabl. IX. Trójczyce, gm. Orly, stan. 1. Inwentarze grobów: 101 (1), 102 (2-6), 114 (7), 115 (8), 117 (9), 118 (10), 119 (11), 121 (12), 122 (13). 2-4 wg M. Gedla, 2-4 - brąz, 5, 13 - żelazo, pozostałe ceramika
 Taf. IX. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Grabinventare: 101 (1), 102 (2-6), 114 (7), 115 (8), 117 (9), 118 (10), 119 (11), 121 (12), 122 (13). 2-4 nach M. Gedl; 2-4 - Bronze, 5, 13 - Eisen, restliche - Keramik
 Табл. IX. Труйчыцы, гм. Орлы, пам. 1. Інвентарь погребений: 101 (1), 102 (2-6), 114 (7), 115 (8), 117 (9), 118 (10), 119 (11), 121 (12), 122 (13); 2-4 согл. М. Гэдль. 2-4 - бронза, 5, 13 - железо, остальное - керамика



Ryc. 13.

Abb. 13.

Рис. 13.

Inwentar
 go naczy
 robrunat
 tłucznia
 chowana

Grób 11

Na g
 ną w kie
 wewnątrz
Inwentar
 okrągłor
 domiesz
 (tabl. IX)

Grób 11

Na
 partii po
 rzucone
Inwentar
 wyodręb
 watego b
 szarobr
 go; śred
 IX, 11).

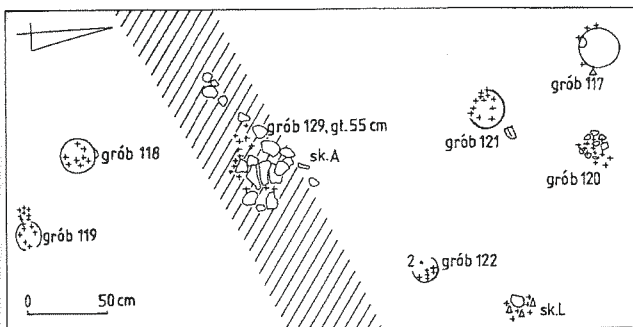
Grób 12

Na
 i drobny
 cy 15 cm
Inwentar
 nych fra
 czyń. 2.

Grób 12

Na
 nego nac
 brak czę

Inw
 nacznia
 kie, zew
 nia ceram
 kie, zew
 nia ceram



Ryc. 13. Trójczyce, gm. Orły, stan. 1. Fragmenty ćwiartek 13 i 26: plan grobów oraz skupisk ceramiki i przepalonych kości

Abb. 13. Trójczyce, Gemeinde Orły, Fundstelle 1. Fragment der Viertel Nr. 13 und 26: Plan der Gräber, Anhäufungen der Keramik und der durchgebrannten Knochen

Рис. 13. Тройчицы, гм. Орлы, пам. 1. Фрагменты секторов 13 и 26: план погребений, скоплений керамики и пережженных костей

Inwentarz: 1. Nieliczne fragmenty partii przydennej, grubościennego naczynia wazowatego; powierzchnie szorstkie, zewnętrzna szarobrunatna i głównie czarna, wewnętrzna szarobrunatna; domieszka tłucznia ceramicznego i drobniutkiej miki; średn. dna 10,5 cm, zachowana wys. 8,3 cm (tabl. IX, 9).

Grób 118 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 25–30 cm odkryto silnie zniszczoną i przechyloną w kierunku zachodnim popielnicę (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 13).

Inwentarz: 1. Niezbyt liczne fragmenty naczynia wazowatego o zaokrąglonym załomie brzuśca; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 10,5 cm, brzuśca 20,5 cm (tabl. IX, 10). 2. Przepalone kości.

Grób 119 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 25 cm odsłonięto zarys zniszczonej w górnej partii popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Kości rozrzucone były również w kierunku zachodnim (ryc. 13).

Inwentarz: 1. Nieliczne fragmenty naczynia wazowatego o lekko wyodrębnionym dnie i ostrym załomie przypuszczalnie dwustożkowatego brzuśca; powierzchnie gładkie, nieco nierówne, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 8 cm, brzuśca 19 cm, zachowana wys. 10,2 cm (tabl. IX, 11). 2. Przepalone kości.

Grób 120 – ciałopalny bezpopielnicowy? lub przemieszany

Na głębokości 30–35 cm odkryto skupienie przepalonych kości i drobnych fragmentów ceramiki (1), zajmujące przestrzeń o średnicy 15 cm (ryc. 13).

Inwentarz: 1. Kilkanaście bardzo drobnych i niecharakterystycznych fragmentów ceramiki, przynajmniej w części z różnych naczyń. 2. Kilkanaście przepalonych kości.

Grób 121 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 30–35 cm znaleziono fragmenty silnie zniszczonego naczynia (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Stwierdzono brak części zachodniej i przydennej naczynia (ryc. 13).

Inwentarz: 1. 6 drobnych i niecharakterystycznych fragmentów naczynia wazowatego? o zaokrąglonym brzuścu; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego. 2. Jeden fragment pokrywki?; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. IX, 12). 3. Większa ilość przepalonych kości.

Grób 122 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 37 cm odsłonięto fragment zarysu silnie zniszczonej partii przydennej naczynia (1) z przepalonymi kośćmi i fragmentem żelaznego noża (2) wewnątrz (ryc. 13).

Inwentarz: 1. Kilkanaście drobnych i niecharakterystycznych fragmentów naczynia; powierzchnie ciemnoszarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego. 2. Fragment ostrza żelaznego noża; zachowana długość 3,7 cm, maksymalna szerokość ostrza 1,3 cm, grubość w partii grzbietowej 0,3 cm (tabl. IX, 13). 3. Kilka przepalonych kości.

Grób 123 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 30–34 cm natrafiono na zniszczoną i przechyloną w kierunku północnym partię przydennej naczynia (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz.

Inwentarz: 1. Nieliczne, drobne i niecharakterystyczne fragmenty naczynia; powierzchnie gładkie, zewnętrzna czarna, wewnętrzna szarobrunatna; domieszka tłucznia ceramicznego i drobnej miki. 2. Kilkanaście przepalonych kości.

Grób 124 – grób kultury przeworskiej?

Grób 125 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 28 cm i na przestrzeni o średnicy 15 cm odkryto skupienie mocno zniszczonych fragmentów ceramiki (1), przypuszczalnie z partii przydennej popielnicy oraz przepalone kości (ryc. 14).

Inwentarz: 1. Bardzo nieliczne, drobne i niecharakterystyczne fragmenty zapewne z jednego naczynia; powierzchnie gładkie, zewnętrzna czarna lub szarobrunatna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego. 2. Kilkanaście przepalonych kości.

Grób 126 – grób kultury przeworskiej?

Grób 127 – przemieszany

Na głębokości 25–30 cm i na przestrzeni o średnicy 20 cm odkryto skupienie fragmentów ceramiki (1–3) oraz pojedynczych przepalonych kości, wśród których znaleziono dwustożkowaty przęślik gliniany (4) (ryc. 14).

Inwentarz: 1. Bardzo nieliczne, drobne i niecharakterystyczne fragmenty naczynia; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego. 2. Dwa wyklejone fragmenty miski o brzegu zagiętym do środka; powierzchnie szarobrunatne, wewnątrz i na zewnątrz przy brzegu gładkie, poniżej szorstkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. X, 1). 3. 4 drobne i niecharakterystyczne fragmenty ceramiki z innych naczyń, w tym co najmniej jeden kultury przeworskiej. 4. Większy fragment dwustożkowatego przęślika glinianego kultury przeworskiej. 5. Kilka przepalonych kości.

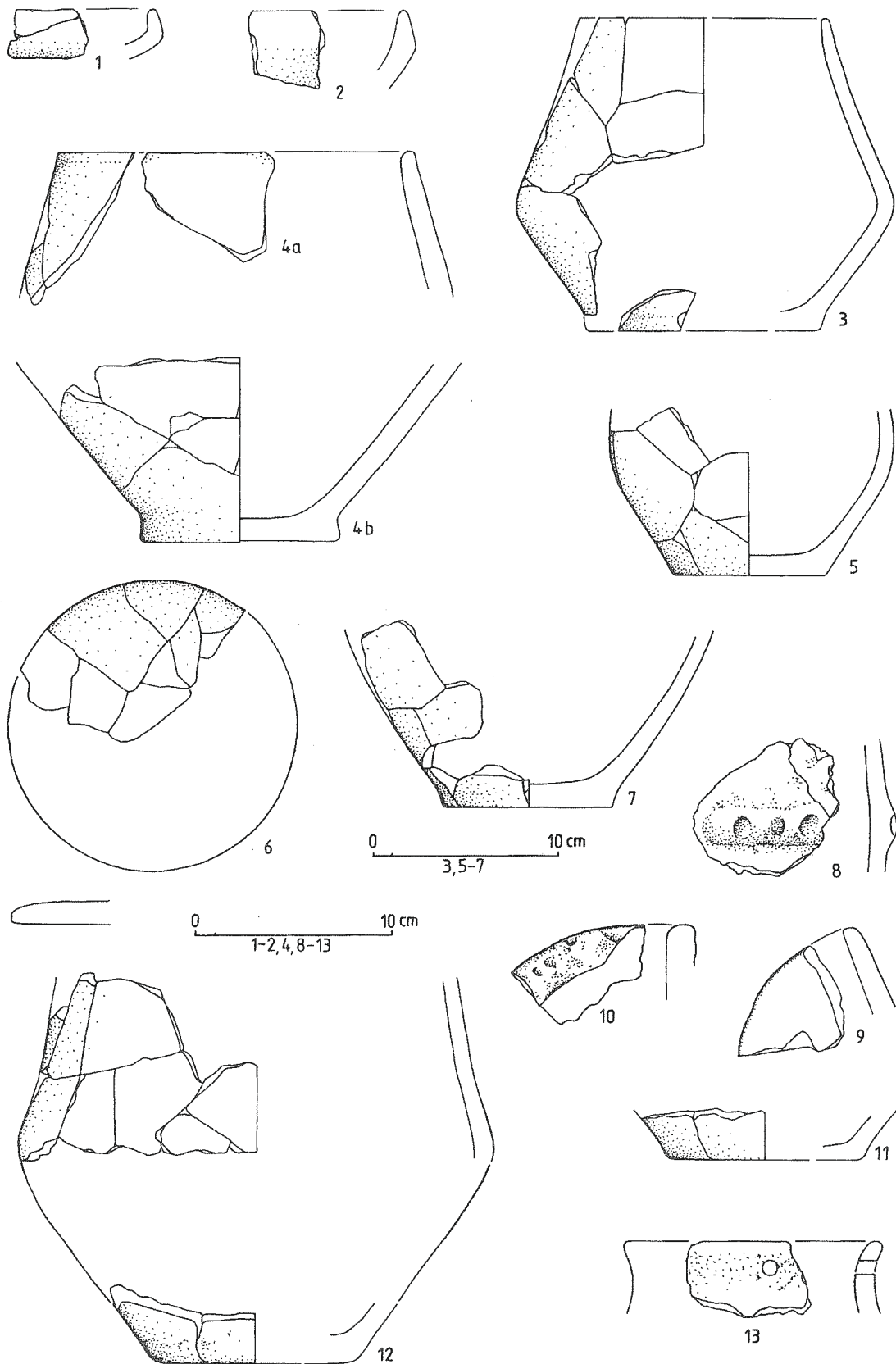
Grób 128 – grób kultury przeworskiej?

Grób 129 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

W obrębie wypełniska obiektu rowkowego, na głębokości 55–65 cm odkryto skupienie dużych fragmentów dwóch zniszczonych naczyń (1–2) oraz większej ilości przepalonych kości przemieszanych z węglami drzewnymi. Skupienie zajmowało przestrzeń o rozmiarach 40 x 30 cm (ryc. 13).

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowane, dwustożkowate naczynie wazowate o łagodnym załomie brzuśca i lekko wyodrębnionym dnie; powierzchnie szarobrunatne, gładkie, nierówne; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 12 cm, brzuśca 20 cm, wylewu 13,2 cm, wys. 16,5 cm (tabl. X, 3). 2. Niezbyt liczne fragmenty partii przydennej i brzegowej naczynia wazowatego, zapewne o dwustożkowej formie, z wyodrębnionym dnem; powierzchnie gładkie, zewnętrzna czarna z szarobrunatnymi plamami, wewnętrzna ciemnoszarobrunatna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 10 cm, wylewu 18 cm (tabl. X, 4a–b). 3. Przepalone kości.

2), 122
1), 121
1), 121



Tabl. X. Trójcyzce, gm. Orły, stan. 1. Inwentarze grobów: 127 (1), 129 (3, 4a-b), 130 (2), 133 (5), 134 (6-7), 135 (8-9), 136 (10), 137 (11), 138 (12), 141 (13); 1-13 - ceramika

Taf. X. Trójcyzce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Grabinventare: 127 (1), 129 (3, 4a-b), 130 (2), 133 (5), 134 (6-7), 135 (8-9), 136 (10), 137 (11), 138 (12), 141 (13); 1-13 - Keramik

Табл. X. Трүйчыцы, гм. Орлы, пам. 1. Інвентарь погребений: 127 (1), 129 (3, 4a-b), 130 (2), 133 (5), 134 (6-7), 135 (8-9), 136 (10), 137 (11), 138 (12), 141 (13); 1-13 - керамика

Grób 130

W od...
-70 cm o...
ki (1-2),
Inwentar...
naczynia...
nie szare...
fragment...
ka; powi...
krawędzi...
micznego

Grób 131

Grób 132

Na g...
(1) z prz...
menty pa...
Inwentar...
stron sza...
mieszka...
chów zie...
nego. 3...
z jednym

Grób 133

Na...
w górne...
Inwentar...
nym bra...
tłuczni...
wys. 8,8

Grób 134

Na...
(2), któr...
pielnicę...
oraz wo...
Inwentar...
powierz...
mi, gład...
chowan...
powierz...
i miejsc...
go i poje...
(tabl. X)

Grób 135
mieszka

Na...
które na...
ną silnie...
(ryc. 15...
Inwentar...
styczną...
natna, b...
mieszka...
nianego...
szarobr...
ziaren t...

* C...
piero p...
wany b...
nie zost...

Grób 130 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

W obrębie wypełniska obiektu rowkowego, na głębokości 40–70 cm odkryto skupienie przepalonych kości i fragmentów ceramiki (1–2), zajmujące przestrzeń o średnicy 20 cm (ryc. 12).

Inwentarz: 1. Niezbyt liczne i najczęściej bardzo drobne fragmenty naczynia wazowatego o zaokrąglonym załamie brzuśca; powierzchnie szare, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego. 2. Pojedynczy fragment misy o ostrym załamie brzuśca i brzegu zagiętym do środka; powierzchnie gładkie, zewnętrzna brunatna, wewnętrzna przy krawędzi brunatna, poniżej ciemnoszara; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. X, 2). 3. Przepalone kości.

Grób 131 – grób kultury przeworskiej

Grób 132 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony*

Na głębokości 25 cm natrafiono na partię przydenną popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Wśród kości znaleziono fragmenty paciorka szklanego (2) oraz skrzytka z drutu brązowego (3).

Inwentarz: 1. Przydenna część naczynia; powierzchnie z obydwu stron szarobrunatne, zewnętrzna nierówna, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia ceramicznego. 2. Kilka bardzo drobnych okruszków zielonkawego szkła, zapewne pochodzących z paciorka szklanego. 3. Połamane fragmenty brązowego, kilkuzwojowego skrzytka z jednym końcem zwinętym w tarczke spiralną. 4. Przepalone kości.

Grób 133 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

Na głębokości 25 cm natrafiono na kolistą zarys zniszczonej w górnej partii popielnicy (1) (ryc. 15).

Inwentarz: 1. Dolna część naczynia wazowatego o silnie zaokrąglonym brzuścu; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 8 cm, brzuśca 15 cm, zachowana wys. 8,8 cm (tabl. X, 5). 2. Kilka przepalonych kości.

Grób 134 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

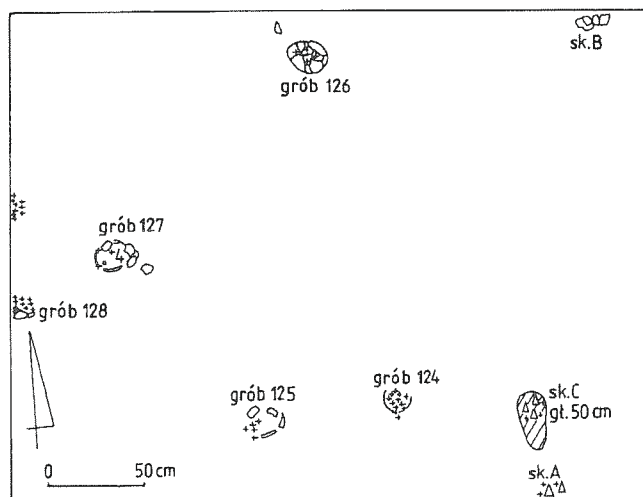
Na głębokości 22 cm znaleziono fragmenty płacka glinianego (2), który najprawdopodobniej nakrywał znajdującą się poniżej popielnicę (1). Przy dnie fragmentarycznie zachowanej popielnicy oraz wokół niej występowały przepalone kości (ryc. 15).

Inwentarz: 1. Fragmenty partii przydennej naczynia wazowatego; powierzchnie szarobrunatne, na zewnątrz z ciemnoszarymi plamami, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 9 cm, zachowana wys. 9,8 cm (tabl. X, 7). 2. Fragmenty płacka glinianego; powierzchnia z jednej strony brunatna, szorstka, z drugiej czarna i miejscami szarobrunatna, gładka; domieszka tłucznia ceramicznego i pojedynczych ziaren tłucznia kamiennego; średn. płacka 15,3 cm (tabl. X, 6). 3. Przepalone kości.

Grób 135 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy? lub przemieszany?

Na głębokości 25 cm odkryto skupienie fragmentów ceramiki, które najprawdopodobniej częściowo układały się w partię przydenną silnie zniszczonej popielnicy z przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 15).

Inwentarz: 1. Fragment garnka zdobionego poziomą listwą plastyczną z dolkami palcowymi; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, bardzo nierówna, szorstka, wewnętrzna brunatna, gładka; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. X, 8). 2. Fragment płacka glinianego; powierzchnie szorstkie, z jednej strony czarna, z drugiej szarobrunatna; domieszka tłucznia ceramicznego i pojedynczych ziaren tłucznia kamiennego (tabl. X, 9). 3. Kilkanaście niecharakterystycznych



Ryc. 14. Trójcyce, gm. Orły, stan. 1. Fragment ćwiartki 29: plan grobów oraz skupisk ceramiki i przepalonych kości

Abb. 14. Trójcyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Fragment des Viertels Nr. 29: Plan der Gräber, Anhäufungen der Keramik und der durchgebrannten Knochen

Рис. 14. Трүйчыцы, гм. Орлы, пам. 1. Фрагмент сектора 29: план погребений, скоплений керамики и пережженных костей

rystycznych fragmentów ceramiki, w tym z naczynia o powierzchniach gładkich, na zewnątrz szarobrunatnych, wewnątrz czarnych i o domieszce tłucznia ceramicznego oraz z naczynia o powierzchniach szarobrunatnych, wewnątrz gładkich, na zewnątrz nierównych i o domieszce tłucznia ceramicznego. 4. Przepalone kości.

Grób 136 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy? lub przemieszany?

Na głębokości 25 cm odkryto skupienie fragmentów ceramiki, pochodzących zapewne ze zniszczonej partii przydennej naczynia oraz pojedyncze przepalone kości. Skupienie zajmowało przestrzeń o wymiarach 19 x 15 cm. Nieco bardziej na zachód od grobu zidentyfikowano skupienie B, w którym znaleziono fragment płacka glinianego (3) oraz nieliczne przepalone kości. Prawdopodobnie skupienie B stanowiło resztki zniszczonego grobu 136 (ryc. 15).

Inwentarz: 1. Niewielka ilość drobnych i niecharakterystycznych fragmentów naczynia; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna nierówna, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia ceramicznego i pojedynczych ziaren tłucznia kamiennego. 2. Pojedyncze fragmenty z innych naczyń. 3. Fragment płacka glinianego; powierzchnie szarobrunatne, z jednej strony gładka, z drugiej bardzo nierówna, szorstka; domieszka tłucznia kamiennego i ceramicznego (tabl. X, 10). 4. Nieliczne przepalone kości.

Grób 137 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 25 cm odkryto zniszczone dno popielnicy (1). Wokół popielnicy rozrzucone były dalsze skorupy i przepalone kości (ryc. 15).

Inwentarz: 1. Niezbyt liczne fragmenty partii przydennej z naczynia wazowatego; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 9,5 cm, zachowana wys. 2,5 cm (tabl. X, 11). 2. Kilka przepalonych kości.

Grób 138 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

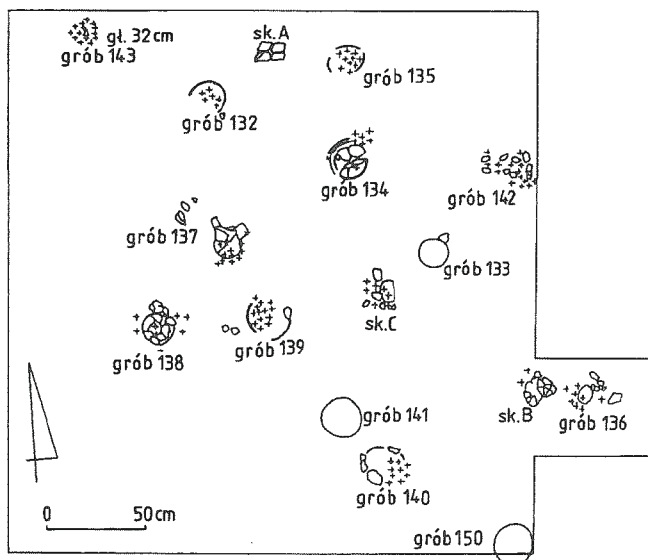
Na głębokości 25–38 cm znaleziono fragmenty silnie zniszczonej popielnicy (1) z lepiej zachowaną partią przydenną. Przepalone kości występowały wewnątrz naczynia, jak również rozrzucone były wokół niego (ryc. 15).

(10), 137

136 (10),

136 (10),

* Grób 132 został uznany za pochówek grupy tarnobrzeszkiej dopiero po oddaniu do druku niniejszego opacowania. Wcześniej traktowany był jako przypuszczalny grób kultury przeworskiej. Dlatego też nie został uwzględniony w części analitycznej i ilustracyjnej artykułu.



Ryc. 15. Trójczyce, gm. Orły, stan. 1. Fragment ćwiartki 33: plan grobów oraz skupisk ceramiki i przepalonych kości

Abb. 15. Trójczyce, Gemeinde Orły, Fundstelle 1. Fragment des Viertels Nr. 33: Plan der Gräber, Anhäufungen der Keramik und der durchgebrannten Knochen

Рис. 15. Тройчицы, гм. Орлы, пам. 1. Фрагмент сектора 33: план погребений, скоплений керамики и пережженных костей

Inwentarz: 1. Fragmenty naczynia wazowatego o zaokrąglonym załamie brzuśca; powierzchnie gładkie, zewnętrzna brunatna lub szarobrunatna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego i drobniutkiej miki; średn. dna 10,5 cm, brzuśca 24 cm (tabl. X, 12). 2. Przepalane kości.

Grób 139 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 25 cm stwierdzono fragmenty zniszczonej popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Dalsze skorupy z naczynia rozrzucone były głównie w kierunku wschodnim (ryc. 15). *Inwentarz:* 1. Niezbyt liczne, drobne i niecharakterystyczne fragmenty naczynia wazowatego; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna z szarymi plamami, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego. 2. Przepalane kości.

Grób 140 – przemieszany?

Na głębokości 25–30 cm odkryto skupienie skorup (1–2) i przepalonych kości, które zajmowało przestrzeń o średnicy 15 cm (ryc. 15). *Inwentarz:* 1. 6 fragmentów naczynia, zapewne wazowatego; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego. 2. Nieliczne, bardzo drobne i niecharakterystyczne fragmenty przypuszczalnie z jednego naczynia; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, chropowata, wewnętrzna ciemnoszara, gładka; domieszka tłucznia ceramicznego. 3. Nieliczne przepalane kości.

Grób 141 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 13–25 cm znaleziono fragmentarycznie zachowaną środkową partię naczynia (1). Wewnątrz naczynia występowały przepalane kości oraz fragment brzegu garnka (2) (ryc. 15). *Inwentarz:* 1. Fragmenty zapewne dwustożkowatego naczynia wazowatego o łagodnym załamie brzuśca i wyodrębnionym dnie; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, nierówna, wewnętrzna czarna, nieco szorstka; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. brzuśca 20 cm (tabl. XI, 1). 2. Pojedynczy fragment brzegu garnka? o esowatym profilu z dziurkami pod krawędzią wylewu; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna gładka, nierówna, wewnętrzna

szorstka; domieszka tłucznia kamiennego; średn. wylewu 13 cm (tabl. X, 13). 3. Pojedynczy fragment brzegu naczynia kultury przeworskiej. 4. Przepalane kości.

Grób 142 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 30 cm odkryto skupienie fragmentów ceramiki ze zniszczonej partii przydennej popielnicy (1). Wśród skorup występowały nieliczne przepalane kości (ryc. 15).

Inwentarz: 1. Fragmenty partii przydennej naczynia wazowatego o lekko wyodrębnionym dnie; powierzchnie gładkie, zewnętrzna czarna i szarobrunatna, wewnętrzna szarobrunatna; domieszka tłucznia ceramicznego i drobniutkiej miki; średn. dna 10,3 cm, zachowana wys. 5,2 cm (tabl. XI, 2) 2. Kilkanaście przepalonych kości.

Grób 143 – ciałopalny bezpopielnicowy?

Na głębokości 25–32 cm znaleziono nieliczne przepalane kości oraz jeden fragment ceramiki (ryc. 15).

Inwentarz: 1. Fragment ceramiki grupy tarnobrzeskiej. 2. Kilkanaście przepalonych kości.

Grób 144 – ciałopalny bezpopielnicowy?

Na głębokości 25–30 cm natrafiono na skupienie przepalonych kości, które zajmowało przestrzeń o średnicy 25–30 cm.

Inwentarz: 1. Niewielka ilość przepalonych kości.

Grób 145 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

Na głębokości 25–41 cm stała fragmentarycznie zachowana popielnica (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz.

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowane (brak brzegu), dwustożkowate naczynie wazowate o wyodrębnionym dnie i ostrym załamie brzuśca; naczynie nieco asymetryczne; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, u góry ciemnoszara, powyżej załomu gładka, poniżej silnie szorstka, wewnętrzna czarna, gładka; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 10,5 cm, brzuśca 22,5 cm, zachowana wys. 17,2 cm (tabl. XI, 3). 2. Niewielka ilość przepalonych kości.

Grób 146 – przemieszany

Na głębokości 25 cm odkryto skupienie skorup (1) i przepalonych kości.

Inwentarz: 1. 10 drobnych, niecharakterystycznych fragmentów ceramiki z różnych naczyń. 2. Nieliczne przepalane kości.

Groby 147–152 – groby kultury przeworskiej

Grób 153 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 21 cm odsłonięto zarys silnie zniszczonej partii przydennej popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 16).

Inwentarz: 1. Kilkanaście bardzo drobnych i niecharakterystycznych fragmentów zapewne z jednego naczynia; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna szara; domieszka tłucznia ceramicznego. 2. Bardzo nieliczne przepalane kości.

Grób 154 – grób kultury przeworskiej?

Grób 155 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 20–25 cm odkryto fragmenty silnie zniszczonej partii przydennej popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 16).

Inwentarz: 1. Fragmenty dolnej części naczynia; powierzchnie szarobrunatne, gładkie, nieco nierówne; domieszka tłucznia ceramicznego. 2. Przepalane kości.

Grób 156 – grób kultury przeworskiej

Grób 157 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 20–25 cm odkryto fragmenty partii przydennej naczynia (1), zapewne popielnicy, z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Materiał zajmował przestrzeń o średnicy 18 cm (ryc. 16).

u 13 cm
ry prze-

ceramiki
rup wy-

owatego
wnętrzna
ka tłucz-
achowa-
ci.

ne kości

Kilkana-

balonych

howana

dwustoż-
załomie
wnętrzna
ta, poni-
tłucznia
howana
kości.

rzepalo-

ntów ce-

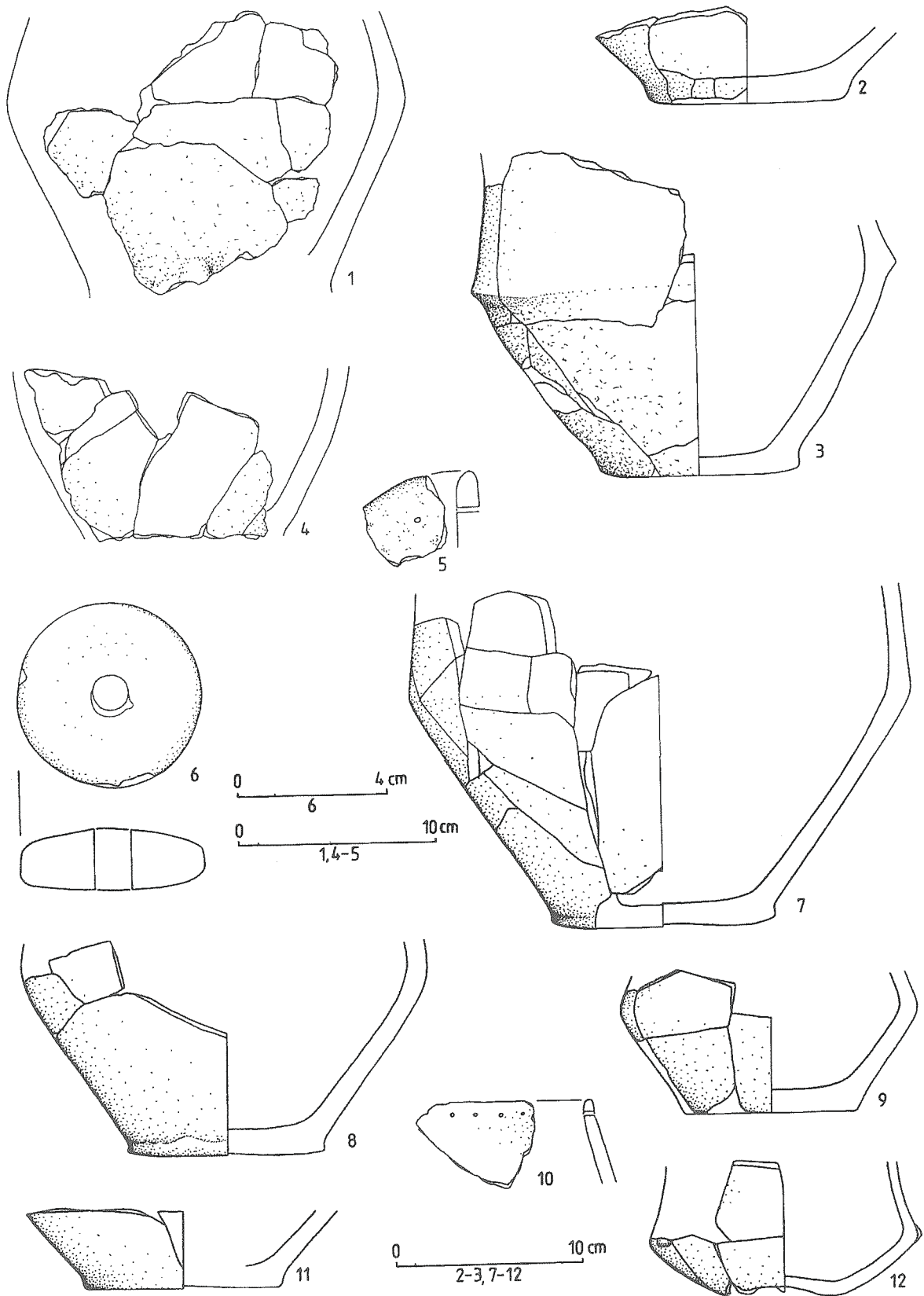
nej partii
ryc. 16).

rystycz-
nie gład-
ka tłucz-

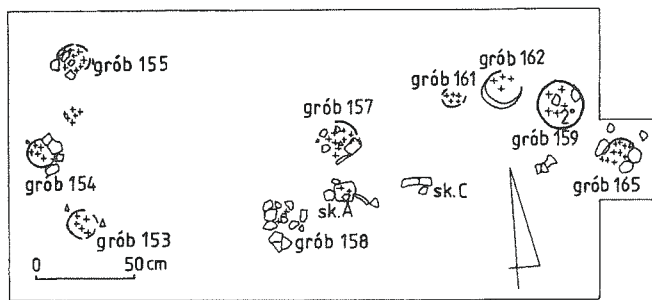
szczonej
ewnątrz

nie sza-
ceramicz-

ydennej
mi we-
c. 16).



Tabl. XI. Trójczyce, gm. Orly, stan. 1. Inwentarze grobów: 141 (1), 142 (2), 145 (3), 157 (4), 158 (5), 159 (6-7), 162 (8), 165 (9), 169 (10-11), 170 (12); 1-12 - ceramika
Taf. XI. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Grabinventare: 141 (1), 142 (2), 145 (3), 157 (4), 158 (5), 159 (6-7), 162 (8), 165 (9), 169 (10-11), 170 (12); 1-12 - Keramik
Табл. XI. Труйчыцы, гм. Орлы, пам. 1. Інвентарь погребений: 141 (1), 142 (2), 145 (3), 157 (4), 158 (5), 159 (6-7), 162 (8), 165 (9), 169 (10-11), 170 (12); 1-12 - керамика



Ryc. 16. Trójczyce, gm. Orły, stan. 1. Fragment ćwiartki 38; plan grobów oraz skupisk ceramiki i przepalonych kości

Abb. 16. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Fragment des Viertels Nr. 38: Plan der Gräber und Anhäufungen der Keramik und der durchgebrannten Knochen

Рис. 16. Тройчицы, гм. Орлы, пам. 1. Фрагмент сектора 38; план погребений, скоплений керамики и пережженных костей

Inwentarz: 1. Fragmenty partii przydennej naczynia wazowatego; powierzchnie ciemnoszarobrunatne, miejscami szare, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XI, 4). 2. Nieliczne przepalone kości.

Grób 158 – ciałopalny silnie zniszczony, przemieszany?

Na głębokości 20–25 cm odkryto skupienie fragmentów ceramiki (1–3) i przepalonych kości, najpewniej pochodzących ze zniszczonego grobu. Około 10 cm na północny wschód od grobu zidentyfikowano skupienie A, w obrębie którego występowały dalsze skorupy o cechach analogicznych, jak opisane w inwentarzu grobu 158 (ryc. 16).

Inwentarz: 1. Kilka niewielkich fragmentów placka glinianego z dziurkami; powierzchnie szarobrunatne, szorstkie, z jednej strony miejscami gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XI, 5). 2. Kilkanaście drobnych i niecharakterystycznych fragmentów naczynia wazowatego?; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego i drobnutkiej miki. 3. Kilka drobnych i niecharakterystycznych fragmentów z jednego naczynia; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego i drobnutkiej miki. 4. Nieliczne przepalone kości.

Grób 159 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

Na głębokości 20–30 cm stała zniszczona w górnej partii i przechylona na południe popielnica (1) z glinianym przęślikiem (2) i przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 16).

Inwentarz: 1. Fragmentarycznie zachowane (brak brzegu), dwustożkowe naczynie wazowate o wyodrębnionym dnie; powierzchnie gładkie, zewnętrzna brunatna i czarna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 12 cm, brzuśca 26,5 cm, zachowana wys. 18 cm (tabl. XI, 7). 2. Prawie płaski przęślik gliniany; powierzchnia szarobrunatna z czarną plamą, nieco szorstka; domieszka tłucznia ceramicznego i miki; średn. przęślika 4,8 cm, grubość 1,6 cm (tabl. XI, 6). 3. Przepalone kości.

Grób 160 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 25 cm odsłonięto resztki zapewne z partii przydennej silnie zniszczonej popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz.

Inwentarz: 1. Kilkanaście drobnych i niecharakterystycznych fragmentów z jednego naczynia; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego. 2. Kilkanaście przepalonych kości.

Grób 161 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 20–25 cm miały wystąpić resztki zniszczonego dna popielnicy, przy którym zalegały przepalone kości (ryc. 16).

Inwentarz: 1. Okruchy ceramiki być może z jednego naczynia. 2. Przepalone kości.

Grób 162 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

Na głębokości 15–20 cm odkryto fragmentarycznie zachowaną popielnicę (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz (ryc. 16).

Inwentarz: 1. Fragmenty dolnej partii naczynia wazowatego o wyodrębnionym dnie oraz o zaokrąglonym załomie brzuśca; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, nierówna, nieco szorstka, wewnętrzna czarna, gładka; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 10,4 cm, brzuśca 21,4 cm, zachowana wys. 11,3 cm (tabl. XI, 8). 2. Przepalone kości.

Groby 163–164 – groby kultury przeworskiej

Grób 165 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

Na głębokości 18 cm odsłonięto przechyloną w kierunku południowym partię przydennej popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Skorupy z naczynia oraz kości rozrzucone były również wokół popielnicy, głównie w kierunku zachodnim (ryc. 16).

Inwentarz: 1. Fragmenty dolnej partii naczynia wazowatego o łagodnym załomie zapewne dwustożkowego brzuśca; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 9 cm, brzuśca 15,6 cm, zachowana wys. 7,6 cm (tabl. XI, 9). 2. Nieliczne przepalone kości.

Groby 166–168 – groby kultury przeworskiej

Grób 169 – ciałopalny popielnicowy, silnie zniszczony

Na głębokości 25–30 cm znaleziono fragmenty partii przydennej popielnicy (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Wokół rozrzucone były dalsze skorupy i przepalone kości.

Inwentarz: 1. Fragmenty partii przydennej naczynia wazowatego o lekko wyodrębnionym dnie; powierzchnie gładkie, nierówne, zewnętrzna brunatna z szarą plamą, wewnętrzna szara; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 10,5 cm, zachowana wys. 4 cm (tabl. XI, 11). 2. Fragment brzegu naczynia wazowatego o stożkowej szyjce z dziurkami pod krawędzią wylewu; niewykluczone, że jest to fragment naczynia z pozycji 1; powierzchnie czarne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XI, 10). 3. Przepalone kości.

Grób 170 – ciałopalny popielnicowy, zniszczony

Na głębokości 22 cm odsłonięto zarys partii przydennej niewielkiego naczynia (1) z przepalonymi kośćmi wewnątrz.

Inwentarz: 1. Zapewne fragmentarycznie zachowany czerpak profilowany o wklęsłym do środka dnie, zdobiony guzkami na załomie; powierzchnie brunatne, przy dnie czarne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 5,5 cm, brzuśca 14 cm, zachowana wys. 7,2 cm (tabl. XI, 12). 2. Niewielka ilość przepalonych kości.

Grób 171 – ciałopalny silnie zniszczony, popielnicowy?

Na głębokości 20–25 cm natrafiono na mocno zniszczone dno naczynia, przy którym znaleziono nieco przepalonych kości.

Inwentarz: 1. Kilka drobnych fragmentów oraz okruchy ceramiki zapewne z jednego naczynia; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, szorstka, wewnętrzna czarna, gładka; domieszka tłucznia ceramicznego. 2. Przepalone kości.

Materiały grupy tarnobrzeskiej z obiektu rowkowego

1. Fragment misy o brzegu minimalnie zagiętym do środka; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XII, 1). 2. Fragment naczynia wazowatego o stożkowej szyjce; powierzchnie gładkie, zewnętrzna ciemnoszarobrunatna,

wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XII, 2). 3. Fragment misy profilowanej; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia kamiennego, ceramicznego i drobniutkiej miki (tabl. XII, 3). 4. Fragment taśmowatego ucha; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XII, 4). 5. Fragment brzegu garnka z dziurkami pod krawędzią wylewu; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna chropowata, wewnętrzna nieco szorstka; domieszka tłucznia kamiennego (tabl. XII, 5). 6. Fragment brzegu garnka z dziurkami pod krawędzią wylewu; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XII, 6). 7. Fragment brzegu garnka z dziurkami pod krawędzią wylewu; powierzchnie szarobrunatne, bardzo nierówne; domieszka tłucznia kamiennego i ceramicznego (tabl. XII, 7). 8. Fragment płacka glinianego; powierzchnia z jednej strony brunatna, gładka, z drugiej szarobrunatna, szorstka; domieszka tłucznia ceramicznego i drobniutkiej miki (tabl. XII, 8). 9. Dwa wyklejone fragmenty naczynia wazowatego? o stożkowej szyjce; powierzchnie ciemnoszarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XII, 9). 10. Fragment płacka glinianego; powierzchnie szarobrunatne, gładkie, nierówne; domieszka tłucznia ceramicznego i drobniutkiej miki (tabl. XII, 10). 11. Fragment płytkiej miseczki o prawie pionowym brzegu, zdobiony na załomie podłużnym, ukośnie nalepionym guzkiem; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna ciemnoszara; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XII, 11). 12. Fragment przeszlika glinianego; powierzchnia szarobrunatna, gładka; domieszka tłucznia kamiennego i miki; średn. przeszlika 3,7 cm, grubość 1,8 cm (tabl. XII, 13). 13. Dość liczne fragmenty garnka jajowatego o lekko rozchylonym brzegu, zdobione co najmniej dwoma krótkimi, poziomymi listewkami (guzkami) z miseczkowatymi zagłębieniami pośrodku; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, szorstka, wewnętrzna ciemnoszarobrunatna, nierówna; domieszka tłucznia ceramicznego oraz pojedynczych ziaren tłucznia kamiennego; średn. brzuśca 14 cm, wylewu 12,5 cm (tabl. XII, 15). 14. Fragment glinianego płacka?; powierzchnie szarobrunatne, nieco szorstkie; domieszka miki, tłucznia ceramicznego i kamiennego; średn. płacka 7,7 cm (tabl. XII, 18). Ze skupienia E: 15. Kilkanaście fragmentów misy o brzegu minimalnie zagiętym do środka, zdobionej na załomie guzkami; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna i miejscami czarna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego i miki; średn. brzuśca 22 cm, wylewu 21,3 cm (tabl. XII, 12). 16. Fragmentarycznie zachowany garnek o tulipanowatej formie, zdobiony guzkiem pod rozchylonym brzegiem; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, bardzo nierówna, przy dnie szorstka, wewnętrzna brunatna, gładka, domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 8,7 cm, brzuśca 13,3 cm, wylewu 14 cm (tabl. XII, 14).

Materiały luźne z ćwiartek

Ćwiartka 5

1. Żelazny nóż o lukowato wygiętym ostrzu z kolcem do rękojeści; długość 13,8 cm, szerokość ostrza 1,4 cm, grubość w partii grzbietowej 0,25 cm (tabl. XII, 26).

Ćwiartka 7

1. Fragment naczynia zdobiony płaskim guzkiem-zgrubieniem, pośrodku którego znajduje się zagłębienie; powierzchnie szarobrunatne, nieco szorstkie; nieliczna domieszka tłucznia ceramicznego i kamiennego (tabl. XII, 16). 2. Fragment brzuśca naczynia zdobiony parą guzków; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego i drobniutkiej miki (tabl. XII, 17). 3. Fragment brzegu garnka? z dziurkami pod krawędzią wylewu; powierzchnie szarobrunatne, gładkie, zewnętrzna nierówna; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XII, 20). 4. Fragment naczynia za-

pewne wazowatego o stożkowej szyjce; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna szorstka, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia kamiennego, ceramicznego i miki (tabl. XII, 21). 5. Fragment brzegu naczynia z dziurkami pod karbowaną krawędzią wylewu; powierzchnie szarobrunatne, nierówne; domieszka tłucznia kamiennego i ceramicznego (tabl. XII, 22). 6. Fragment naczynia o rozchylonej na zewnątrz szyjce; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia kamiennego i ceramicznego (tabl. XII, 23). 7. Fragment płaskiego, glinianego kółka z otworem pośrodku (płacek?, przeszlik?); powierzchnie szarobrunatne, szorstkie; duża ilość domieszki tłucznia kamiennego i miki; średnica 7 cm, grubość 1,2 cm (tabl. XII, 24). 8. Fragment przeszlika glinianego, zapewne o soczewkowatym przekroju; powierzchnia szarobrunatna, gładka; domieszka tłucznia ceramicznego i kamiennego; średn. przeszlika 4,8 cm (tabl. XII, 25). Ze skupienia D: 9. Zapewne fragment brzuśca garnka, zdobiony poziomą listwą plastyczną z dołkami; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna szorstka, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia kamiennego i ceramicznego (tabl. XII, 19).

Ćwiartka 8

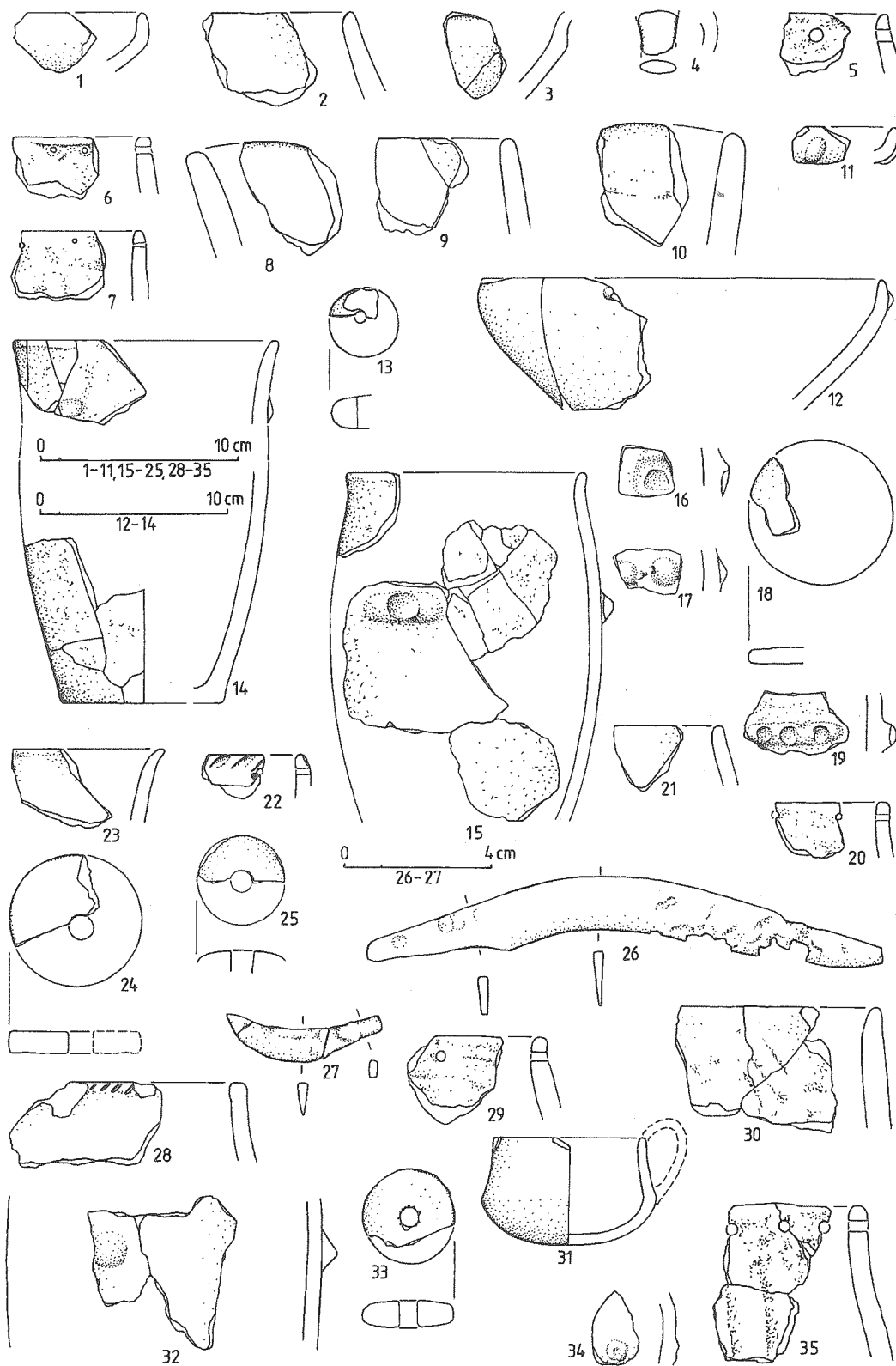
1. Żelazna brzytwa lub nóż o szablowato wygiętym ostrzu z kolcem do rękojeści; długość 4,2 cm, szerokość ostrza 0,9 cm, grubość w partii grzbietowej 0,3 cm (tabl. XII, 27). 2. Fragment naczynia zapewne wazowatego o stożkowej szyjce z lekko pogrubioną i karbowaną krawędzią; powierzchnie szarobrunatne i szare, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XII, 28). 3. Fragment brzegu garnka z dziurkami pod krawędzią wylewu; powierzchnie jasnoszarobrunatne, zewnętrzna bardzo nierówna, szorstka, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia ceramicznego i pojedynczych ziaren tłucznia kamiennego (tabl. XII, 29). 4. Kilka fragmentów naczynia o stromo stożkowej szyjce; powierzchnie szarobrunatne, nieco szorstkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XII, 30). 5. Fragmentarycznie zachowany czerpak profilowany z brakującym uchem; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego i drobniutkiej miki; średn. dna 3 cm, brzuśca 9,4 cm, wylewu 8 cm, wys. 5,6 cm (tabl. XII, 31). 6. Fragmenty garnka zdobione stożkowatym guzkiem; powierzchnie szarobrunatne, gładkie, zewnętrzna nieco nierówna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. brzuśca 16 cm (tabl. XII, 32).

Ćwiartka 10

1. Większy fragment prawie płaskiego przeszlika glinianego, zdobionego nacinaniem wokół otworu; powierzchnia szarobrunatna i szara, gładka; domieszka tłucznia kamiennego; średnica przeszlika 5 cm, grubość 1,4 cm (tabl. XII, 33). 2. Drobny fragment brzuśca naczynia zdobiony niekształtnym guzkiem z dołkiem pośrodku; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, szorstka, wewnętrzna czarna, gładka; domieszka tłucznia kamiennego i ceramicznego (tabl. XII, 34). 3. Fragment brzegu garnka z dziurkami pod krawędzią wylewu; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna chropowata, wewnętrzna szorstka; domieszka tłucznia kamiennego, ceramicznego i miki (tabl. XIII, 1). Ze skupienia J: 4. Fragment naczynia wazowatego o stożkowej szyjce; powierzchnie czarne, gładkie; domieszka tłucznia kamiennego i ceramicznego (tabl. XIII, 2). Ze skupienia L: 5. Fragmenty garnka jajowatego z dziurkami pod krawędzią wylewu; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna ze śladami obmazywania palcami, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XII, 35).

Ćwiartka 11

1. Fragment zaokrąglonego załomu brzuśca, być może z czerpaka, zdobiony krótkimi, szerokimi wgłębieniami – nacięciami; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna i ciemnoszara, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. brzuśca



Tabl. XII. Trójczyce, gm. Orly, stan. 1. Materiały grupy tarnobrzesckiej z obiektu rowkowego (1-15, 18), w tym ze sk. E, ćw. 12 (12, 14) i sk. F, ćw. 12 (7) oraz z warstwy z ćwiartek: 5 (26), 7 (16-17, 19-25), w tym ze sk. D (19), 8 (27-32) i 10 (33-35), w tym ze sk. L (35); 26-27 - żelazo, pozostałe ceramika

Taf. XII. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Materialien der Tarnobrzeg - Gruppe aus dem Rillenobjekt (1-15, 18), darunter von der Ansammlung E, Viertel 12 (12, 14) und von der Ansammlung F, Viertel 12 (7) und von der Schicht der Viertel: 5 (26), 7 (16-17, 19-25), darunter von der Ansammlung D (19), 8 (27-32) und 10 (33-35), darunter von der Ansammlung L (35); 26-27 - Eisen, restliche - Keramik

Табл. XII. Тройчицы, гм. Орлы, пам. 1. Материалы tarnobrzegской группы из ровикообразного объекта (1-15, 18), в том числе из скопления E, сектора 12 (12, 14) и скопл. F, сектора 12 (7) и из культурного слоя секторов: 5 (26), 7 (16-17, 19-25), в том числе из скопл. D (19), 8 (27-32) и 10 (33-35), в том числе из скопл. L (35); 26-27 - железо, остальное - керамика

12 cm (1
nego na
wu; pow
ceramic

Ćwiartk

1. Dwa
nym; po
miki; sn
2. Fragm
szarobr
ramiczn
3. Fragm
manych
Ze skup
nie szar
gładka;
na wys.

Ćwiartk

1. Wykl
ce; pow
mienne
zapewn
mie brz
wierzch
tłuczni
wylewu
gliniane
ramiczn
silnie w
wu; pow
domies:
5. Zape
z dolka
mieszka
garnka z
natne, z
palcami
mienne
czynia z
natne, z
gładka;
ment ste
brunatn
9. Fragm
dzią wy
szorstka
miczne;
pustej
tłuczni
z dziurl
zewnętr
domies:
skupien
wazowa
zewnętr
ciemnos
go i poj
wylewu
fragmen
styczną
wnętrz
miczne;

12 cm (tabl. XIII, 3). Ze skupienia A: 2. Fragment lekko rozchylnego na zewnątrz brzegu garnka z dziurkami pod krawędzią wylewu; powierzchnie szarobrunatne, chropowate; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XIII, 4).

Ćwiartka 12

1. Dwa fragmenty przeszlika glinianego o przekroju płasko-owalnym; powierzchnia szarobrunatna, gładka; domieszka drobniutkiej miki; średn. przeszlika 4,7 cm, grubość 1,8 cm (tabl. XIII, 6). 2. Fragment przeszlika glinianego, prawie płaskiego; powierzchnia szarobrunatna, nieco szorstka; domieszka tłucznia kamiennego i ceramicznego; średn. przeszlika 4,3 cm, grubość 1,9 cm (tabl. XIII, 7). 3. Fragment łukowato wygiętego drutu brązowego (skrętu?) o ułamanym obydwu końcach; zachowana długość 0,9 cm (tabl. XIII, 8). Ze skupienia D: 4. Fragmenty partii przydennej garnka; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna nierówna, szorstka, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia kamiennego; średn. dna 7 cm, zachowana wys. 8,3 cm (tabl. XIII, 5).

Ćwiartka 13

1. Wyklejone fragmenty naczynia wazowatego o stożkowej szyjce; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia kamiennego; średn. wylewu 16,5 cm (tabl. XIII, 10). 2. 9 fragmentów zapewne dwustożkowatego naczynia wazowatego o łagodnym zalomie brzuśca oraz o łukowatym wcięciu w krawędzi wylewu; powierzchnie czarne z szarobrunatnymi plamami, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego i drobniutkiej miki; średn. brzuśca 19 cm, wylewu 16 cm (tabl. XIII, 11). 3. Dwa wyklejone fragmenty płacka glinianego; powierzchnie ceglaste, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XIII, 13). 4. Fragment naczynia o brzegu bardzo silnie wychylonym na zewnątrz, z dziurkami pod krawędzią wylewu; powierzchnie szarobrunatne, szorstkie, zwłaszcza zewnętrzna; domieszka tłucznia kamiennego i ceramicznego (tabl. XIII, 14). 5. Zapewne fragment garnka zdobiony poziomą listwą plastyczną z dołkami palcowymi; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XIII, 19). 6. Fragment brzegu garnka z dziurkami pod krawędzią wylewu; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna chropowata, ze śladami skośnego obmazywania palcami, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia ceramicznego i kamiennego (tabl. XIII, 20). 7. Fragment brzegu cienkościennego naczynia z dziurkami pod krawędzią wylewu; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna bardzo nierówna, nieco szorstka, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XIII, 21). 8. Fragment stożkowej szyjki naczynia wazowatego; powierzchnie szarobrunatne, nierówne; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XIII, 22). 9. Fragment górnej partii garnka jajowatego z dziurkami pod krawędzią wylewu; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, nierówna, szorstka, wewnętrzna brunatna, gładka; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XIII, 23). 10. Fragment dolnej partii naczynia na pustej nóżce; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XIV, 1). 11. Fragment brzegu garnka z dziurkami pod krawędzią wylewu; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna szorstka, ze śladami obmazywania, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia ceramicznego i kamiennego (tabl. XIV, 2). Ze skupienia C: 12. Większe fragmenty dwustożkowatego naczynia wazowatego o dość ostrym zalomie brzuśca; powierzchnie gładkie, zewnętrzna czarna i miejscami ciemnoszarobrunatna, wewnętrzna ciemnoszarobrunatna z czarną plamą; domieszka tłucznia ceramicznego i pojedynczych ziaren tłucznia kamiennego; średn. brzuśca 24 cm, wylewu 19,5 cm (tabl. XIII, 9). Ze skupienia F: 13. Kilkanaście fragmentów z garnka jajowatego, zdobionego poziomą listwą plastyczną z dołkami palcowymi; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna nierówna, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XIII, 16–17). 14. Fragment misy półkulistej; po-

wierzchnie czarne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XIII, 18). Ze skupienia G: 15. Fragmenty partii przydennej naczynia wazowatego o wyodrębnionym dnie; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna przy dnie bardzo nierówna, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 11 cm, zachowana wys. 8 cm (tabl. XIII, 12). Ze skupienia H: 16. Fragment pokrywki? o pionowych ściankach bocznych; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XIII, 15).

Ćwiartka 19

1. Dwa wyklejone fragmenty misy profilowanej; powierzchnie gładkie, zewnętrzna brunatna, wewnętrzna szarobrunatna; domieszka tłucznia ceramicznego i pojedynczych ziaren tłucznia kamiennego (tabl. XIII, 24).

Ćwiartka 21

1. Łukowato wygięta, brązowa ozdoba o jednym końcu ułamanym, drugim regularnie pogrubionym i prawie płasko ściętym; zachowana długość 2,2 cm, maksymalna grubość 0,6 cm (tabl. XIV, 3).

Ćwiartka 24

1. Fragment przeszlika glinianego; powierzchnia szarobrunatna z ciemnoszarą plamą, gładka; niewielka ilość domieszki tłucznia ceramicznego; średn. przeszlika 4 cm, grubość 1,1 cm (tabl. XIV, 4).

Ćwiartka 26

1. Fragment brzuśca naczynia zdobiony podłużnym guzkiem z dołkiem pośrodku; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, szorstka, wewnętrzna szara, gładka; nieliczna domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XIV, 5). 2. Zapewne fragment garnka zdobiony poziomą listwą plastyczną z dołkami palcowymi; powierzchnie szarobrunatne, zewnętrzna szorstka i chropowata, wewnętrzna gładka; domieszka tłucznia kamiennego (tabl. XIV, 6). 3. Drobny fragment brzegu naczynia o krawędzi ścienionej i rozchylonej na zewnątrz; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XIV, 7).

Ćwiartka 29

1. Prawie płaski przeszlik gliniany; powierzchnia szarobrunatna z ciemnoszarą plamą, gładka, ale bardzo nierówna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. przeszlika 4,8 cm, grubość 1,3 cm (tabl. XIV, 8).

Ćwiartka 33

Ze skupienia C: 1. Nieliczne fragmenty naczynia wazowatego o silnie zaokrąglonym brzuścu zdobionym podłużnym guzkiem; powierzchnie gładkie, zewnętrzna czarna z szarobrunatną plamą, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XIV, 9). Z hałdy ziemi: 2. Płaska tarczka ze ślimacznicowato zwiniętego drutu brązowego z ułamanym końcem – główka szpili?, fragment zawieszki?; średnica tarczki 1,6–1,7 cm (tabl. XIV, 10).

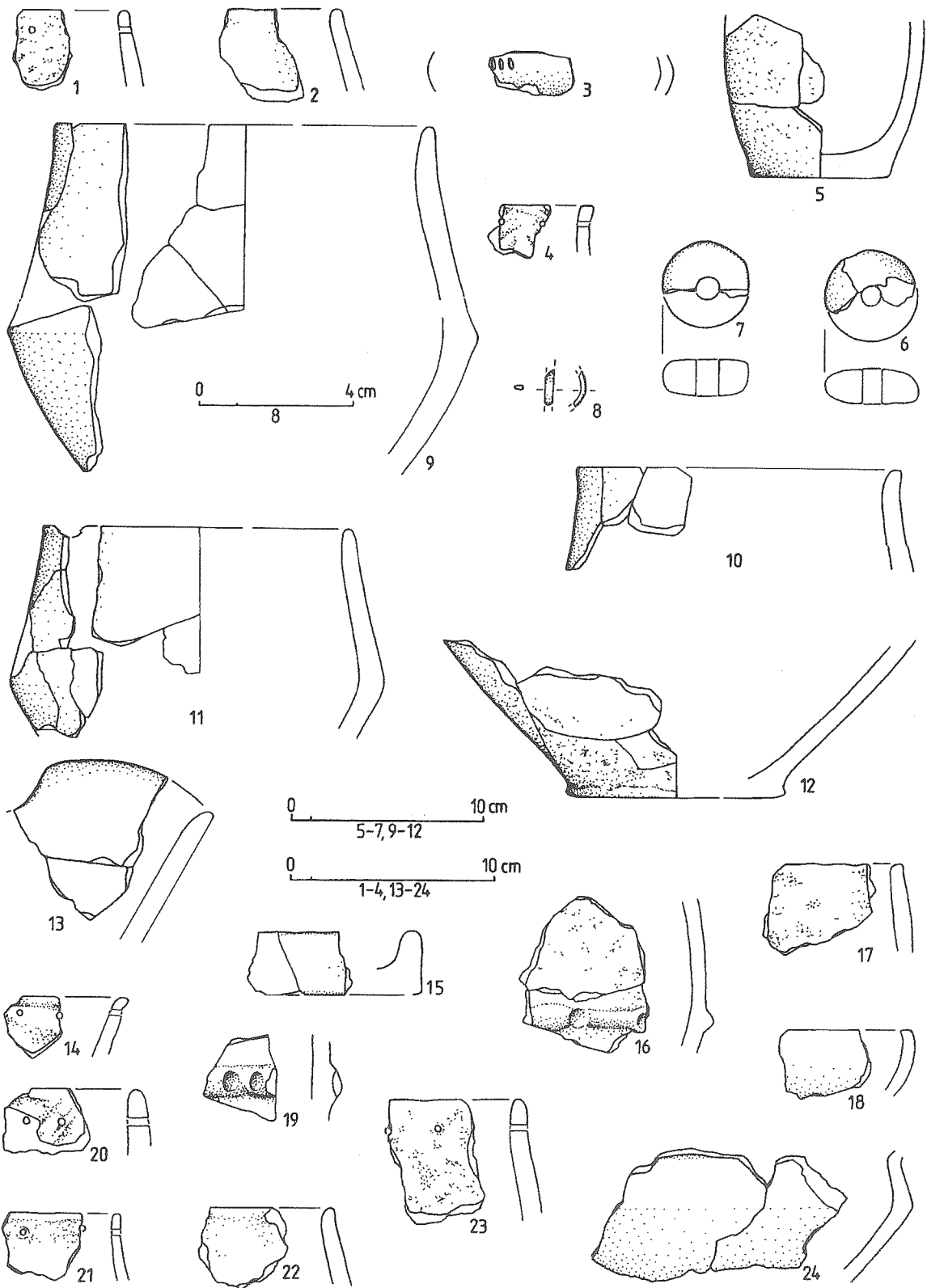
Ćwiartka 38

1. Fragment naczynia wazowatego o stożkowej szyjce; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia ceramicznego i drobniutkiej miki (tabl. XIV, 12). 2. Fragment silnie rozchylonego na zewnątrz brzegu garnka z dziurkami pod krawędzią wylewu; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, ze śladami obmazywania, wewnętrzna brunatna, gładka; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XIV, 14). 3. Fragment płacka glinianego z dziurkami; powierzchnie szarobrunatne, nierówne; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XIV, 15). 4. Fragment misy półkulistej; powierzchnie szarobrunatne, gładkie, ale nierówne; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XIV, 16). 5. Zapewne fragment garnka zdobionego poziomą listwą plastyczną z dołkami palcowymi; powierzchnie szarobrunatne, nierówne, nieco szorstkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XIV, 17). Ze skupienia A: 6.

(12, 14)
y tym ze

nter von
: 5 (26),
L (35);

исле из
) , в том
ка



Tabl. XIII. Trójczyce, gm. Orly, stan. 1. Materiały grupy tarnobrzezkiej z warstwy z ćwiartek: 10 (1-2), w tym ze sk. J (2), 11 (3-4), w tym ze sk. A (4), 12 (5-8), w tym ze sk. D (5), 13 (9-23), w tym ze sk. C (9), sk. F (16-18), sk. G (12) i sk. H (15), 19 (24); 8 - brąz, pozostałe ceramika

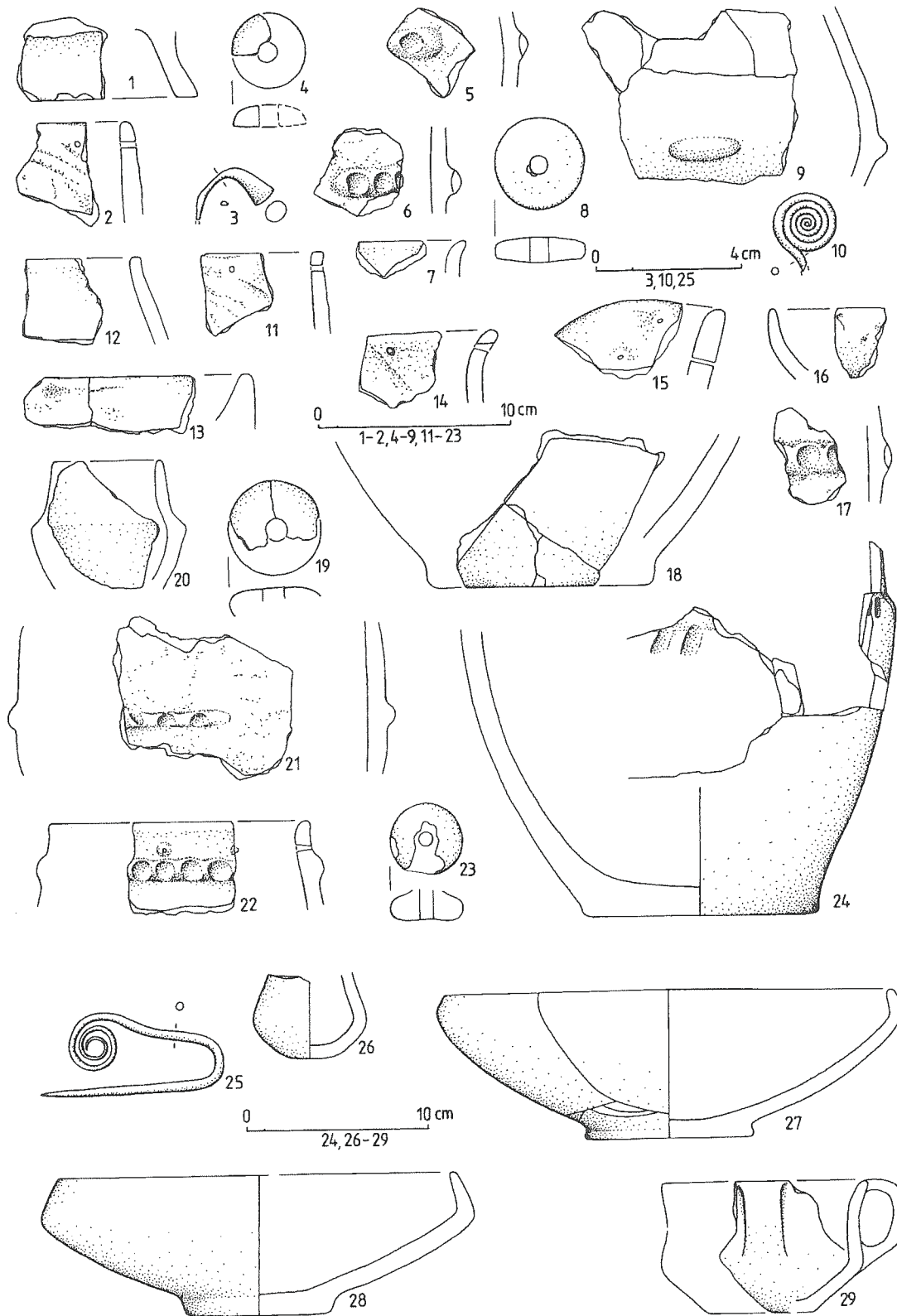
Taff. XIII. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Materialien der Tarnobrzeg - Gruppe von der Schicht aus den Vierteln: 10 (1-2), darunter von der Ansammlung J (2), 11 (3-4), darunter von der Ansammlung A (4), 12 (5-8), darunter von der Ansammlung D (5), 13 (9-23), darunter von der Ansammlung C (9), Ansammlung F (16-18), Ansammlung G (12) und Ansammlung H (15), 19 (24); 8 - Bronze, restliche - Keramik

Табл. XIII. Труйчицы, гм. Орлы, пам. 1. Материалы tarnobжезской группы из культурного слоя секторов: 10 (1-2), в том числе из скопл. J (2), 11 (3-4), в том числе из скопл. A (4), 12 (5-8), в том числе из скопл. D (5), 13 (9-23), в том числе из скопл. C (9), скопл. F (16-18), скопл. G (12) и скопл. H (15), 19 (24); 8 - бронза, остальное - керамика

Tabl.

Taf. X

Табл.



- Tabl. XIV. Trójczyce, gr. Orly, stan. 1. Materiały grupy tarnobrzesckiej z warstwy z ćwiartek: 13 (1-2), 21 (3), 24 (4), 26 (5-7), 29 (8), 33 (9-10), w tym ze sk. C (9), 38 (12-18), w tym ze sk. A (18) i sk. C (13), 39 (11) oraz zabytki znalezione na powierzchni (19-23), bez metryczki (24) oraz ofiarowane przez K. Nykiela (25-29); 3, 10, 25 - brąz, pozostałe ceramika
- Taf. XIV. Trójczyce, Gemeinde Orly, Fundstelle 1. Materialien der Tarnobrzeg - Gruppe von der Schicht aus den Vierteln: 13 (1-2), 21 (3), 24 (4), 26 (5-7), 29 (8), 33 (9-10), darunter von der Ansammlung C (9), 38 (12-18), darunter von der Ansammlung A (18) und Ansammlung C (13), 39 (11) sowie auf der Oberfläche gefundene Depotfunde (19-23), ohne Beschreibung (24) und vom K. Nykiel geschenkt (25-29); 3, 10, 25 - Bronze, restliche - Keramik
- Табл. XIV. Трійчиці, гм. Орлы, пам. 1. Матеріали tarnobжескої групи із культурного слоя секторів: 13 (1-2), 21 (3), 24 (4), 26 (5-7), 29 (8), 33 (9-10), в том числе із скопл. C (9), 38 (12-18), в том числе із скопл. A (18) і скопл. C (13), 39 (11), а також підземний матеріал (19-23), депаспортизований (24) і переданий в дар К. Нькелем (25-29); 3, 10, 25 - бронза, остальное - кераміка

Fragmenty partii przydennej naczynia wazowatego o wyodrębnionym dnie; powierzchnie gładkie, zewnętrzna ciemnoszarobrunatna, wewnętrzna szarobrunatna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 12 cm, zachowana wys. 8 cm (tabl. XIV, 18). Ze skupienia C: 7. Nieliczne fragmenty pokrywki?, płytkiej miseczki? o pionowych ściankach bocznych; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XIV, 13).

Ćwiartka 39

1. Fragment brzegu garnka z dziurkami pod krawędzią wylewu; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, szorstka, wewnętrzna czarna, nierówna; domieszka tłucznia kamiennego i ceramicznego (tabl. XIV, 11).

Materiały luźne z powierzchni

1. Dwa wyklejone fragmenty przeszlika glinianego; powierzchnia jasnoszarobrunatna i ciemnoszara, gładka; domieszka tłucznia ceramicznego; średnica przeszlika 5,1 cm (tabl. XIV, 19). 2. Fragment małego naczynia o dość ostrym załomie brzuśca oraz wyodrębnionej stożkowej szyjce; powierzchnie jasnobrunatne, zewnętrzna gładka, wewnętrzna nierówna; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. brzuśca 8 cm, wylewu 5,8 cm (tabl. XIV, 20). 3. Fragment brzuśca garnka zdobionego poziomą listwą plastyczną z dołkami palcowymi; powierzchnia zewnętrzna brunatna z szarą plamą, nierówna, wewnętrzna jasnobrunatna, gładka; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. brzuśca 19 cm (tabl. XIV, 21). 4. Fragment brzegu garnka jajowatego z dziurkami pod krawędzią wylewu, zdobionego umieszczoną pod wylewem poziomą listwą plastyczną z dołkami palcowymi; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia kamiennego, miki i pojedynczych ziaren tłucznia ceramicznego; średn. wylewu 13,5 cm (tabl. XIV, 22). 5. Fragmentarycznie zachowany przeszlik gliniany; powierzchnia szarobrunatna z ciemnoszarą plamą, gładka; domieszka miki i pojedynczych ziaren tłucznia ceramicznego; średnica przeszlika 3,9 cm (tabl. XIV, 23).

Naczynie bez metryczki

1. Dolna część nieco asymetrycznego naczynia o podkreślonym załomie brzuśca oraz wyodrębnionej szyjce, zdobionego na załomie brzuśca co najmniej trzema parami szerokich, pionowych lub nieco ukośnych wgniecień; powierzchnie ciemnoszarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego; średn. dna 13 cm, brzuśca 24 cm, zachowana wys. 20 cm (tabl. XIV, 24). Niewykluczone, że naczynie pełniło funkcję popielnicy w grobie 55.

Zabytki przekazane przez Pana Karola Nykiela

1. Brązowy kolczyk o jednym końcu zwiniętym w płaską tarczkę ślimacznicowatą, drugim ostro zakończonym oraz o charakterystycznie wygiętym trzonku; długość 5 cm, szerokość tarczki 1,3 cm, średnica trzonka 0,2 cm (tabl. XIV, 25). 2. Fragmentarycznie zachowane, miniaturowe naczynie wazowate o zaokrąglonym załomie brzuśca; powierzchnie czarne i ciemnoszarobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego, kamiennego i miki; średn. dna 2 cm, brzuśca 6,2 cm, zachowana wys. 4,5 cm (tabl. XIV, 26). 3. Misa o brzegu zagiętym do środka oraz o wyodrębnionym dnie, wykonana na kole garncarskim (od wnętrza naczynia ślady pracy koła w formie faldek); powierzchnie szare, gładkie, ścieralne; przełom szary; domieszka drobniotkwej miki; średn. dna 9,2 cm, brzuśca 25,3 cm, wylewu 24,3 cm, wys. 8 cm (tabl. XIV, 27). 4. Większe fragmenty misy o brzegu zagiętym do środka oraz o wyodrębnionym dnie; powierzchnie gładkie, wewnętrzna ciemnoszara, zewnętrzna niejednolita: szara, brunatna i szarobrunatna; domieszka tłucznia ceramicznego oraz pojedynczych ziaren tłucznia kamiennego; średn. dna 8 cm, brzuśca 23,6 cm, wylewu 21,6 cm, wys. 7,6 cm (tabl. XIV, 28). 5. Dwa fragmenty czerpaka profilowanego; powierzchnie jasnobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego, kamiennego i miki; średn. dna 5,5 cm, brzuśca 11 cm, wys. 7 cm (tabl. XIV, 29).

ANALIZA

ZABYTKI METALOWE

Szpile

Z cmentarzyska w Trójczycach pochodzi 5 szpil o główce rozklepanej i zwiniętej w uszko. Znajdowano je w grobach: wewnątrz popielnic, bądź pośród skupisk skorup i przepalonych kości. Są wśród nich zarówno okazy wykonane z brązu (tabl. III, 2; V, 11), jak i z żelaza (tabl. I, 10, 20; VI, 8). Jedna ze szpil brązowych posiada częściowo tordowany trzonek (tabl. V, 11). Z kolei dwa egzemplarze żelazne (tabl. I, 10; VI, 8) cechuje silne rozklepanie główek.

W grupie tarnobrzeskiej szpile o główce rozklepanej i zwiniętej w uszko znane są z bardzo wielu cmentarzysk i osad. Powszechność ich występowania podważa zasadność przytaczania tu konkretnych analogii. Wyjątkowo, jako formę rzadziej spotykaną, można wskazać szpilę o tordowanym trzonku z cmentarzyska w Bachórze – Chodorówce, gm. Dynów (M. Gedl 1994, tabl. XVIII, 4). Szpile tego rodzaju są zabytkami pospolitymi we wszystkich okresach epoki brązu i we wczesnej epoce żelaza (M. Gedl 1994, s. 48; S. Czopek 1996a, s. 18). Nie pełnią więc funkcji wyznaczników chronologii. Datowanie szpil żelaznych, ze względu na

surowiec, należy zawęzić do wczesnej epoki żelaza (K. Moskwa 1976, s. 21; S. Czopek 1992b, s. 111). Niewykluczone, że żelazne szpile o silnie rozklepanych główkach zajmują najmlodsza pozycję chronologiczną.

W roku 1974 na haldzie znaleziono płaską tarczkę ze spiralnie zwiniętego drutu brązowego z ułamanym końcem (tabl. XIV, 10). Mogła to być główka szpili.

Z analizy przeprowadzonej przez K. Moskwę (1976, s. 21) wynika, że brązowe szpile o główce zwiniętej w tarczkę ślimacznicowatą występują w zespołach wczesnej i późnej fazy grupy tarnobrzeskiej. Nie jest natomiast jasna ich obecność w materiałach ze schyłku epoki brązu. Niemniej nie mają one większego znaczenia dla ustaleń chronologicznych.

Kolczyki

Jako kolczyk należy określić brązową ozdobę przekazaną przez Karola Nykiela (tabl. XIV, 25). Identyczne zabytki, zarówno jeśli chodzi o wielkość, jak i sposób wygięcia trzonka oraz kształt ślimacznicowato zwiniętej tarczki, znane są z kultury scytyjskiej (V. G. Petrenko 1978, s. 28, tabl. XVIII, 13, 14). Tam właśnie zaliczane są do kategorii kolczyków.

Próbuje się je datować na okres pomiędzy końcem V w. a początkiem III w. p.n.e.

Niewykluczone, że do kolczyków należałoby również zaliczyć fragment niewielkiej, brązowej ozdoby (tabl. XIV, 3). Odłamany koniec uniemożliwia rozpoznanie formy całego zabytku. Dość ogólnych i ze względu na stan zachowania okazu z Trójczyc raczej niepewnych analogii do niego dostarczają materiały kultury scytyjskiej, datowane na V–IV w. p.n.e. (V. G. Petrenko 1978, s. 26, tabl. XVI, 50, 59). Do powyższych analogii należałoby się odnosić z tym większą ostrożnością, że omawiany zabytek został znaleziony w strefie cmentarzyska, gdzie występowały wyłącznie groby kultury przeworskiej.

Skręty brązowe

Wśród skupienia ułamków ceramiki i przepalonych kości, określonych jako grób 82, znaleziono prawie dwuzwojowy skręt z drutu brązowego (tabl. VI, 7). Na drobny fragment przypuszczalnie podobnej ozdoby, tylko że wykonanej z owalnego w przekroju poprzecznym drutu, natrafiono w obrębie ćwiartki 12 (tabl. XIII, 8). Zabytki tego typu nie mają jakiegokolwiek znaczenia dla ustaleń chronologicznych.

Z grobu 77 pochodzi z kolei fragment walcowato skręconej blaszki brązowej (tabl. VI, 3). Najpewniej jest to część uszkodzonego paciorka rurkowatego. Również takie ozdoby są mało przydatne dla precyzyjnego datowania (K. Moskwa 1976, s. 37).

Grociki strzał

Z grobu 102 pochodzą trzy brązowe grociki strzał typu scytyjskiego. Znaleziono je wewnątrz zniszczonej popielnicy, pomiędzy przepalonymi kośćmi. Dwa z nich są niemal nieuszkodzone (tabl. IX, 2–3). Stan zachowania trzeciego (tabl. IX, 4) uniemożliwia dokładne określenie jego formy. Są to trójskrzydłkowate grociki o wewnętrznej tulejce i dolnych końcach skrzydełek dłuższych od tulejki. W obydwu przypadkach krawędzie skrzydełek są do siebie prawie równoległe i zwężają się w ostry wierzchołek dopiero w górnej partii grocików.

Opisane grociki z Trójczyc mają liczne analogie w inwentarzach kultury Vekerzug – głównie w jej młodszych zespołach datowanych od około połowy V w. po pierwszą połowę IV w. p.n.e. (J. Chochorowski 1989b, s. 558; 1985, ryc. 25: 28–33, s. 91, 93). Zestawienie ich datowania w oparciu o systemy (podziały) wypracowane przez różnych badaczy zawiera opracowanie S. Czopka (1995, tabela 1).

W inwentarzu grobu 7 znajduje się z kolei żelazny grocik strzały o dość nietypowym kształcie (A. Koperski 1971a, ryc. 4, k; S. Czopek 1992b, s. 116, tabela I). W kontekście pozostałych materiałów z grobu 6 i 7 (patrz część katalogowa) jego związek z grupą tarnobrzeską nie jest jednak pewny.

Noże

W trakcie badań wykopaliskowych pozyskano kilkanaście żelaznych noży. W większości były to noże kultury przeworskiej (m.in. charakteryzowały się dwustronnie wyodrębnionymi trzpieniami do rękojeści). Fragmenty żelaznych

noży odkryto wewnątrz trzech zniszczonych popielnic grupy tarnobrzeskiej (tabl. V, 5; IX, 5, 13). Ponadto niemal nieuszkodzony nóż, zapewne o podobnej przynależności kulturowej, znaleziono luźno w warstwie (tabl. XII, 26). Posiadał on wyodrębniony kolec do rękojeści oraz łukowato wygięty grzbiet – tylec. W podobny nóż, tylko że znacznie gorzej zachowany, wyposażony był grób 102 (tabl. IX, 5).

Analogiczne żelazne noże znane są m.in. z cmentarzysk w Sokolnikach, gm. Gorzyce (J. Piaskowski 1961, ryc. 1, c, f), Stróży, gm. Rudnik (W. Poradyło 1995, tabl. II, 18) i Ulanowie, gm. Ilocz (W. Poradyło 1995, tabl. IV, 2). Niewiele można natomiast powiedzieć o pozostałych dwóch fragmentach ostrzy noży (tabl. V, 5; IX, 13). Charakterystyczne, silne wygięcie tylca pierwszego z nich może sugerować, że pochodzi z żelaznej brzytwy.

Jako brzytwę należy określić niewielki, żelazny nożyk z kolcem do rękojeści i z szablowato wygiętym ostrzem (tabl. XII, 27). Podobne zabytki odkryto na cmentarzysku w Wierzawicach, gm. Leżajsk, stan. 7 (S. Czopek 1992b, ryc. 4, e) i w Pałuchach, gm. Sieniawa (S. Lewandowski 1979, tabl. IV, c). Obydwie przytoczone analogie są większe od okazu z Trójczyc i mają słabiej wygięte ostrza.

Żelazne noże nie stanowią dobrych wyznaczników chronologicznych i można je tylko ogólnie datować, przede wszystkim w oparciu o surowiec, na wczesną epokę żelaza (K. Moskwa 1976, s. 43; S. Czopek 1992b, s. 116).

ZABYTKI KRZEMIENNE

W inwentarzach pięciu grobów znalazły się drobne zabytki krzemienne (tabl. II, 8, 10; VII, 4; VIII, 6 oraz grób 3). Zaden z nich nie wystąpił jednak wewnątrz popielnicy. Jedyne krzemienie odkryte wśród przepalonych kości w środku zniszczonej popielnicy (grób 102) nie posiadał śladów intencjonalnej obróbki. Zabytki krzemienne znajdowano bądź wśród skorup i przepalonych kości, będących przypuszczalnie pozostałościami po silnie zniszczonych grobach, bądź też obok popielnic. Z powyższych względów należy z dużą ostrożnością odnosić się do traktowania ich jako wyposażenia pochówków grupy tarnobrzeskiej. Niewykluczone bowiem, że znalazły się w obrębie grobów w sposób przypadkowy.

Na zabytki krzemienne natrafiano też dość często poza grobami. Najprawdopodobniej większość z odkrytych artefaktów krzemianych należy łączyć z poświadczonym na stanowisku osadnictwem ludności kultury mierzanowickiej.

PRZEŚLIKI GLINIANE

W materiale z cmentarzyska w Trójczycach znajduje się łącznie 18 prześlików glinianych, bądź ich fragmentów. Trzy z nich to egzemplarze o dwustożkowatym kształcie, a kolejne dwa płasko-kulistym. Należy je uznać za typowe dla kultury przeworskiej (K. Godłowski 1977, s. 110). W opracowaniu niniejszym uwzględniono 10 prześlików, które wstępnie określono jako „tarnobrzeskie”. Niestety, tylko jeden z nich znaleziono w grobie (tabl. XI, 6). Pozostałe to znaleziska luźne. Nie ma więc pewności, czy wszystkie zostały poprawnie określone kulturowo. Za kryterium przynależności kulturowej

przyjęto ich kształty oraz występowanie w strefie grobów grupy tarnobrzeskiej. O zawodności pierwszego z wymienionych kryteriów świadczy przeworski grób 90, w którym znaleziono płaski przeszłik o formie analogicznej do uznanych za tarnobrzeskie. Płaskie przeszłiki znane są też z osady kultury przeworskiej w Pasiece Otfinowskiej, gm. Żabno (A. Szpunar 1994, tabl. XVI, c; XVIII, g).

Uwzględnione w niniejszym artykule przeszłiki to najczęściej egzemplarze płaskie (tabl. XI, 6; XII, 33; XIII, 7; XIV, 8) lub niewiele różniące się od nich płasko-owalne (tabl. XII, 13; XIII, 6; XIV, 19). Jeden z przeszłików (tabl. XIV, 4) miał kształt zbliżony do soczewkowatego o prawie płaskiej stronie dolnej. Ze względu na stan zachowania trudno dokładnie określić formę dwóch pozostałych okazów (tabl. XII, 25; XIV, 23). Średnice przeszłików wahają się w granicach od 3,7 cm do 5 cm.

Prześłiki w grupie tarnobrzeskiej znane są głównie z osad, ale występowały też na cmentarzyskach (K. Moskwa 1976, s. 50–51). Dobrych analogii do naszych egzemplarzy dostarczają znaleziska z osad w Zaborczu, gm. Przeclaw (W. Błajer 1984, tabl. I, 20), Siedliskach, gm. Lubenia (S. Czopek 1992a, tabl. IV, 4) oraz z dwóch stanowisk (1 i 5) w Białobrzegach, gm. loco (S. Czopek, J. Nogaj 1989, tabl. II, 6, 8; S. Czopek 1997, tabl. III, 2, 6). Gliniane przeszłiki są zabytkami zupełnie nieprzydatnymi w studiach nad chronologią.

W obrębie ćwiartki 7 znaleziono fragment płaskiego, glinianego kółka z otworem pośrodku (tabl. XII, 24). Podobny, minimalnie tylko większy zabytek pochodzi z warstwy popiołu zolnika z Białobrzegów, gm. loco (S. Czopek 1989, tabl. I, 3).

CERAMIKA

Materiał ceramiczny grupy tarnobrzeskiej pozyskany z cmentarzyska w Trójczycach jest mocno zniszczony. Oprócz lepiej lub gorzej zachowanych naczyń z zespołów grobowych, posiadamy znaczną ilość luźno znalezionych fragmentów ceramiki. Niekiedy skorupy występowały w skupieniach.

Z wyjątkiem jednego naczynia (tabl. XIV, 27) jest to wyłącznie ceramika lepiąca ręcznie. Podstawowy podział technologiczny, jaki można tu zastosować, to wyróżnienie czterech grup technologicznych w obrębie ceramiki lepiącej ręcznie³:

- ceramika o powierzchni z obydwu stron szarobrunatnej, rzadziej brunatnej, wyjątkowo zewnętrznej ciemnoszarobrunatnej (stanowiła 64,06% całości przeanalizowanego zbioru);
- ceramika o powierzchni zewnętrznej szarobrunatnej, wewnętrznej czarnej lub rzadziej ciemnoszarej (stanowiła 22,66% zbioru);
- ceramika o powierzchni zewnętrznej czarnej, wewnętrznej szarobrunatnej lub brunatnej (6,25% zbioru);
- ceramika o powierzchni obustronnie czarnej lub ciemnoszarej (7,03% zbioru).

³ Analizie technologicznej poddano zbiór 128 naczyń bądź ich fragmentów, w tym 12 spoza zespołów grobowych. Pominięto natomiast pojedyncze fragmenty ceramiki.

Tabela I. Domieszki stosowane w ceramice z Trójczyc, stan. 1.

Rodzaj domieszki	Udział	
	N	%
1. tłuczeń ceramiczny	76	59,38
2. tłuczeń ceramiczny i mika	18	14,06
3. tłuczeń kamienny i ceramiczny	16	12,50
4. tłuczeń kamienny, ceramiczny i mika	8	6,25
5. tłuczeń kamienny	3	2,34
6. tłuczeń kamienny i mika	5	3,91
7. tłuczeń kamienny, ceramiczny i piasek	1	0,78
8. tłuczeń ceramiczny, piasek i mika	1	0,78
Razem	128	100

W analizie zrezygnowano z uwzględnienia faktury powierzchni naczyń. Przyczyną tego była duża grupa naczyń o powierzchniach na ogół gładkich, ale bardzo nierównych. Trudność polegała na ich zaszeregowaniu w obrębie tradycyjnie stosowanego schematu. W Trójczycach występowała ponadto ceramika o powierzchniach chropowatych, obmazanych palcami, szorstkich i gładkich.

Zestawiając używane dane z materiałami z innych stanowisk grupy tarnobrzeskiej (S. Czopek 1996a, tabela II; 1997, tabela II; W. Poradyło 1999, tabela 3), trzeba zauważyć wyraźną odrębność analizowanego zbioru. Przejawia się ona przede wszystkim bardzo wysokim udziałem ceramiki o powierzchniach zewnętrznych szarobrunatnych i wewnętrznych czarnych oraz ceramiki obustronnie czarnej.

Rodzaje używanych domieszek schudzających oraz ich udział ilościowy i procentowy w analizowanym zbiorze ceramiki z Trójczyc prezentuje tabela I. Zwraca uwagę zdecydowana dominacja domieszki tłuczni ceramicznego, któremu czasami towarzyszy drobniutka mika (73,44% całego zbioru). Znacznie rzadziej występuje razem tłuczeń kamienny i ceramiczny (18,75%). Zaskakująco mały jest natomiast udział typowej dla grupy tarnobrzeskiej domieszki samego tłuczni kamiennego lub tłuczni kamiennego i miki (6,25% całego zbioru).

Stosowane w ceramice z Trójczyc domieszki schudzające wyraźnie odróżniają ją od materiałów z innych stanowisk grupy tarnobrzeskiej (J. Podgórska-Czopek, S. Czopek 1991, tabela II; S. Czopek 1996a, tabela III; W. Poradyło 1999, tabela 4). Jedynie na cmentarzysku w Wietlinie III, gm. Laszki odnotowano wysoki, sięgający prawie 45% udział domieszki samego tłuczni ceramicznego (W. Poradyło 1999, s. 28). Prawie równie często występował tam jednak tłuczeń ceramiczny razem z kamiennym. Bliżej nieokreślona procentowo dominacja domieszki tłuczni kamiennego i ceramicznego charakteryzuje też ceramikę z osady na stan. 5 w Białobrzegach, gm. loco (S. Czopek 1997, s. 65). Warto zaznaczyć, że w ceramice grupy tarnobrzeskiej z Trójczyc w ogóle nie stwierdzono domieszki czarnego tłuczni kamiennego, która uchodzi za typową dla karpackiej strefy tego ugrupowania kulturowego⁴.

⁴ Domieszka czarnego tłuczni kamiennego występuje natomiast w ceramice kultury mierzanowickiej z Trójczyc.

stan. 1.

al
%
59,38
14,06
12,50
6,25
2,34
3,91
0,78
0,78
100

ury po-
naczyń
wnych.
e trady-
powała
bmaży-

n stano-
I; 1997,
żyć wy-
się ona
ki o po-
wnętrz-

oraz ich
ze cera-
decydo-
któremu
go zbio-
mienny
tomiałst
samego
(6,25%

dzające
isk gru-
991, ta-
, tabela
ki odno-
ki same-
Prawie
czny ra-
minacja
kteryzu-
m. loco
nice gru-
ono do-
za typo-
go⁴.

uje nato-

Naczyniem szczególnym w zbiorze ceramiki grupy tarnobrzeskiej z cmentarzyska w Trójczycach jest toczona na kole garncarskim misa o brzegu zagiętym do środka (tabl. XIV, 27). Została ona wyorana przez K. Nykiela, który przekazał ją do przemysłowego muzeum. Pojedynczy fragment tej misy odkryto w grobie 8 w trakcie już systematycznych badań wykopaliskowych, prowadzonych w roku 1967. Pozwala to dość dokładnie zlokalizować miejsce znalezienia naczynia na planie cmentarzyska.

Prezentowana misa została zaliczona do tzw. scyto-trackiej (szarej trackiej) ceramiki toczonej na kole (S. Czopek 1986, s. 127; J. Chochorowski 1989b, s. 558). Podobne misy wykonane na kole garncarskim znane są z inwentarzy kultury Vekerzug (J. Chochorowski 1985, s. 32–34, ryc. 1:1, 3; 1996, ryc. 2:12) oraz z materiałów ze wschodniej Słowacji (E. Mirošayová 1987, s. 123, tabl. V, 7, 9; XIII, 10) powszechnie wiązanych z grupą kusztanowicką. Dokładne analogie do naczynia z Trójczyc można wskazać m.in. na cmentarzysku w miejscowości Chotín w południowo-zachodniej Słowacji (M. Dušek 1966, tabl. XVIII, 6; XXVI, 1; XLV, 15). Znaleziska toczonych na kole ceramiki scyto-trackiej z południowo-wschodniej Polski datowane są na V–IV w. p.n.e. (S. Czopek 1986, s. 125–126), czy nawet na 2. połowę wieku V p.n.e. (S. Czopek 1995, s. 117).

W zbiorze ceramiki lepionej ręcznie można wyróżnić naczynia wazowate, garnki, misy, naczynia na pustej nóżce, czerpaki i kubki, gliniane placki (talerze) oraz zapewne pokrywki.

Naczynia wazowate

Najprawdopodobniej aż w 54 grobach na cmentarzysku w Trójczycach odkryto naczynia wazowate lub ich fragmenty. Niestety, w większości były to nieliczne i niecharakterystyczne fragmenty partii przydennych bądź załomów. Tylko około 20 naczyń wazowatych można było poddać analizie typologiczno-chronologicznej. Ułamki waz występowały też w rozproszeniu poza grobami, w warstwie czarnej ziemi.

Najliczniejszą grupę wśród naczyń wazowatych z cmentarzyska w Trójczycach tworzą niezdobione, dwustożkowate wazy o dość ostrym załomie brzuśca (tabl. II, 2; III, 5; V, 7; VII, 1; VIII, 1; XIII, 9 i zapewne też tabl. XI, 3). Góra naczyń jest nieco wklęsła, natomiast ich dół stożkowaty lub częściej nieznacznie uwypuklony na zewnątrz. Naczynie z grobu 95 (tabl. VIII, 1) posiada wyraźnie wyodrębnione dno. W dwóch przypadkach (tabl. VIII, 1; XI, 3) powierzchnia zewnętrzna poniżej załomu brzuśca jest szorstka lub chropowata, a na popielnicy z grobu 73 (tabl. V, 7) zauważalne są ślady skosnego obmazywania palcami. Większość z waz zachowana jest fragmentarycznie, co utrudnia m.in. dokładne określenie ich proporcji. Wydaje się jednak, że średnice brzuśców są nieco większe lub zbliżone do wysokości naczyń. Wyjątkiem jest bardziej smukłe naczynie z grobu 28 (tabl. II, 2).

Niezdobione, dwustożkowate naczynia wazowate o ostrym załomie brzuśca znane są z wielu cmentarzysk grupy tarnobrzeskiej (H. Róžańska 1962, tabl. LXXVI, 8; LXXXIV, 12; E. Szarek-Waszkowska 1975, tabl. II, 8; IX, 1; K. Moskwa 1984, tabl. II, 1; M. Gedl 1994, tabl. XXXV, 4; LXVII, 4; XCVII, 19; XCIX, 17; C, 4; CX, 6; S. Czopek 1996a, tabl.

XXVI, 1). Przytoczone analogie potwierdzają pogląd, że są to formy występujące przez cały okres rozwoju grupy tarnobrzeskiej (K. Moskwa 1984, s. 46; M. Gedl 1994, s. 24–25; S. Czopek 1996a, s. 38).

Do zaprezentowanych powyżej waz ściśle nawiązuje kształtem dwustożkowata popielnica z grobu 75 (tabl. VI, 6). Jest ona zdobiona czterema guzkami umieszczonymi na podkreślonym załomie brzuśca. Brak partii brzegowej uniemożliwia dokładne rozpoznanie formy naczynia. Z pewną ostrożnością można tu jednak wskazać podobne kształtem i zdobieniem wazy z cmentarzyska w Wierzawicach, gm. Leżajsk, stan. 4 (K. Moskwa 1984, tabl. I, 6), Wietlinie III, gm. Laszki (A. Kostek 1991, tabl. VIII, 5) i Grodzisku Dolnym, gm. loco, stan. 1 (S. Czopek 1996a, tabl. XXIX, 1). Na podstawie datowania cmentarzysk, na których wystąpiły, można sądzić, że są to formy długotrwałe, nie mające większego znaczenia dla ustaleń chronologicznych.

Nieco odmienny typ reprezentują niezdobione wazy dwustożkowate o łagodnym załomie brzuśca. Znamy je z trzech grobów (tabl. II, 5; IV, 1; X, 3). Być może należałoby zaliczyć tu także fragmenty dalszych naczyń (tabl. XI, 1; XIII, 11). Wymienione wazy różnią się między sobą proporcjami. Naczynie z grobu 129 (tabl. X, 3) w porównaniu z dwoma pozostałymi jest bardziej przysadziste i posiada nisko umieszczony załom brzuśca, czym upodabnia się z kolei do popielnicy z grobu 44 (tabl. IV, 1). Trzecia waza ma załom około połowy wysokości naczynia (tabl. II, 5).

Na cmentarzysku w Bachórze-Chodorówce, gm. Dynów dwustożkowate wazy o łagodnym załomie brzuśca występują głównie wśród materiałów najstarszych, ale niektóre z nich mogą pochodzić nawet z wczesnej epoki żelaza (M. Gedl 1994, s. 25). Dotyczy to zwłaszcza okazów o wydłużonej górnej części oraz posiadających łukowate wcięcia w krawędzi. Dalszych analogii do tej grupy naczyń dostarczają cmentarzyska z późnej fazy grupy tarnobrzeskiej, m.in. z Sieniawy-Pigan, gm. Sieniawa (H. Róžańska 1962, tabl. LXXXI, 3), Krzemienicy, gm. Tuszów Narodowy (E. Szarek-Waszkowska 1975, tabl. XV, 6) i Wietlina III, gm. Laszki (A. Kostek 1991, tabl. VII, 5; VIII, 6). Dwustożkowate wazy o łagodnym załomie brzuśca nie są więc formami o precyzyjnej chronologii, choć w odniesieniu do egzemplarzy z Trójczyc najpewniej trzeba brać pod uwagę datowanie na wczesną epokę żelaza.

Do waz dwustożkowatych należy zapewne zaliczyć również popielnicę z grobu 159 (tabl. XI, 7). Zły stan zachowania naczynia uniemożliwia dokładne określenie jego formy i podanie bliższych analogii. Od pozostałych naczyń odróżnia go bardziej pionowo ustawiona górna partia brzuśca.

Osobną grupę tworzą dwie fragmentarycznie zachowane wazy z grobu 30 i 80 (tabl. II, 3; VI, 5). Są to naczynia wazowate o silnie zaokrąglonych, wręcz baniastych brzuścach i słabo wyodrębnionych, stożkowatych szyjkach. Załomy brzuśców zdobione są dużymi, płaskimi guzami lub guzkami z zagłębieniami pośrodku. Naczynie z grobu 80 posiada łukowate wcięcia w krawędzi.

Opisane naczynia należą do grupy szeroko rozpowszechnionych w kulturze łużyckiej i długotrwałych waz o zaokrąglonych brzuścach oraz wyodrębnionych, najczęściej stożko-

watych szyjkach. W grupie tarnobrzeskiej formy tego typu występują zarówno w zespolach z epoki brązu, jak i, chyba zresztą częściej, z wczesnej epoki żelaza (K. Moskwa 1976, s. 68–70; M. Gedl 1994, s. 26). Dobrych analogii do naczyń z Trójczyc dostarczają cmentarzyska w Bachórze-Chodorówce, gm. Dynów (M. Gedl 1994, tabl. XXIV, 1; XLVI, 5), Kopkach, gm. Rudnik, stan. 3 (W. Poradyło 1995, tabl. IX, 2) i w Trzęsówce, gm. Cmolas (K. Moskwa 1971, tabl. I, 6; VIII, 6; X, 10; XV, 5; XXXVI, 4; XXXIX, 2).

Nieco zbliżona kształtem do omówionych powyżej waz jest popielnica z grobu 16 (tabl. I, 12). Ma ona zaokrąglony brzusiec oraz krótką, stożkową szyjkę. Identyczne naczynia odkryto w grobie 4 na cmentarzysku w Jasionce koło Rzeszowa (K. Moskwa 1973a, tabl. I, 6) oraz w Stróży, gm. Rudnik (W. Poradyło 1995, tabl. XV, 2). To ostatnie zdobione jest guzami i bogatą kompozycją ornamentu pseudosznurowego. Mimo że naczynia tego rodzaju nie stanowią wyznaczników chronologicznych, to przytoczone analogie skłaniają ku datowaniu ich raczej na wczesną epokę żelaza.

Formą szczególną wśród naczyń wazowatych z Trójczyc jest popielnica z grobu 101 (tabl. IX, 1). Jest to waza o dwustożkowatym brzuscu i rozchylonym na zewnątrz wylewie, zdobiona w górnej partii szyjki trzema poziomymi zgrubieniami a na załomie brzuśca parą symetrycznie rozmieszczonych, krótkich listewek z guzkami oraz dwoma dalszymi guzkami między listewkami.

Identyczne pod względem kształtu, tylko że niezdobione naczynie pochodzi z grobu 186 z cmentarzyska w Kłyżowie, gm. Pysznica (S. Czopek 1996b, ryc. 4, a). Poza nim trudno w grupie tarnobrzeskiej wskazać analogie do popielnicy z Trójczyc. Bardzo podobną kształtem i ornamentyką wazę publikuje w swojej monografii grupy zachodniopodolskiej T. Sulimirski (1936, tabl. XV, 4; s. 84). Zdobione guzkami, jak i pozbawione dekoracji naczynia o dwustożkowatych brzuścach i rozchylonych wylewach znane są z południowo-zachodniej (M. Dušek 1966, tabl. XXXVII, 28; XLII, 13) i południowo-wschodniej Słowacji (E. Miroššayová 1987, tabl. IX, 11; XIII, 5). Występują tam wśród materiałów scytyjskich, reprezentując jednak miejscową tradycję. Z wazami o analogicznych formach mamy też do czynienia w ceramice geto-dackiej (I. H. Crișan 1969, tabl. CXVI, 1; CXVII, 3, 4).

Popielnica z grobu 101 reprezentuje formę o zdecydowanie południowych nawiązaniach, zasadniczo obcą dla środowiska grupy tarnobrzeskiej. Trzeba ją datować na wczesną epokę żelaza. Za chronologią taką przemawia też obecność w grobie misy o brzegu zagiętym do środka (tabl. VIII, 9).

Osobny typ tworzą dwa naczynia o baniastych brzuścach (tabl. IV, 2; VI, 4). Jedno z nich, nie mające zachowanego brzegu, posiada charakterystycznie załamaną górną partię brzuśca (tabl. VI, 4). Dla drugiego (tabl. IV, 2) można wskazać mniej lub bardziej wierne analogie na cmentarzyskach w Trzęsówce, gm. Cmolas (K. Moskwa 1971, tabl. V, 1; XXVII, 6; XXXVII, 6), Kopkach, gm. Rudnik, stan. 3 (W. Poradyło 1995, tabl. VIII, 9) i w Grodzisku Dolnym, gm. loco, stan. 1 (S. Czopek 1996a, tabl. XXVII, 6). Obydwa naczynia nie mają większego znaczenia dla ustaleń chronologicznych.

Z cmentarzyska w Trójczycach znane są ponadto bardzo fragmentarycznie zachowane naczynia wazowate o zaokrą-

głych brzuścach (tabl. VII, 8; VIII, 2; IX, 10; X, 5, 12; XI, 8; XIV, 9). Jak się wydaje, przynajmniej część z nich (tabl. VII, 8; X, 12) ma niewyodrębnione szyjki. Trudno jednak dokładnie rozpoznać ich formy, a tym samym poddać analizie typologiczno-chronologicznej.

Garnki

Wśród garnków najliczniejsze są egzemplarze, które ogólnie można określić jako jajowate. Niestety, tylko jeden z nich, pełniący funkcję popielnicy w grobie 61 (tabl. V, 1), zachowany jest niemal w całości. Pozostałe rekonstruowano na podstawie niezbyt licznych fragmentów. Niemniej ich zaklasyfikowanie tutaj nie powinno budzić wątpliwości.

Garnki jajowate z cmentarzyska w Trójczycach można podzielić na dwie grupy: z dziurkami pod krawędzią wylewu oraz bez dziurek.

Pierwsza grupa reprezentowana jest przez trzy naczynia, pochodzące z grobów 41, 86 i 95 (tabl. III, 4; VII, 2, 14). Żadne z nich nie ma zachowanej partii przydennej. Dwa garnki zdobione były guzkami w górnej partii brzuśca (tabl. VII, 2, 14). Trzeci, umieszczoną poniżej rzędu dziurek, poziomą listwą plastyczną z dołkami palcowymi (tabl. III, 4). Powierzchnia zewnętrzna naczyń jest gładka (tabl. VII, 2), nierówna (tabl. III, 4) lub silnie szorstka (tabl. VII, 14). Zapewne z garnków jajowatych, zaopatrzonych w rząd dziurek pod krawędzią wylewu i o chropowatych lub szorstkich powierzchniach zewnętrznych pochodzą dalsze fragmenty brzegowe, odkryte luźno na cmentarzysku (tabl. XII, 6, 7, 29, 35; XIII, 1, 20, 23; XIV, 2, 11, 22). Ostatni z nich (tabl. XIV, 22) zdobiony jest poziomą listwą plastyczną z dołkami palcowymi.

Przedstawione garnki mają liczne analogie na innych cmentarzyskach. Można tu wskazać podobne naczynia zdobione guzkami z Sieniawy-Pigan, gm. Sieniawa (H. Różańska 1962, tabl. LXXVII, 6), Trzęsówki, gm. Cmolas (K. Moskwa 1971, tabl. X, 7; XXII, 8) i Krzemienicy, gm. Tuszów Narodowy (E. Szarek-Waszkowska 1975, tabl. VI, 9; XIII, 6; XXI, 6). Z wymienionych stanowisk pochodzą też garnki z wysoko umieszczonymi, poziomymi listwami plastycznymi (K. Moskwa 1971, tabl. II, 1, 14; E. Szarek-Waszkowska 1975, tabl. IV, 8; V, 9; XII, 7; XIII, 8). W odróżnieniu od okazów z Trójczyc ich powierzchnie są zawsze szorstkie lub chropowate. Być może różnica ta spowodowana jest rodzajem używanej w Trójczycach domieszki schudzającej.

Garnki jajowate z dziurkami pod krawędzią wylewu, zdobione ornamentyką plastyczną uznawane są za typowy wyznacznik fazy późnej grupy tarnobrzeskiej (K. Moskwa 1976, s. 57, 103). S. Czopek (1989, s. 249) zasugerował nawet, że mogą one zajmować pozycję młodszą chronologicznie w obrębie tej fazy.

Dające się zrekonstruować, większe fragmenty garnków jajowatych bez dziurek pod krawędzią wystąpiły w trzech grobach (tabl. III, 6; V, 1; VII, 6). Niemal w całości jest zachowane naczynie z grobu 61 (tabl. V, 1). Od pozostałych odróżnia go ponadto obecność ornamentyki w postaci pojedynczego guzka, umieszczonego w górnej partii brzuśca. Powierzchnie zewnętrzne garnków są szorstkie, w jednym przypadku ze słabymi śladami obmazywania.

Podobne garnki jajowate o chropowatych powierzchniach zewnętrznych, nie posiadające dziurek pod krawędzią wylewu nie należą w zespołach grupy tarnobrzeskiej do rzadkości (K. Moskwa 1971, tabl. I, 4; XXII, 1; XXXVI, 8; J. Miśkiewicz, T. Węgrzynowicz 1974, tabl. II, 9; V, 12; X, 1; E. Szarek-Waszkowska 1975, tabl. IV, 9; XIV, 1; XV, 9; XIX, 9). Na ogół okazy z Trójczyc charakteryzują się nieco smuklejszymi proporcjami niż większość z przytoczonych analogii. W grupie tarnobrzeskiej garnki tego typu należy datować przede wszystkim na wczesną epokę żelaza, choć niewykluczone, że sporadycznie mogły się pojawiać już u schyłku epoki brązu.

Drugą grupę tworzą garnki o tulipanowatej formie. Posiadają jajowate brzusce i rozchylone na zewnątrz brzegi. W odróżnieniu od klasycznych garnków esowatych nie mają przewężonych szyjek. Zaliczono tu trzy fragmentarycznie zachowane naczynia (tabl. VI, 1; VIII, 3; XII, 14). Być może podobny kształt miała też zniszczona w górnej partii popielnica z grobu 27 (tabl. II, 1).

Dwa z nich zaopatrzone są w rząd dziurek pod krawędzią rozchylonego wylewu (tabl. VI, 1; VIII, 3). Pierwszy z wymienionych garnków zdobiony jest guzkiem, drugi umieszczoną pod wylewem poziomą, karbowaną listwą plastyczną.

W grupie tarnobrzeskiej trudno wskazać do nich dokładne analogie. Dostarczają ich dopiero materiały z południowo-wschodniej Lubelszczyzny (J. Niedźwiedź 1992, tabl. V, 1; VIII, 9). Tulipanowate garnki z dziurkami pod krawędzią, często zdobione wysoko umieszczoną listwą plastyczną są bardzo charakterystyczne dla zespołów grupy mogiliańskiej, którą datuje się na VII w. i początek VI w. p.n.e. (L. I. Krušel'nic'ka 1976, s. 74; ryc. 28:1, 2; s. 80). Warto zwrócić uwagę na duże rozmiary popielnicy z grobu 74, typowe właśnie dla Lubelszczyzny i grupy mogiliańskiej. Przedstawione garnki z Trójczyc mają więc wyraźne wschodnie nawiązania. Należy je datować na wczesną epokę żelaza – być może nawet na jej starszy odcinek.

Nie ma najlepszych analogii w grupie tarnobrzeskiej także trzeci z zaliczonych tu garnków (tabl. XII, 14). W odróżnieniu od dwóch pozostałych nie posiada dziurek pod krawędzią wylewu i jest zdobiony wysoko umieszczonym, niekształtnym guzkiem.

Zbliżony, aczkolwiek bardziej przysadzisty, garnek pochodzi z cmentarzyska w Chodaczowie, gm. Grodzisko Dolne (S. Czopek 1996a, tabl. IV, 2). Większej serii garnków tulipanowatych, najczęściej o szorstkich powierzchniach zewnętrznych, dostarczyło cmentarzysko w Bachórze-Chodorówce, gm. Dynów (M. Gedl 1994, s. 35, przypis 42). W przeciwieństwie do okazu z Chodaczowa żaden z nich nie jest zdobiony. Podobne garnki odkryto też na cmentarzysku w Wietlinie III, gm. Laszki (A. Kostek 1991, tabl. IV, 5; V, 1). Tulipanowate garnki, niekiedy ornamentowane guzkami pod rozchylonymi brzegami, znane są ponadto z datowanych na schyłek epoki brązu cmentarzysk w Vojnatynie na wschodniej Słowacji (V. Budinský-Krička 1976, tabl. II, 1; VIII, 8) i w Sopocie na zachodniej Ukrainie (L. I. Krušel'nic'ka 1979, tabl. IX, 2, 6).

W grupie tarnobrzeskiej naczynia takie próbuje się datować na młodszą epokę brązu (M. Gedl 1994, s. 35-36; S.

Czopek 1996a, s. 33). Jeden z garnków z Wietlina III zdobiony jest krótką, skośnie nalepioną listwą plastyczną (A. Kostek 1991, tabl. IV, 5), co sugeruje możliwość użytkowania tego typu naczyń również we wczesnej epoce żelaza.

Obok garnków tulipanowatych być może należałoby wyróżnić garnki o esowatym profilu, zdobione dziurkami pod krawędzią wylewu. Niestety, posiadamy tylko dwa niewielkie fragmenty brzegowe, które ewentualnie mogą pochodzić z takich naczyń (tabl. II, 12; X, 13). Jeden z nich zdobiony jest na brzuscu ukośną? listwą plastyczną z dolkami palcowymi (tabl. II, 12). W porównaniu z garnkami tulipanowatymi charakterystyczną cechą zaliczonych tu fragmentów jest wyraźne przewężenie szyjki naczynia. Jej średnica jest mniejsza od średnicy wylewu i brzuśca.

Garnki o esowatym profilu, zaopatrzone w rząd dziurek pod krawędzią wylewu nie są formą zbyt typową dla grupy tarnobrzeskiej. Pojedyncze okazy znane są z cmentarzysk w Manasterzu, gm. Wiązownica, stan. 7 (J. Chochorowski 1989a, tabl. IV, 7, 8) i w Wietlinie III, gm. Laszki (A. Kostek 1991, tabl. I, 1; XIII, 3; XIV, 2; XIX, 1). Ze względu na obecność dziurek pod krawędzią należy je datować na wczesną epokę żelaza (K. Moskwa 1976, s. 56-57).

Oddzielną grupę tworzą dwa naczynia garnkowate z grobów 97 i 115 (tabl. VIII, 5; IX, 8). Mają one podkreślony załom poprzez dookólną, poziomą listwę plastyczną, wyciągniętą z powierzchni naczynia. Brak partii brzegowych uniemożliwia precyzyjne określenie ich form. Być może do grupy tej należałoby zaliczyć także fragmenty naczynia z grobu 56 (tabl. IV, 8). Garnek z grobu 115 posiada wyraźnie wyodrębnione dno.

Obecność naczyń garnkowatych z dookólnymi listwami podkreślającymi załom stwierdzono głównie na cmentarzyskach późnej fazy grupy tarnobrzeskiej. Odkryto je m.in. na nekropolach w Sieniawie-Piganach, gm. Sieniawa (H. Różańska 1962, tabl. LXXXVI, 1, 3, 6; LXXXIV, 2, 5), Krzemienicy, gm. Tuszów Narodowy (E. Szarek-Waszkowska 1975, tabl. XVI, 11) i w Wietlinie III, gm. Laszki (A. Kostek 1991, tabl. V, 8). Obserwacje powyższe skłoniły K. Moskwę (1976, s. 61-62) do datowania tego typu garnków na okres halsztacki, czy nawet na jego schyłek. Trzeba jednak zauważyć, że bardzo podobne naczynie z poziomą listwą plastyczną, podkreślającą załom pochodzi z datowanego na wczesną fazę cmentarzyska w Grodzisku Dolnym, gm. loco, stan. 1 (S. Czopek 1996a, s. 67; tabl. XXVIII, 6).

Małocharakterystyczne fragmenty garnków stwierdzono także w innych grobach (m. in. tabl. I, 22; III, 3; IV, 11-12; V, 2, 9-10; VII, 12; VIII, 7, 8; X, 8). Wśród nich występowały garnki o obmazywanej palcami powierzchni zewnętrznej (tabl. I, 13, 24; III, 1; IV, 4). Na szczególną uwagę zasługują fragmenty bardzo dużego naczynia z grobu 35 (tabl. III, 1). Stan zachowania wymienionych naczyń uniemożliwia bliższe określenie ich form, a tym samym poddanie analizie typologiczno-chronologicznej.

Dość często garnki zdobione były poziomymi listwami plastycznymi z dolkami palcowymi (tabl. III, 3; IV, 11-12; VII, 12; X, 8). Pojedyncze fragmenty naczyń, zdobionych w analogiczny sposób, znaleziono też luźno rozproszone na cmentarzysku (tabl. XII, 19; XIII, 16-17, 19; XIV, 6, 17, 21). Garnki z ornamentem poziomej listwy plastycznej z dolkami

palcowymi są bardzo charakterystyczne dla zespołów późnej fazy grupy tarnobrzeskiej ze wschodniej części polskich Karpat (M. Gedl 1998b, s. 63–64). Występują też we wczesnej epoce żelaza w strefie karpackiej na zachód od zasięgu grupy tarnobrzeskiej (R. Madyda-Legutko 1995, s. 245, 247; ryc. 3; 4:1–4; 7:1–4, 6, 12; 8:1).

Misy

Misy z cmentarzyska w Trójczycach reprezentowane są przez trzy typy: profilowane, półkuliste i o brzegu zagiętym do środka.

Fragmenty zapewne brzuśców mis profilowanych odkryto w wypełnisku obiektu rowkowego (tabl. XII, 3) i luźno w warstwie (tabl. XIII, 24). Ze względu na brak pełnych profili trudno dokładnie określić ich formy.

Misy profilowane nie stanowią dobrych wyznaczników chronologicznych (K. Moskwa 1976, s. 76–77; M. Gedl 1994, s. 38). Najliczniej występowały w epoce brązu. Brak ich zupełnie na pochodzącym z późnej fazy cmentarzysku w Trzęsówce, gm. Cmolasy (K. Moskwa 1971). Być może pojedyncze ułamki mis profilowanych pochodzą natomiast z równie późno datowanej osady w Białobrzegach, gm. loco, stan. 5 (S. Czopek 1997, tabl. VI, 18; VIII, 12; XI, 2; s. 68).

Misy półkuliste reprezentowane są przez dwa niekompletnie zachowane naczynia z grobów 1 i 3 (tabl. I, 1, 3) oraz przez pojedyncze fragmenty znalezione luźno w warstwie (tabl. XIII, 18; XIV, 16).

W grupie tarnobrzeskiej misy półkuliste są formami szeroko rozpowszechnionymi i długotrwałymi (K. Moskwa 1973b, s. 13; 1976, s. 74–75). Nie mają więc większego znaczenia dla ustaleń chronologicznych.

Do mis półkulistych zbliżona jest kształtem głęboka misa stożkowata z grobu 92 (tabl. VII, 9). Także i w jej przypadku trudno sprecyzować datowanie.

Najliczniejsze są misy o brzegu zagiętym do środka (tabl. I, 9; VII, 11; VIII, 9; X, 1; XIV, 28). Dwie lepiej zachowane spośród nich mają wyodrębnione dna (tabl. VIII, 9; XIV, 28). Obok mis o wyraźnie zagiętym do środka brzegu występują też misy o prawie pionowo ustawionym brzegu lub minimalnie skierowanym do wnętrza (tabl. VII, 13; XII, 1, 12). Jedna z nich zdobiona jest na załomie guzkiem (tabl. XII, 12). Zapewne należy je traktować jako formy pośrednie od mis półkulistych.

Misy o brzegu zagiętym do środka są typowe dla materiałów późnej fazy grupy tarnobrzeskiej (K. Moskwa 1976, s. 75, 103; S. Czopek 1996a, s. 40). Na cmentarzysku w Bachórze-Chodorówce, gm. Dynów pojawiają się jednak już w zespołach datowanych na schyłek epoki brązu (M. Gedl 1994, s. 42–43).

Z grobu 130 pochodzi fragment misy o brzegu zagiętym do środka, ale o dwustożkowatym brzuścu z ostrym załomem (tabl. X, 2). Ułamek identycznego naczynia odkryto w Ulanowie, gm. loco (W. Poradyło 1995, tabl. XX, 4). Niewykluczone, że analogii do takich mis należałoby doszukiwać się w grupie mogiliańskiej lub na terenie środkowego Podnieprza (W. Poradyło 1995, s. 52).

Naczynia na pustej nóżce

W grobie 52 natrafiono na nieliczne fragmenty bliżej nieokreślonego naczynia na pustej nóżce (tabl. IV, 6). Fragment

pustej nóżki naczynia znaleziono też luźno w obrębie ćwiartki 13 (tabl. XIV, 1).

W grupie tarnobrzeskiej naczynia na pustych nóżkach znane są głównie z osad (M. Zeylandowa 1963, tabl. III, 8, 11; V, 10; VII, 4, 16; K. Moskwa 1976, ryc. 43, f; 74, g). Rzadziej spotyka się je na cmentarzyskach (K. Moskwa 1971, tabl. XV, 2; A. Kostek 1991, tabl. VI, 4; XIV, 5; XVIII, 11; M. Gedl 1994, tabl. IV, 1; XXX, 14). Mimo że występują w kulturze łużyckiej w ciągu całego jej rozwoju, to najprawdopodobniej w grupie tarnobrzeskiej większość z nich pochodzi z wczesnej epoki żelaza (K. Moskwa 1976, s. 78).

Czerpaki i kubki

Do grupy czerpaków (kubków?) zaliczono dwa naczynia (tabl. XII, 31; XIV, 29). Czerpakiem była też zapewne fragmentarycznie zachowana popielnica z grobu 170 (tabl. XI, 12). Są to formy mieszczące się w szeroko pojmowanej grupie czerpaków profilowanych. Wszystkie mają ostry lub podkreślony załom brzuśca oraz nie wyodrębnione szyjki. Czerpak z grobu 170 (tabl. XI, 12) ma wklęsłe do środka dno i załom zdobiony guzkami.

Czerpaki profilowane występują we wszystkich fazach rozwojowych grupy tarnobrzeskiej (K. Moskwa 1976, s. 80–81; M. Gedl 1994, s. 44).

Osobnego omówienia wymaga beczułkowaty kubek z taśmowatym uchem łączącym ścięciem krawędź z wysoko umieszczonym załomem brzuśca (tabl. I, 5). Pełnił on funkcję popielnicy w grobie 4. Kubek publikowany był jako naczynie kultury przeworskiej. Za jego przynależnością do grupy tarnobrzeskiej może przemawiać nie tylko jego forma, ale też towarzysząca mu przystawka (tabl. I, 4).

W grupie tarnobrzeskiej, może z wyjątkiem fragmentarycznie zachowanego kubka z osady w Turbi, gm. Zaleszany (M. Zeylandowa 1963, tabl. VIII, 15), trudno wskazać wierne analogie do naczynia z Trójczyc. Dostarczają ich dopiero materiały z terenu Wielkopolski (D. Durczewski, W. Śmigielski 1965, tabl. 2:15; 18:34; 1966, tabl. 18:4; 19:8; 37:14).

Gliniane placki

W pięciu grobach stwierdzono większe fragmenty placków glinianych (tabl. V, 8; VI, 2; VIII, 4; X, 6; XI, 5). W co najmniej dwóch z nich (groby 73 i 134) układ zalegania naczyń sugerował, że pierwotnie nakrywały popielnicę. Pojedyncze fragmenty placków znaleziono ponadto w dwóch kolejnych grobach (tabl. X, 9–10). Dalsze ułamki pochodzą z obiektu rowkowego (tabl. XII, 8, 10, 18) oraz z warstwy (tabl. XIII, 13; XIV, 15). Powierzchnie placków mogą być z obydwu stron gładkie lub szorstkie, względnie z jednej gładkie a z drugiej szorstkie. Niemal w całości zachowany placek z grobu 73 zdobiony był z jednej strony odciskami plecionki (tabl. V, 8). W dwóch innych przypadkach placki zaopatrzone w nieregularnie rozmieszczone i przebite na wylot dziurki (tabl. XI, 5; XIV, 15).

W grupie tarnobrzeskiej fragmenty glinianych placków znane są głównie z osad (K. Moskwa 1976, s. 82; W. Błajer 1984, tabl. I, 12–19; J. Podgórska-Czopek, S. Czopek 1991, tabl. III, 3–7, 9, 12–14; S. Czopek 1997, s. 69). Pojedyncze

okazy znajdowano też na cmentarzyskach (H. Różańska 1962, tabl. LXXIV, 13; LXXVII, 3; LXXXIV, 15; K. Moskwa 1962, tabl. LXIV, 8; LXV, 2; S. Lewandowski 1979, tabl. IV, e; M. Gedl 1994, tabl. LXXII, 1; S. Czopek 1996a, tabl. I, 12; A. Kostek 1991, tabl. IV, 6; XVII, 11; M. Gedl 1998a, ryc. 11:7). Można wśród nich wskazać zarówno okazy z odciskami plecionki, jak i z dziurkami.

Upowszechnienie placków glinianych w grupie tarnobrzeskiej nastąpiło we wczesnej epoce żelaza (J. Podgórska-Czopek, S. Czopek 1991, s. 101; S. Czopek 1997, s. 69). Występowały jednak też z materiałami fazy wczesnej i środkowej (S. Czopek 1994, s. 32–42).

OBRZĄDEK POGRZEBOWY

Na cmentarzysku w Trójczycach przebadano łącznie 171 grobów ciałopalnych, z których 41 to pochówki kultury przeworskiej. Jedyne odkryte na stanowisku grób szkieletowy należy datować na wczesny okres rzymski. Prawie wszystkie pochówki ciałopalne były bardzo silnie zniszczone. Niewiele można więc powiedzieć na temat obrządku pogrzebowego.

Z ogólnej liczby 130 grobów uwzględnionych w niniejszym opracowaniu 15 to groby określone jako przemieszane⁵. Były to skupienia nielicznych przepalonych kości oraz skorup pochodzących z różnych naczyń. Należy je interpretować jako przemieszane pozostałości po silnie zniszczonych i rozwleczonych grobach ciałopalnych. Podobny charakter miały wyróżniane w trakcie badań skupienia skorup i przepalonych kości, oznaczane kolejnymi literami alfabetu w obrębie poszczególnych ćwiartek. Być może do grobów przemieszanych należałoby zaliczyć też 5 kolejnych pochówków⁶.

Wśród grobów grupy tarnobrzeskiej z Trójczyc najliczniejsze są pochówki popielnicowe. Łącznie można uznać za takie aż 92 groby. Ze względu na stopień zniszczenia 32 z nich to jednak tylko domniemane groby popielnicowe (w części materiałowej określano je jako groby ciałopalne silnie zniszczone, popielnicowe?). Funkcję popielnic najczęściej pełniły naczynia wazowate. Nieco rzadziej wykorzystywano w tym celu garnki. Wyjątkiem jest grób 4, w którym popielnicą był kubek oraz grób 170, gdzie spalone szczątki zmarłego umieszczono najprawdopodobniej wewnątrz czerpaka. W grobie 52 za popielnicę służyło zapewne naczynie na puste nóżce.

W inwentarzach kilku grobów (m. in. groby: 86, 95, 96 i 129) znalazły się liczniejsze fragmenty dwóch większych naczyń. Niewykluczone, że może tu chodzić o umieszczone blisko siebie dwie popielnice. W przypadku grobu 96 sugerowano możliwość wkopania młodszego pochówka (gamek tulipanowaty) w starszy (naczynie wazowate). Z kolei grób 129 wydaje się być przykładem wtórnego przemieszania pochówków. Najpewniej zalegał bowiem, jak większość grobów z obiektu rowkowego (A. Koperski 1973, s. 91; 1975b,

⁵ Groby: 18, 36, 50, 57, 58, 71, 81, 82, 83, 86, 94, 127, 140, 146, 158.

⁶ Groby: 23, 98, 120, 135, 136.

Pokrywki

Z grobu 32 pochodzi niezłe zachowane, płytkie naczynie o niskich, pionowych ściankach bocznych (tabl. II, 4). Przymuszczać należy, że była to pokrywka popielnicy. Pojedyncze fragmenty, zapewne z tego typu naczyń, znaleziono też luźno rozproszone na cmentarzysku (tabl. XIII, 15; XIV, 13).

Analogiczne pokrywki stwierdzono na cmentarzysku w Wietlinie III, gm. Laszki (A. Kostek 1991, tabl. XVI, 2, 6; XX, 2).

Być może fragment pokrywki odkryto również w grobie 121 (tabl. IX, 12).

s. 67–68), na złóżu wtórnym. Warto dodać, że w inwentarzach wielu grobów znajdują się pojedyncze fragmenty z innych naczyń. Najprawdopodobniej dostały się tam w sposób przypadkowy, wskutek silnego zniszczenia cmentarzyska i rozwleczenia innych pochówków. W grobie 35 obok partii przydennej naczynia wazowatego występowały fragmenty brzuśca dużego garnka jajowatego. Niestety nic nie wiadomo o układzie, w jakim zalegały te naczynia. Uwaga powyższa dotyczy również grobu 92, w którym znaleziono fragmentarycznie zachowaną, głęboką misę stożkową oraz partię przydennej drugiego naczynia – popielnicy? W grobie 101 wypełnioną przepalonymi kośćmi wazę nakrywała misa. Nie można wykluczyć, że w niektórych grobach misy mogły też pełnić funkcję popielnic (ewentualnie groby 1, 3 i 8). Przynajmniej w trzech przypadkach (groby: 73, 97 i 134) otwór popielnicy nakryto glinianym plackiem. Nieliczne lub pojedyncze fragmenty placków i mis stwierdzono także w innych grobach. Może to sugerować, że zwyczaj nakrywania popielnic był w Trójczycach zjawiskiem dość częstym. Oryginalną formą jest pokrywka z grobu 32.

Drugą kategorię grobów grupy tarnobrzeskiej z cmentarzyska w Trójczycach stanowiły pochówki bezpopielnicowe⁷. Jest wysoce prawdopodobne, że w rzeczywistości było ich na cmentarzysku nieco mniej. Niektóre z nich mogły być bowiem resztkami po zniszczonych i rozwleczonych grobach popielnicowych. W żadnym grobie nie udało się uchwycić zarysu jamy grobowej. Na ogół były to dość zwarte skupienia przepalonych kości i niekiedy pojedynczych okruchów ceramiki, zajmujące przestrzeń o średnicy od 15 do 25 cm.

Siedem grobów⁸ przebadanych w pierwszym sezonie wykopalisk zaprezentowano zgodnie z wcześniejszą publikacją. Być może należałoby jednak wprowadzić pewne korekty względem podanych tam określeń.

15 grobów grupy tarnobrzeskiej odkryto w obrębie zasy-piska obiektu rowkowego⁹. Były wśród nich zarówno groby

⁷ Groby: 20, 26, 31, 33, 45, 47, 70 oraz zapewne 62, 77, 143 i 144.

⁸ Groby: 1–3, 5–8, 11.

⁹ Groby: 32, 38, 43, 46, 47, 48, 62, 72, 75, 76, 77, 100, 115, 129, 130. Ponadto w obrębie obiektu rowkowego znaleziono górną partię popielnicy ze zlokalizowanego już poza obiektem grobu 74.

popielnicowe, jak i bezpopielnicowe. Wszystkie znajdowały się zapewne na złożu wtórnym (A. Koperski 1973, s. 91; 1975b, s. 67–68). Miały formę silnie rozwleczonych – nawet na długości 70 cm – skupisk przepalonych kości i fragmentów zniszczonych naczyń. W grobach z obiektu rowkowego, częściej niż w pozostałych pochówkach, zachowały się partie brzegowe naczyń.

Zmarłych wyposażano w drobne ozdoby jak szpile (groby: 3, 11, 44, 73, 83) bądź skręty (groby: 77, 82), względnie w żelazne noże (groby: 67, 102, 122). Wewnątrz popielnicy z grobu 159 natrafiono na gliniany przęślik. Duża ilość znalezionych luźno na cmentarzysku przęślików może wskazywać, że wkładano je do grobów częściej. Wyjątkowo bogato wyposażony był grób 102. W środku popielnicy znajdowały się trzy brązowe grociki strzał typu scytyjskiego, fragmentarycznie zachowany nóż oraz krzemień bez śladów intencjonalnej obróbki.

Jeszcze rzadziej niż metalowe przedmioty wkładano do popielnic dodatkowe małe naczynia. Stwierdzono je tylko w grobie 4 i 55 oraz być może w grobie 84. Niewielka ilość znalezionych luźno na cmentarzysku czerpaków i małych naczyń zdaje się potwierdzać, że zwyczaj wyposażania zmarłych w dodatkowe naczynia – przystawki nie był w Trójczycach zbyt rozpowszechniony.

Poszczególne pochówki zawierały niejednakową ilość przepalonych kości. W niektórych grobach było ich zaledwie kilka. Z reguły znajdowały się wewnątrz popielnicy oraz wokół niej. W trzech grobach (102, 117, 129) przepalone kości przemieszane były z drobnymi węgielkami drzewnymi.

Najczęściej groby grupy tarnobrzesckiej odkrywano na głębokości od 20 do około 35 cm (82,31% pochówków). Dopiero na głębokości 40 cm pojawiły się zarysy zaledwie 9 grobów, z których sześć zlokalizowanych było w obrębie obiektu rowkowego. Grób 33 zalegał na głębokości 45–50 cm, a kolejne 8 pochówków z obiektu rowkowego na głębokości od 50 do 75 cm. Zarysy pięciu grobów uchwycono na głębokości mniejszej niż 20 cm. Wszystkie groby występowały w warstwie czarnej ziemi i w przeciwieństwie do pochówków kultury przeworskiej nie stwierdzono wkopywania ich w całość.

Ze względu na niewielki zakres przeprowadzonych badań w porównaniu z powierzchnią całego cmentarzyska nieźmiernie trudno ocenić jego wielkość. Wydaje się, że zdołano uchwycić tylko południową i północną granicę nekropoli. W wymienionym kierunku groby rozrzucone były na długości co najmniej 65 m. Z całą pewnością cmentarzysko kontynuowało się w kierunku wschodnim. Rozrzut grobów w zachodniej części przebadanego terenu sugeruje, że i tam można się spodziewać dalszych pochówków.

Zdecydowaną większość grobów odkryto w południowej części cmentarzyska (ryc. 2). Pochówki występowały tam w kilku skupieniach, z których żadne nie zostało jednak przebadane w całości. Trudno więc określić ich wielkość i wewnętrzne rozplanowanie. Bliższą charakterystykę poszczególnych skupisk zamieszczono w części poświęconej chronologii cmentarzyska. Nieliczne groby występowały w rozproszeniu poza skupieniami.

CHRONOLOGIA

Podsumowując analizę materiałów z cmentarzyska w Trójczycach, należy stwierdzić, że większość zaprezentowanych zabytków jest charakterystyczna wyłącznie dla późnej fazy grupy tarnobrzesckiej. Dotyczy to przede wszystkim żelaznych szpil i noży, garnków jajowatych z dziurkami pod krawędzią wylewu, często zdobionych ornamentem plastycznym (listwy z dołkami palcowymi, guzki) oraz mis o brzegu zagiętym do środka. Podobnie muszą też być datowane garnki o tulipanowatej formie z dziurkami pod krawędzią rozchylonego brzegu. Szczególnie interesująca jest tu popielnica z grobu 74 (tabl. VI, 1). Analogiczne pod względem formy i rozmiarów garnki znane są bowiem z południowo-wschodniej Lubelszczyzny i grupy mogiliańskiej. Sugerując się chronologią grupy mogiliańskiej, można datować wymienione naczynie z Trójczyc na VII i początek VI w. p.n.e.

Typowe dla późnej fazy grupy tarnobrzesckiej są ponadto zabytki scytyjskie i tracko-scytyjskie. W Trójczycach należy do nich zaliczyć brązowy kolczyk (tabl. XIV, 25), brązowe, trójskrzydłkowate grociki strzał (tabl. IX, 2–4), wykonaną na kole garncarskim misę (tabl. XIV, 27) oraz wazę o dwustożkowatym brzuścu i rozchylonym brzegu (tabl. IX, 1). Z wyjątkiem kolczyka pozostałe z wymienionych zabytków trzeba traktować jako przejaw kontaktów ze scyto-trackimi ugrupowaniami kulturowymi z Kotliny Karpackiej. Można je datować na V–IV w. p.n.e. Mniej wyraźne w materiale

z Trójczyc są oddziaływania „scytyjskie” idące ze wschodu i południowego wschodu (wspomniany kolczyk, garnki tulipanowate i esowate z dziurkami pod krawędzią wylewu).

Na cmentarzysku w Trójczycach występowały wreszcie zabytki o mniej precyzyjnym datowaniu, które mogły pozostać w użytkowaniu zarówno w epoce brązu, jak i we wczesnej epoce żelaza (brązowe szpile, większość naczyń wazowatych, misy półkuliste i profilowane, czerpaki). Brak jednak form, których chronologię trzeba by było zawęzić do epoki brązu. Znamienny jest fakt, że na ceramice z Trójczyc w ogóle nie stwierdzono zdobnictwa w formie rytých grup kresek lub linii bądź ich kompozycji. Bardzo często występowały natomiast listwy plastyczne z dołkami palcowymi, które uchodzą za typowe dla datowanych na wczesną epokę żelaza zespołów z obszaru polskich Karpat. Niewielki jest też udział naczyń o powierzchniach zewnętrznych czarnych a wewnętrznych brunatnych. Liczne występowanie ceramiki o takich cechach technologicznych ma charakteryzować materiały grupy tarnobrzesckiej ze schyłku epoki brązu.

Za datowaniem cmentarzyska w Trójczycach na wczesną epokę żelaza może przemawiać również frekwencja niektórych form naczyń. Przykładowo można tu podać znaczną ilość placków glinianych oraz zdobionych plastycznie garnków, czy też sporadyczne występowanie mis profilowanych.

Pewne wydaje się więc datowanie cmentarzyska w Trójczycach na III fazę rozwojową grupy tarnobrzesckiej, czyli najogólniej na wczesną epokę żelaza.

Nieco uwagi należy poświęcić rozplanowaniu cmentarzyska w Trójczycach. Wyraźnie wyodrębnia się jego południowa strefa, gdzie większość grobów występowała w kilku (5–6), mniej lub bardziej zwartych skupieniach. W północnej, znacznie gorzej przebadanej części cmentarzyska, odkryto tylko pojedyncze groby. Na przestrzeni 2,5 ara zarejestrowano tam zaledwie 9–10 grobów grupy tarnobrzesckiej. Aż trzy z nich, o ile wliczyć pochodzącą zapewne z grobu 8 toczoną na kole misę, zawierały zabytki o charakterze scyto-trackim (groby 8, 101 i 102). W dwóch kolejnych grobach znaleziono żelazne szpile a w obrębie ćwiartki 5 luźno żelazny nóż. Choć, jak wspomniano, stan przebadania północnej części cmentarzyska nie jest zadawalający, to niewykluczone, że mamy tu do czynienia ze strefą rozproszonych i na ogół dość bogato wyposażonych grobów. W oparciu o występujące zabytki scyto-trackie użytkowanie tej części cmentarzyska można odnosić do okresu V–IV w. p.n.e.

Dość ciekawie prezentuje się również południowa strefa cmentarzyska w Trójczycach. W obrębie wyróżnionych skupień pochówków można bowiem dostrzec pewne różnice w zakresie występujących tam form naczyń oraz ich cech technologicznych. Niestety, ze względu na stopień zniszczenia cmentarzyska oraz brak w całości przebadanych zgrupowań grobów, przedstawione poniżej wnioski mogą być niepełne.

Na pewno nie zostały w całości rozpoznane dwa skupienia wysunięte najdalej na południe – zlokalizowane w obrębie ćwiartki 38 oraz 33. W obydwu zgrupowaniach za popielnice służyły prawie wyłącznie naczynia wazowate. Pojedyncze fragmenty garnków znajdowano tylko luźno w warstwie (tabl. XIV, 14, 17) lub w grobie przemieszonym (grób 135 – tabl. X, 8). W skupieniu z ćw. 38 dominowały naczynia o powierzchni zewnętrznej szarobrunatnej a wewnętrznej czarnej. Naczynia o powierzchniach obustronnie szarobrunatnych częściej występowały z kolei w skupieniu z ćwiartki 33. W obydwu nie stwierdzono natomiast naczyń o powierzchniach obustronnie czarnych lub na zewnątrz czarnych a wewnątrz szarobrunatnych. Tylko w jednym grobie (159) odnotowano wyposażenie, którym był gliniany przęślik. W obrębie ćwiartki 33 znaleziono ślimacznicowato zwiniętą tarczkę brązową (tabl. XIV, 10).

Dwa kolejne skupienia grobów – w obrębie ćwiartek 13 i 26 oraz w obrębie ćwiartek 10 i 11 – były bardzo silnie zniszczone. Pierwsze z nich grupowało najwięcej grobów. Zapewne ich pierwotna liczba była jeszcze większa. Wskazują na to liczne groby przemieszane, skupienia ceramiki i przepalonych kości oraz groby, w których inwentarzach znajdują się liczniejsze fragmenty z dwóch naczyń. Można przypuszczać, że popielnice były tu ustawiane bardzo blisko siebie. Obydwa skupienia najprawdopodobniej kontynuowały się w kierunku wschodnim. Wydaje się jednak, że nie przebadane pozostały tylko niewielkie ich fragmenty. W obydwu skupieniach jako popielnic używano zarówno naczyń wazowatych, jak i prawie równie często garnków. Zdecydowanie przeważały naczynia o powierzchniach obustronnie szarobrunatnych przy w zasadzie minimalnym udziale trzech pozostałych grup technologicznych. W grobie 83 znaleziono żelazną szpilę a w grobie 122 fragment żelaznego noża.

Ostatnie, najdalej wysunięte na północ skupienie (ćwiartki 7, 8, 11 i 12) było najmniej zwarte, a jego wyróżnienie może budzić pewne wątpliwości. Niewykluczone bowiem, że należałoby go potraktować jako dwa oddzielne zgrupowania. Groby występowały tu pojedynczo lub w małych skupieniach po dwa lub trzy. Wyjątkiem jest koncentracja grobów przy północnym narożniku obiektu rowkowego, licząca 12 grobów. W porównaniu z dwoma poprzednio omówionymi skupieniami trzeba tu odnotować większą ilość pochówków bezpopielnicowych oraz naczyń o powierzchniach obustronnie czarnych. Nadal funkcję popielnic pełniły naczynia wazowate i garnki, przy jednoczesnej przewadze ceramiki o powierzchniach obustronnie szarobrunatnych. W grobach zlokalizowanych wzdłuż północnej granicy wykopów (groby: 17, 25, 35, 49) pojawiły się garnki o głęboko obmazywanej palcami powierzchni zewnętrznej. Jedynym wyposażeniem grobów były brązowe szpile (groby 44 i 73) oraz fragment żelaznego noża (grób 67).

Przy obecnym stanie wiedzy trudno ocenić, czy przedstawione różnice w wewnętrznym rozplanowaniu cmentarzyska w Trójczycach mają przyczyny chronologiczne. Jeszcze raz trzeba podkreślić, że cmentarzysko nie zostało przebadane w całości. Dlatego też przyszłe badania mogą w znacznym stopniu zweryfikować wiele z przedstawionych spostrzeżeń.

WYKAZ CYTOWANEJ LITERATURY

- Blajer W.
1984 *Stanowiska grupy tarnobrzesckiej w Zaborczu i Książnicach, woj. Rzeszów*, „MSROA za lata 1976–1979”, s. 207–214.
- Budinský - Krička V.
1976 *Predkušanovické žiarove pohrebisko vo Vojnatine*, „Slov. Arch.”, t. 24, s. 119–149.
- Chochorowski J.
1985 *Die Vekerzug-Kultur. Charakteristik der Funde*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego”, „Prace Archeologiczne”, z. 36.
- 1989a *Cmentarzysko grupy tarnobrzesckiej w Manasterzu (stan. 6), gm. Wiązownica, woj. Przemysł w świetle dotychczasowych badań*, (w:) Grupa tarnobrzescka kultury lużyckiej, Rzeszów, s. 585–615.
- 1989b *Przemiany kulturowe we wczesnej epoce żelaza na terenach płn.-wsch. części Kotliny Karpackiej*, (w:) Grupa tarnobrzescka kultury lużyckiej, Rzeszów, s. 527–583.
- 1996 *Problem recepcji elementów kultury antycznej (greckiej) w Kotlinie Karpackiej w VI w. p.n.e. Na marginesie dyskusji o genezie tzw. szarej ceramiki toczonej*, (w:) Problemy epoki brązu i wczesnej epoki żelaza w Europie Środkowej. Księga jubileuszowa poświęcona Markowi Gedłowi w sześćdziesiątą rocznicę urodzin i czterdziestolecie pracy w Uniwersytecie Jagiellońskim, Kraków, s. 115–147.

- Crişan I. H.
1969 *Ceramica daco-getică cu specială privire la Transilvania*, Bucureşti.
- Czopek S.
1986 *Die Keramik mit skytischen und skytisch-thrakischen Einflüssen aus der Fundstelle in Przeworsk*, *Bez. Przemysł*, „AAC”, t. 25, s. 105–129.
1989 *Z badań nad schyłkową fazą grupy tarnobrzeskiej*, (w:) Grupa tarnobrzeska kultury lużyckiej, Rzeszów, s. 241–261.
1992a *Badania stanowisk z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza prowadzone przez Muzeum Okręgowe w Rzeszowie w latach 1985–1990*, „MSROA za lata 1985–1990”, s. 167–183.
1992b *Zabytki żelazne w materiałach grupy tarnobrzeskiej*, (w:) *Ziemie polskie we wczesnej epoce żelaza i ich powiązania z innymi terenami*, Rzeszów, s. 111–126.
1994 *Materiały z wielokulturowego stanowiska «Krowia Góra» w Piasecznie*, woj. Tarnobrzeg, „MSROA za rok 1993”, s. 27–54.
1995 *Żelazny akinakes z Rozborza*, woj. przemyskie, w kontekście innych znalezisk tzw. scytyjskich z południowo-wschodniej Polski, „APolski”, t. 40, s. 107–123.
1996a *Grupa tarnobrzeska nad środkowym Sanem i dolnym Wisłokiem. Studium osadniczo-kulturowe*, Rzeszów.
1996b *Kolczyki typu Kłyżów. Przyczynek do poznania schyłkowej fazy grupy tarnobrzeskiej*, (w:) *Problemy epoki brązu i wczesnej epoki żelaza w Europie Środkowej*. Księga jubileuszowa poświęcona Markowi Gedlowi w sześćdziesiątą rocznicę urodzin i czterdziestolecie pracy w Uniwersytecie Jagiellońskim, Kraków, s. 163–173.
1997 *Osada grupy tarnobrzeskiej na stanowisku nr 5 w Białobrzegach*, woj. rzeszowskie, „MSROA”, t. 18, s. 29–75.
- Czopek S., Nogaj J.
1989 *Mikroregion osadniczy grupy tarnobrzeskiej w dolinie Wisłoka w świetle dotychczasowych badań*, (w:) Grupa tarnobrzeska kultury lużyckiej, Rzeszów, s. 343–373.
- Durczewski D., Śmigieński W.
1965 *Materiały do osadnictwa ludności kultury lużyckiej w Wielkopolsce. Część I*, „FAP”, t. 16, s. 139–238.
1966 *Materiały do osadnictwa ludności kultury lużyckiej w Wielkopolsce. Część II*, „FAP”, t. 17, s. 65–195.
- Dušek M.
1966 *Thrakisches Gräberfeld der Hallstattzeit in Chotín*, Bratislava.
- Gedl M.
1994 *Cmentarzysko z epoki brązu w Bachórzcu-Chodorówce*, Kraków.
1998a *Cmentarzyska grupy tarnobrzeskiej w okolicach Łańcuta*, „MSROA”, t. 19, s. 27–42.
1998b *Młodsza epoka brązu we wschodniej części polskich Karpat*, Kraków.
- Godłowski K.
1977 *Materiały do poznania kultury przeworskiej na Górnym Śląsku (część II)*, „Mat. Star. i Wcz.”, t. 4, s. 7–237.
- Koperski A.
1968 *Trójczyce*, pow. Przemysł, „IA”, Badania 1967 r., s. 189.
1969 *Trójczyce*, pow. Przemysł, „IA”, Badania 1968 r., s. 132–134.
1971a *Cmentarzysko kultury przeworskiej w Trójczycach pow. Przemysł*, „MSROA za rok 1967”, s. 115–124.
1971b *Trójczyce*, pow. Przemysł, „IA”, Badania 1970 r., s. 61, 281–282.
1972 *Badania archeologiczne w Trójczycach*, pow. Przemysł, w latach 1967–1970, „Spr. Arch.”, t. 24, s. 299–306.
1973 *Komunikat o badaniach archeologicznych w Trójczycach pow. Przemysł w latach 1968–1969*, „MSROA za lata 1968–1969”, s. 89–91.
- 1974 *Trójczyce*, pow. Przemysł. *Stanowisko I*, „IA”, Badania rok 1973, s. 74–75.
- 1975a *Trójczyce*, pow. Przemysł. *Stanowisko I*, „IA”, Badania rok 1974, s. 101–102.
1975b *Wyniki najnowszych badań archeologicznych w Trójczycach pow. Przemysł*, „AAC”, t. 15, s. 67–73.
1975c *Wyniki prac wykopaliskowych w Trójczycach*, pow. Przemysł w 1970 r., „MSROA za lata 1970–1972”, s. 69–70.
- Kostek A.
1991 *Cmentarzysko grupy tarnobrzeskiej w Wietlinie III, gm. Laszki*, woj. Przemysł, „MSROA za lata 1980–1984”, s. 5–44.
- Krušel'nic'ka L. I.
1976 *Pivnične Prikarpatja i zachidna Volin' za dobi rann'ogo zaliza*, Kiiw.
1979 *Mogil'nik konca bronzovogo veka v Sopote*, „Slov. Arch.”, t. 27, s. 291–316.
- Lewandowski S.
1979 *Wyniki badań archeologicznych na cmentarzysku grupy tarnobrzeskiej w Paluchach, stan. I, gm. Sieniawa*, woj. Przemysł, „MSROA za lata 1973–1975”, s. 117–128.
- Madyda-Legutko R.
1995 *Sytuacja kulturowa we wczesnej epoce żelaza na terenie polskiej części Karpat Zachodnich*, „Śląskie Prace Archeologiczne”, t. 4, s. 241–265.
- Miroššayová E.
1987 *Problematika osídlenia východného Slovenska v dobe halštatskej*, „Slov. Arch.”, t. 35, s. 107–164.
- Miśkiewicz J., Węgrzynowicz T.
1974 *Cmentarzyska kultury lużyckiej z Kosina*, pow. Kraśnik (stanowiska I, II, III), „WA”, t. 39, z. 2, s. 131–204.
- Moskwa K.
1962 *Późnołużyckie cmentarzysko ciałopalne na stanowisku 2 w Grodzisku Dolnym*, pow. Leżajsk, „WA”, t. 28, z. 4, s. 308–329.
1971 *Późnołużyckie cmentarzysko w Trzęsówce pow. Kolbuszowa*, „MSROA za rok 1967”, s. 9–98.
1973a *Osadnictwo kultury lużyckiej w Jasionce pow. Rzeszów*, „MSROA za lata 1968–1969”, s. 63–71.
1973b *Stan badań nad grupą tarnobrzeską kultury lużyckiej*, „MSROA za lata 1968–1969”, s. 7–26.
1976 *Kultura lużycka w południowo-wschodniej Polsce*, Rzeszów.
1984 *Badania zwiadowcze na stanowisku nr 4 w Wierzawicach, gm. Leżajsk*, woj. Rzeszów, „MSROA za lata 1976–1979”, s. 41–49.
- Niedźwiedz J.
1992 *Materiały kultury lużyckiej (?) z okresu halszackiego z południowo-wschodniej Lubelszczyzny*, (w:) *Ziemie polskie we wczesnej epoce żelaza i ich powiązania z innymi terenami*, Rzeszów, s. 155–171.
- Petrenko V. G.
1978 *Ukrašenija Skifii VIII–III v. do n.e.*, „ASSSR SAP”, v. D4–5.
- Piaskowski J.
1961 *Badania metaloznawcze wyrobów żelaznych z cmentarzyska kultury lużyckiej w Sokołnikach*, pow. Tarnobrzeg, „APolski”, t. 6, s. 7–19.
- Podgórska-Czopek J., Czopek S.
1991 *Materiały z osad kultury lużyckiej (grupy tarnobrzeskiej) i kultury przeworskiej ze stanowiska I w Tarnobrzegu-Zakrzowie*, „MSROA za lata 1980–1984”, s. 71–114.
- Poradyło W.
1995 *Materiały z dawnych badań na cmentarzyskach grupy tar-*

- 1968—
1999 *nobrzeskiej, przechowywane w muzeach w Przemyslu i Krakowie*, „MSROA”, t. 16, s. 23–118.
- 1999 *Materiały z osady wielokulturowej w Krasieczynie, stan. 1*, „MSROA”, t. 20, s. 23–87.
- Różańska H.
1962 *Cmentarzysko kultury łużyckiej w Sieniawie-Piganach pow. Jarosław*, „WA”, t. 27, z. 4, s. 360–392.
- Sulimirski T.
1936 *Scytowie na zachodnim Podolu, Lwów*.
- Szarek-Waszkowska E.
1975 *Cmentarzysko kultury łużyckiej w Krzemienicy pow. Mielec*, „MSROA za lata 1970–1972”, s. 3–51.
- Szpunar A.
1994 *Osada kultury przeworskiej w Pasiece Ofinowskiej, gm. Żabno, woj. Tarnów, stanowisko 1*, „MSROA za rok 1993”, s. 163–193.
- Zeylandowa M.
1963 *Osada kultury łużyckiej w Turbi, pow. Tarnobrzeg*, „MA”, t. 4, s. 253–302.

Wojciech Poradyło

Gräberfeld der zur Tarnobrzeg-Gruppe gehörenden Bevölkerung aus Trójczyce, Gemeinde Orły, Kreis Przemysł

Zusammenfassung

Die Ortschaft Trójczyce liegt im östlichen Teil des Rzeszów – Vorlandes. Die in der zweiten Hälfte der 60-er Jahre freigelegte Fundstelle ist im nordöstlichen Teil von Trójczyce, auf der rechten Seite des Weges nach Zablotce lokalisiert (Abb. 1). Sie umfaßt eine sanft sinkende, linke überschwemmbar Terasse des Flusses Rada.

In den Jahren 1967–74 wurden auf der Fundstelle Nr. 1 in Trójczyce, unter Leitung von A. Koperski, Ausgrabungsarbeiten durchgeführt. Infolge der Ausgrabungsarbeiten hat man ein relativ großes Gräberfeld der Bevölkerung der Tarnobrzeg-Gruppe und ein sich darauf aufschichtendes Gräberfeld der Przeworsk-Kultur freigelegt (Abb. 2.). Neben den Brandgräbern stieß man auf ein reich ausgestattetes Skelettengrab aus der frühen Römischen Kaiserzeit und ein vermutlich ähnlich datiertes sogenanntes Rillenobjekt. Man gewann auch Materialien der Mierzanowice- und Trzciniec-Kultur. In diesem Bericht wird ausschließlich das Material der Tarnobrzeg-Gruppe präsentiert. Es wurden 130 Brandbestattungen berücksichtigt.

Unter den Gräbern der Tarnobrzeg-Gruppe in Trójczyce sind Urnengräber am zahlreichsten. Fast alle waren stark beschädigt. Als Urnen dienten meistens vasenförmige Gefäße. Seltner hat man auch Töpfe genutzt. Eine Ausnahme bildet das Grab Nr. 4, in dem als Urne ein Becher dient und das Grab 170, wo die durchgebrannten Überreste des Verstorbenen in ein Schöpfgefäß hineingelegt wurden. Manche Urnen wurden mit Flachtellern (Gräber: 73, 97 und 134), mit einer Schüssel (Grab 101) oder mit einem entsprechenden Deckel (Grab 32) zugedeckt. Es ist nicht auszuschließen, daß dieser Brauch (das Zudecken der Urnen) öfters vorkam, worauf die in anderen Gräbern gefundenen Flachteller – und Schüsselfragmente hinweisen können. Relativ zahlreich waren in Trójczyce auch die urnenlosen Bestattungen. In Wirklichkeit konnten sie nicht so zahlreich sein. Manche von ihnen konnten nämlich Überreste der zerstörten und verschleppten Urnengräber sein. Diesen Charakter hatten bestimmt die Gräber, die im Katalogenteil als vermischt bezeichnet wurden. In ihren Inventaren gab es Scherben von verschiedenen Gefäßen.

Die Verstorbenen waren mit kleinen Schmucksachen ausgestattet wie z.B. mit Nadeln (Gräber: 3, 11, 44, 73, 83) oder Rädern (Gräber: 77, 82), sowie auch eisernen Messern (Gräber: 67, 102, 122). In der Urne im Grab 159 stieß man

auf einen Tonwirtel. Besonders reiche Ausstattung besitzt das Grab 102. Im Inneren der Urne gab es drei Bronzefeißspitzen, vom skythischen Typus, Fragmente eines eisernen Messers und ein unbearbeiteter Feuerstein. Noch seltner als die Metallgegenstände hat man in die Urnen zusätzlich kleine Gefäße hineingelegt. (Gräber: 4, 55).

Die Gräber wurden meistens in der Tiefe von 20 bis ca. 35 cm, in der Schicht der schwarzen Erde freigelegt. Die Bestattungen fand man in ein paar (5–6) Anhäufungen, von denen keine vollständig untersucht wurde. Zwischen den einzelnen Anhäufungen sind gewisse Unterschiede hinsichtlich der dort auftretenden Gefäßformen und ihrer technologischen Eigenschaften aufzuweisen.

Unter den auf dem Gräberfeld in Trójczyce gewonnenen Metallfunden, finden wir Eisen – und Bronzenadel mit dem breitgeschlagenen und in ein Ohr gerollten Kopf (Taf. I, 10, 20; III, 2; V, 11; VI, 8), Eisenmesser oder ihre Fragmente (Taf. V, 5; IX, 5, 13; XII, 26), eisernes Rasiermesser (Taf. XII, 27), Bronzeräder (Taf. VI, 3, 7) drei dreiflügelige Bronzefeißspitzen vom skythischen Typus (Taf. IX, 2–4) und ein Bronzeohrring (Taf. XIV, 25).

Ein besonderer Fund ist auf dem Gräberfeld in Trójczyce eine Drehscheibenschüssel mit dem nach einwärts gebogenen Rand (Taf. XIV, 27). Sie soll zu der sogenannten skythisch-thrakischen Drehscheibenkeramik zugeordnet werden, und ins V–VI Jh. v.u.Z. datiert werden. Parallelen zu den skythisch-thrakischen Formen weist auch eine verzierte Vase mit einem zweikegeligen Bauch und mit dem nach auswärts auseinandergebogenen Rand auf, die im Grab 101 als Urne genutzt wurde. (Taf. IX, 1)

Unter anderen Gefäßen können wir Vasen, Töpfe, Schüssel, Gefäße mit leerem Fuß, Schöpfgefäße und Becher, Flachteller und Deckel finden.

Die größte Gruppe bilden die Vasen. Es gibt hier sowohl zweikegelige Vasen mit dem scharfen oder sanften Bauchknick als auch Vasen mit den deutlichen kegelförmigen Halsen (Taf. II, 3; VI, 5).

Zahlreich ist auch die Topfsammlung. Darunter kann man eiförmige Töpfe mit den Löchern unter dem Ausgußrand (Taf. III, 4; VII, 2, 14) und ohne Löcher (Taf. III, 6; V, 1; VII, 6) sowie auch tulpenförmige Töpfe (Taf. VI, 1; VIII, 3; XII, 14) finden. Besonders interessant ist ein großer Topf, gefunden im Grab 74 (Taf. VII, 1). Er weist gewisse Analogien zu der

Mogiliany-Gruppe und in dem südöstlichen Lublin-Land. Eine Sondergruppe bilden Töpfe mit den plastischen Leisten am Bauch (Taf. VIII, 5; IX, 8). Diese Töpfe wurden oft mit waagerechten plastischen Leisten mit Fingerabdrücken verziert.

Unter den Schüsseln aus Trójczyce können wir folgende Formen unterscheiden: Schüssel mit dem nach einwärts gebogenen Rand und halbkreisförmige Schüssel. Es gibt auch einzelne Fragmente der profilierten Schüssel. In dem Fund aus Trójczyce sind viele Flachteller auffallend.

Das Gräberfeld in Trójczyce soll man in die III Entwicklungsphase der Tarnobrzeg – Gruppe, also in die frühe Eisenzeit datieren. Die Grundlage für diese Datierung bilden skythische und skythisch-thrakische Depotfunde sowie auch ein Teil der Gefäße (u.a. eiförmige Töpfe und tulpenförmige Töpfe mit den Löchern unter dem Ausgußrand und Schüssel mit dem nach einwärts gebogenen Rand). Für diese Datierung spricht auch das Vorhandensein der eisernen Depotfunde.

(табл. горш. извес. терри. групп. тулов. гориз. выми. С. с вен. ничн.

Войцех Порадьло

Могильник населения тарнобжегской группы в Труйчицах, гм. Орлы, пов. Перемышль

Резюме

Местность Труйчице, пов. Перемышль расположена в восточной части Жешовского предгорья. Памятник 1, открытый во второй половине 60-х гг., находится в северо-восточной части Труйчиц, справа от дороги, ведущей к деревне Заболотцы (рис.1). Он занимает постепенно понижающуюся левобережную надзаливную террасу реки Рады.

В 1967–74 гг. в течение шести сезонов, на памятнике 1 в Труйчицах велись археологические исследования под руководством магистра А. Копэрского. В результате был открыт довольно большой могильник населения тарнобжегской группы и перекрывающий его могильник пшеворской культуры (рис.2). Кроме погребений, содержащих трупосожжения, зафиксировано богатое захоронение с телоположением, относящееся к раннеримскому периоду и того же времени т.н. ровикообразный объект. Наряду с этим, обнаружены материалы межановицкой и тжцинецкой культур. В настоящей работе представлены материалы исключительно тарнобжегской группы. Здесь рассматривается 130 погребений с телосожжением.

Среди погребений тарнобжегской группы с Труйчиц массовыми являются захоронения в урнах. Как правило, все они значительно повреждены. В качестве урн наиболее часто употреблялись вазообразные сосуды. Реже использовались горшки. Исключение составляет погребение 4, в котором в качестве урны использована чаша, и погребение 170, где пережженные останки помещены в ковшик. Некоторые урны прикрывались глиняными лепешками (погр.:73, 97 и 134), миской (погр.101) или специальной крышкой (погр.32). Не исключено, что обычай накрывания урн применялся более часто, о чем свидетельствуют фрагменты лепешек и мисок, обнаруженные в иных погребениях. В значительном количестве в Труйчицах выступали также безурновые погребения. Их на могильнике действительно могло быть меньше. Некоторые из них, вероятно, являлись остатками уничтоженных и растянутых урновых погребений. Видимо, такой характер имели все погребения, определенные как перемешанные. Среди их погребального инвентаря выступали обломки разных сосудов.

Умерших сопровождали такие мелкие украшения как шпиль (погр.3, 11, 44, 73, 83), свитки (погр.77, 82), а также железные ножи (погр. 67, 102, 122). В урне из погребения 159 находилось глиняное пряслице. Исключительно богатый инвентарь содержало погребение 102. В урне находились три бронзовые наконечника стрел скифского типа, фрагмент железного ножа и кремь без следов обработки. Еще реже, чем металлические предметы, в урны дополнительно вкладывали маленькие сосуды (погр. 4, 55).

Наиболее часто погребения обнаруживали на глубине от 20 до 35 см, в слое черной земли. Захоронения образывали несколько (5–6) скоплений, ни одно из которых не исследовано полностью. Отдельные скопления отличаются по формам сосудов и их технологическим признакам.

Среди металлических находок, выявленных на могильнике в Труйчицах, выступили железные и бронзовые шпиль с головкой расклепанной и загнутой в ушко (табл. I, 10, 20; III, 2; V, 11; VI, 8), железные ножи их фрагменты (табл. V, 5; IX, 5, 13; XII, 26), железная бритва (табл. XII, 27), бронзовые свитки (табл. VI, 3, 7), три бронзовые трехлопастные наконечники стрел скифского типа (табл. IX, 2–4), а также бронзовая серьга (табл. XIV, 25), аналогичная скифским.

Особенной посудой на могильнике в Труйчицах является гончарная миска с венчиком, загнутым во внутрь (табл. XIV, 27). Её следует отнести к т.н. скифо-фракийской гончарной керамике и датировать V–IV в. до н.э. В скифо-фракийских древностях имеет аналогии и орнаментированная биконическая ваза, которая выполняла функцию урны в погребении 101 (табл. IX, 1).

Среди остальных сосудов следует выделить вазы, горшки, миски, сосуды на полой ножке, ковши и чаши, глиняные лепешки и крышки.

Наиболее многочисленны вазы. Известны биконические вазы с острым или заглаженным ребром и вазы с закругленным туловом и выделяющимися коническими шейками (табл. II, 3; VI, 5).

Обильно представлены также горшки. Среди них выделяются горшки яйцевидные с дырочками под венчиком (табл. III, 4; VII, 2, 14) и без них (табл. III, 6; V, 1; VII, 6), а также горшки тюльпановидной формы

(табл. VI, 1; VIII, 3; XII, 14). Особо интересен большой горшок из погребения 74 (табл. VI, 1). Аналогии ему известны среди материалов могильной группы и на территории юго-восточной Любелъщизны. Отдельную группу образуют горшки с пластичным декором по тулову (табл. VIII, 5; IX, 8). Они часто украшались горизонтальными рельефными валиками с пальцевыми вдавлениями.

Среди мисок с Труйчиц выделяются образцы с венчиком, загнутым во внутрь, и полушарые. Единичные фрагменты принадлежат профилированным

мискам. В материалах с Труйчиц привлекает внимание большое количество глиняных лепешек.

Могильник в Труйчицах следует датировать III фазой тарнобжегской группы, т.е. раннежелезным временем. Основанием для такой датировки послужили скифские и скифо-фракийские находки, а также часть сосудов, среди них яйцевидные и тюльпановидные горшки с дырками под венчиком, а также миски с венчиками загнутым во внутрь. Данную хронологию подтверждают и находки, изготовленные из железа.

ия как
также
ия 159
огатый
дились
типа,
ботки.
допо-
5).
глубине
нения
дно из
копле-
ологи-
ых на
ронзо-
з ушко
жи их
бритва
, три
фского
л. XIV,
ичицах
ым во
скифо-
V в. до
огии и
выпол-
.
ь вазы,
чаши,
икони-
вазы с
ескими
ди них
од вен-
I, 6; V,
формы